

KALEJDOSKOP

Programu ZIP

STUDIA II STOPNIA

WYKŁADOWCY WIZYTUJĄCY

AKADEMIA LIDERÓW

PRZEGLĄDARKA SAD

MOBILNOŚĆ DOKTORANTÓW

MŁODZI DYDAKTYCY

KOMPETENCJE PRZYSZŁOŚCI

STUDENCI DLA OTOCZENIA

SZKOŁY LETNIE

UNIWERSYTET
WARSZAWSKI

ZINTEGROWANY
PROGRAM ROZWOJU

Kalejdoskop Programu ZIP

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

Małgorzata Czaban
Agnieszka Janiak-Jasińska
Beata Jaworska
Agata Rosińska
Maksymilian Sas
Gabriela Sempruch

KOORDYNATOR PROJEKTU „KALEJDOSKOP PROGRAMU ZIP”

Agata Rosińska

KOORDYNATOR PRODUKCJI

Martyna Chołuj

KOREKTA

Elwira Wyszynska

ZDJĘCIA (jeśli nie zaznaczono inaczej)

Mirosław Kaźmierczak

PROJEKT GRAFICZNY, SKŁAD

Yulia Negrych

DRUK I OPRAWA

Drukarnia POZKAL

WYDAWCA

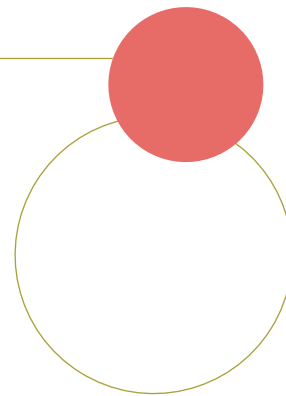
Centrum Wsparcia Dydaktyki
Uniwersytet Warszawski
ul. Krakowskie Przedmieście 26/28
00-927 Warszawa

Program zintegrowanych działań na rzecz rozwoju Uniwersytetu Warszawskiego (ZIP) był współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, oś priorytetowa III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, działanie: 3.5 Kompleksowe programy szkół wyższych.

ISBN 978-83-968051-6-4

Warszawa 2024

Spis treści

O Programie ZIP

**3 SŁOWO WSTĘPNE REKTORA
UNIwersYTETU WARSZAWSKIEGO**
prof. dr hab. Alojzy Z. Nowak

**4 ZIP TO NIE TYLKO PROJEKT –
TO LUDZIE**
rozmowa z prof. Jolantą Choińską-Miką
i prof. Sławomirem Żółtkiem, Przewodniczącymi
Komitetu Sterującego Programu ZIP

**8 PROGRAM ZIP JAKO
PLATFORMA WSPÓŁPRACY –
ZAŁOŻENIA I REZULTATY**
Gabriela Sempruch

**30 POZWOLIŁ NAM ROZWINĄĆ
SKRZYDŁA**
rozmowa z Katarzyną Basistą, koordynatorką
zespołu Welcome Point

**33 STUDENCKIE SPOTKANIA –
OD TEORII DO PRAKTYKI**
Beata Jaworska, Agata Rosińska

**38 MISJA SPOŁECZNA – CZYLI JAK
PRAKTYK MOŻE ZASZCZEPIĆ
STUDENTOWI GŁÓD TWORZENIA**
rozmowa z Bartoszem Rosłanem, Prezesem
Zarządu Biura Planowania Rozwoju Warszawy SA

Studenci

**15 LABORATORIUM STUDIÓW
II STOPNIA**
Agnieszka Janiak-Jasińska

**22 ZMIENILIŚMY NASZE STUDIA,
ROZWINĘLIŚMY KOMPETENCJE
WŁASNE**
rozmowa z dr hab. Ewą Durską, prodziekan
ds. studenckich Wydziału Geologii

**25 ŚWIAT BLIŻEJ UNIwersYTETU –
UNIwersYTET BLIŻEJ ŚWIATA**
Małgorzata Czaban, Piotr Podemski

**40 ZAJĘCIA AKADEMICKIE
W TERENIE – PRAKTYKA
BEZ ZŁUDZEŃ**
rozmowa z Aliną Gałązką i Dorotą Ogrodzką,
przedstawicielkami świata teatru

**42 ADAPTACJA, INTEGRACJA, JĘZYK –
JAK ZIP WSPIERAŁ STUDENTÓW
Z UKRAINY**
Agata Rosińska, Tomasz Wegner

**45 SZKOŁY LETNIE JAKO FORMA
WSPARCIA STUDENTÓW
W ODBUDOWIE KOMPETENCJI
SPOŁECZNYCH**
Małgorzata Czaban, Agnieszka Janiak-Jasińska

Doktoranci

- 49 STYPENDIA, WYJAZDY, ZAJĘCIA, SZKOŁY LETNIE... – CO PROGRAM ZIP WNIÓŚŁ W KSZTAŁCENIE DOKTORANTÓW?**
Maksymilian Sas
- 56 LONDYN, WIEDEŃ, TRÓJMIASTO..., CZYLI RAZEM Z ZIP-EM NA DOKTORANCKIM SZLAKU**
rozmowa z Barbarą Łochowską i Agnieszką Goluch, doktorantkami UW

Pracownicy

- 59 WDROŻENIE SYSTEMOWEGO PODEJŚCIA DO ROZWOJU KOMPETENCJI DYDAKTYCZNYCH**
Joanna Wąsowska
- 62 OD NAUKOWCA DO MENEDŻERA – AKADEMIA DZIEKANÓW UW**
Karolina Łudzińska
- 65 DOSKONALENIE KOMPETENCJI KADRY ZARZĄDZAJĄCEJ I ADMINISTRACYJNEJ UW**
Agnieszka Leśniewska
- 68 ZIP-OWE PROGRAMY SZKOLENIOWE DLA PRACOWNIKÓW ADMINISTRACJI UW**
rozmowa z Karoliną Koper z Wydziału „Artes Liberales”
- 70 PRZEGLĄDARKA SAD – WSPARCIE ZARZĄDZANIA DYDAKTYKĄ**
Małgorzata Poławska

73 Ludzie ZIP-a

Słowo wstępne Rektora Uniwersytetu Warszawskiego

Szanowni Państwo,

Program zintegrowanych działań na rzecz rozwoju Uniwersytetu Warszawskiego (ZIP) był jednym z sześciu programów strategicznych uczelni wdrażanych w latach 2018–2023. W jego realizacji uczestniczyły prawie wszystkie jednostki Uniwersytetu Warszawskiego, tworząc platformę współdziałania na rzecz rozwoju dydaktyki. Realizacja Programu przypadła na okres przełomowych wydarzeń i ich rozległych konsekwencji dla funkcjonowania naszej Uczelni, takich jak: wdrażanie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, pandemia COVID-19, wojna w Ukrainie oraz dynamiczny rozwój nowych technologii opartych na sztucznej inteligencji (AI). Pomimo wielu nowych wyzwań i nieustającej potrzeby wprowadzania zmian, Program ZIP zakończył się sukcesem. Jego budżet, wynoszący ponad 41,2 mln zł, został w pełni wykorzystany, a poniesione wydatki w całości rozliczone w ramach umowy o dofinansowanie, zawartej z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju.

Sukces Programu ZIP jest efektem wspólnotowego, 6-letniego działania, w które zaangażowanych było ponad 1000 osób ze społeczności akademickiej, współtworzących lub wdrażających inicjatywy edukacyjne i rozwojowe dla studentek i studentów, doktorantek i doktorantów oraz pracowniczek i pracowników. W Programie wzięło udział ponad 9,1 tys. osób. ZIP jest symbolem zintegrowanych działań rozwojowych, obejmujących w szczególności obszar kształcenia. Program osiągnął zakładane cele, zintegrował społeczność uniwersytecką wokół wspólnych zadań, jednocześnie tworząc warunki organizacyjne i finansowe do wdrożenia wielu ciekawych pomysłów i nowych przedsięwzięć dydaktycznych. Imponujące rezultaty działań w Programie stanowią jednocześnie indywidualne osiągnięcia wielu członków społeczności uniwersyteckiej, uczestniczących w jego realizacji. Dla powodzenia tego przedsięwzięcia szczególne znaczenie miało zaangażowanie uniwersyteckich liderów wywodzących się z różnych jednostek Uniwersytetu oraz ich postawa odpowiedzialności za wspólne sprawy. Dlatego pragnę serdecznie podziękować wszystkim osobom zaangażowanym w Program ZIP za ich wytrwałość w dążeniu do celu, podjęte inicjatywy, a także wysiłek związany z ich implementacją, jednocześnie gratulując osiągniętych bardzo dobrych wyników.

Zachęcam Państwa do lektury tekstów na temat wybranych inicjatyw Programu ZIP przedstawionych w niniejszej publikacji, licząc, że staną się one inspiracją do naszych dalszych działań na rzecz rozwijania dobra wspólnego, jakim jest Uniwersytet Warszawski.

A handwritten signature in blue ink, reading "A. Nowak".

PROF. DR HAB. ALOJZY Z. NOWAK
REKTOR UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO

ZIP to nie tylko projekt – to ludzie

Z **PROF. JOLANTĄ CHOIŃSKĄ-MIKĄ** oraz **PROF. SŁAWOMIREM ŻÓŁTKIEM**, Przewodniczącymi Komitetu Sterującego Programu ZIP, pełniącymi w kolejnych kadencjach funkcję Prorektora ds. studentów i jakości kształcenia, o początkach Programu ZIP oraz jego rezultatach rozmawiają **MARTA BURZYŃSKA** i **MARIA GOLIŃSKA-WAPIŃSKA**.

Program zintegrowanych działań na rzecz rozwoju Uniwersytetu Warszawskiego przeszedł do historii z końcem grudnia 2023 roku. Wart był ponad 41 mln zł. Zapytam przewrotnie: dobrze wydaliśmy te środki?

SŻ: Jestem przekonany, że nie tylko dobrze je wydaliśmy, ale przede wszystkim była to świetna inwestycja. Program ZIP pozwolił na kompleksowe wsparcie UW, przede wszystkim działając na rzecz doskonałości dydaktycznej i doskonalenia procesów zarządczych. Dzięki ZIP wypracowaliśmy i wdrożyliśmy nowe mechanizmy rozwoju UW w obszarze dydaktyki. Stworzyliśmy m.in. nowoczesne narzędzie analityczne, czyli SAD (System Analizy Danych), dzięki któremu możemy np. bardziej świadomie kształtować politykę rekrutacyjną całej uczelni i poszczególnych jednostek UW. ZIP to także program wsparcia dla doktorantów, szkolenia dla nauczycieli akademickich i pracowników administracji, nowe programy studiów i wiele innych ważnych i dobrych dla rozwoju UW projektów.

Projekt ruszył wiosną 2018 r. i trwał przeszło pięć lat – niestandardowo długo, jak na projekty finansowane ze środków UE.

SŻ: Tak, w związku z pandemią COVID-19 i wybuchem pełnoskalowej wojny w Ukrainie Narodowe Centrum Badań i Rozwoju umożliwiło wydłużenie czasu realizacji projektów finansowanych z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Dzięki temu mogliśmy prowadzić nasze działania i odpowiadać na bieżące wyzwania o przeszło półtora roku dłużej. Dzięki temu też oboje – zarówno Pani Profesor, która współtworzyła Program, jak i ja, współdecydując o jego rozwoju – silnie się z nim identyfikujemy i chętnie dziś o nim rozmawiamy.

Wróćmy więc do początków ZIP na UW. Skąd właściwie wzięł się ten program?

JCHM: Inicjatywa stworzenia programu ZIP wyszła z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, które przygotowywało się do wdrożenia tzw. Konstytucji dla Nauki. Ministerstwo oczekiwało zmian na polskich uczelniach, ale jednocześnie, by zachęcić je do aktywności, oferowało środki na ich realizację i wdrożenie.

Oferowanie brzmi jak wzrost budżetu na szkolnictwo wyższe, ale chyba tak nie było...

JCHM: Uczelnie miały aplikować o środki z Europejskiego Funduszu Społecznego. Wspólnie z ówczesną Prorektorką ds. rozwoju prof. Anną Gizą-Poleszczuk podjęliśmy się tego wyzwania – postanowiłyśmy zdobyć ten dodatkowy budżet dla Uniwersytetu. Mieliśmy już wówczas „Program wieloletni”, który pozwalał realizować plany infrastrukturalne Uniwersytetu. ZIP miał być kolejnym komponentem rozwoju naszej uczelni. Obok rozwoju urbanistycznego, chcieliśmy rozwijać szeroko rozumianą politykę kształcenia. Środki, które znalazło Ministerstwo, były okazją, by wizję tę zacząć realizować.

A jak wyglądało pisanie wniosku o przyznanie funduszy?

JCHM: Pisanie wniosku poprzedziły efektywnym procesem myślenia i dyskusji o tym, czego chcemy. Stworzyliśmy zespół roboczy, w którym znaleźli się zarówno pracownicy i współpracownicy Biura ds. Wspomagania Rozwoju: Gabriela Sempruch, Grzegorz Bochenek, dr Dominik Wasilewski, Magdalena Kocik-Kulik, jak i osoby związane z pionem dydaktycznym, w tym m.in. dr Agnieszka Janiak-Jasińska, ówczesna Pełnomocniczka Rektora ds. jakości kształcenia, Maksymilian Sas, prof. Mikołaj Jasiński z Pracowni Ewaluacji Jakości Kształcenia czy też dr Agnieszka Pugaczewicz z Digital Economy Lab (DELab) UW (przepraszam, jeśli kogoś niechcący pominęłam). Na flipcharcie w gabinecie Ani Gizy rysowaliśmy mapę myśli: słabe punkty UW, co już mamy zbadane, zdiagnozowane, czego nam jeszcze potrzeba. Korzystaliśmy z raportów PEJK oraz badań prowadzonych przez podmioty zewnętrzne. Nasze przemyślenia na bieżąco konsultowaliśmy z Centrum Kompetencji Cyfrowych, Laboratorium Humanistyki Cyfrowej i z wieloma innymi jednostkami uniwersyteckimi, a także osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie różnych obszarów naszej uczelni. Zależało nam na spojrzeniu z wielu stron, skali ogólnouniwersyteckiej i kontakcie ze wszystkimi interesariuszami. Wniosek, który w efekcie tego wszystkiego powstał, łączył nowe pomysły z inicjatywami, które dojrzały już od pewnego czasu lub były realizowane, ale w mniejszej skali. Dzięki dodatkowym środkom moglibyśmy nadać naszym koncepcjom i towarzyszącym im działaniom zupełnie inny, „globalny” niemal wymiar.

Czy pozyskanie środków na te pomysły okazało się prostym zadaniem?

JCHM: Niestety nie. Ministerstwo deklarowało wizję niezwykle kuszącą. Zachęcano nas do autorefleksji i wyboru optymalnych dla naszej uczelni

rozwiązań. Od początku założyliśmy więc, że zdobyte środki będziemy wydatkować elastycznie, zgodnie z naszymi, zapewne zmieniającymi się w czasie, potrzebami. Tymczasem okazało się, że w Narodowym Centrum Badań i Rozwoju, które było dysponentem środków, są określone praktyki i tradycje. Zażądano od nas bardzo detalicznego wniosku z wyliczeniami co do jednego studenta, doktoranta i pracownika – i to na cały czas trwania Programu! Wówczas doszliśmy do takiego momentu, że... odmówiliśmy składania wniosku.

To było ogromne zaskoczenie dla Ministerstwa, ale my nie chcieliśmy tworzyć fikcji. Chcieliśmy środków, które będą kołem zamachowym, bo tak to nazywałyśmy z prof. Gizą-Poleszczuk, dla dydaktyki. Żądaliśmy od Ministerstwa gwarancji elastyczności. Czas pokazał, że mieliśmy rację. Już po niecałych dwóch latach realizacji Programu ZIP stanął. Zaczęła się pandemia COVID-19, której nikt nie przewidział.

W czasie kadencji każdego z Państwa miały miejsce wydarzenia wyjątkowe i niespodziewane. Najpierw wielka reforma szkolnictwa wyższego, potem pandemia, wojna za wschodnią granicą i kryzys gospodarczy. Czy te wydarzenia odcisnęły jakieś piętno na działaniach i decyzjach, które musieli Państwo podejmować w ramach Programu ZIP?

SŻ: Wszystkie te wydarzenia w znaczący sposób wpłynęły na ZIP, ale i na całą naszą rzeczywistość. Zbawienne okazało się to „nie”, które padło podczas ubiegania się o środki na realizację ZIP. Gdyby nie to, pewnie nie byłibyśmy w stanie doprowadzić tego Programu do końca i go rozliczyć, ale też wykorzystać mądrze tych środków na zadania, które miały w tych konkretnych, wyjątkowych okolicznościach kluczowe znaczenie.

Co zatem zawdzięczamy ZIP-owi w okresie pandemii?

JCHM: Środki z ZIP mogliśmy przeznaczyć na szybkie przestawienie się na uczenie online, w tym prowadzenie szkoleń z kompetencji cyfrowych. Podniesienie kompetencji całego środowiska UW w tym zakresie okazało się pilną potrzebą, a zarazem najważniejszym zadaniem. Podjęte wówczas na Uniwersytecie działania nie były zgodne z pierwotnym wnioskiem, ale były zgodne z jego, a właściwie naszymi, intencjami. Konieczne było oczywiście pismo do NCBR, ale nikt nam nie blokował projektowanych rozwiązań. Mogliśmy działać.

Ledwo otrząsnęliśmy się po pandemii, a już do wrót pukało nowe nieszczęście – wojna za wschodnią granicą...

SŻ: W lutym 2022 roku, gdy eskalował konflikt w Ukrainie, przeżyliśmy szok. Jednak tym razem świat się nie zatrzymał. Wszyscy spontanicznie zaczęliśmy działać, myśleć, jak możemy wesprzeć studentów i pracowników z ukraińskich uczelni. Dzięki zmianom zasad rekrutacji osoby z Ukrainy przyjęte na studia, które nie znały języka polskiego, miały 10 miesięcy od rozpoczęcia kształcenia na osiągnięcie co najmniej poziomu B2 z naszego języka. Szybko okazało się, że zapotrzebowanie na kursy języka polskiego jest ogromne. Wiele jednostek UW (m.in. Uniwersytet Otwarty, Centrum Języka Polskiego i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców „Polonicum” Wydziału Polonistyki czy Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie) zaangażowało się w ich organizację. Wykorzystaliśmy na ten cel przede wszystkim środki ZIP, ale też środki własne i te pochodzące z dedykowanego programu Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej „Solidarni z Ukrainą”.

Przewodniczący Komitetu Sterującego Programu ZIP

dr hab. Jolanta Choińska-Mika, prof. ucz.

Historyczka z Wydziału Historii UW, badaczka parlamentaryzmu, staropolskiej kultury politycznej i komunikacji społecznej czasów nowożytnych (XVI–XVII w.), Prorektor ds. studentów i jakości kształcenia (2016–2020), Przewodnicząca Komitetu Sterującego Programu ZIP (2018–2020).

dr hab. Sławomir Żółtek, prof. ucz.

Prawnik z Wydziału Prawa i Administracji UW, specjalizujący się w teorii prawa i prawie karnym, Prodziekan ds. studenckich na Wydziale Prawa i Administracji (2016–2020), Prorektor ds. studentów i jakości kształcenia (2020–2024), Przewodniczący Komitetu Sterującego Programu ZIP (2020–2023).

Czy zmiana zespołu rektorskiego, która nastąpiła w 2020 roku, wpłynęła na realizację Programu?

SŻ: Tak i nie. Jako nowy prorektor, pod którego opiekę trafił już mocno zaawansowany Program, miałem okazję spojrzeć na niego świeżym okiem, co, mam nadzieję, przyniosło korzyść. Z drugiej strony zasadnicze działania prowadzone w ramach ZIP były oczywiście kontynuowane.

JCHM: Realizacja Programu trwała w okresie pełnym zmian. Przekazanie funkcji prorektorskiej było wyzwaniem, ale moim zdaniem Program ZIP był programem instytucjonalnym. Nam chodziło o to, by Uniwersytet był lepszy. I choć rektorzy się zmienili, to Program trwał, był kontynuowany. Wierzę, że była to inicjatywa ponadkadencyjna, ponad wszelkimi podziałami.

Zgodnie z wnioskiem Program ZIP realizowany był przez działania w czterech bardzo obszernych modułach skierowanych do wszystkich członków naszej społeczności. Realizacja którego z modułów sprawiła Państwu najwięcej satysfakcji, a który najbardziej zaskoczył?

SŻ: Choć faktycznie ZIP składał się z czterech modułów, to z mojej perspektywy nie można mówić o nich osobno, bo razem tworzyły wspólny organizm. Lekcja, którą powinniśmy wyciągnąć z tego doświadczenia na przyszłość, jest taka, że najlepsze rezultaty osiągamy, gdy szkolimy się wszyscy. Podam prosty przykład. Gdybyśmy szkolili jedynie wykładowców ze zdalnej dydaktyki, to pod koniec z pewnością potrafiliby lepiej prowadzić zajęcia online, ale osoby, które zarządzają kształceniem na danym wydziale, nie potrafiłyby wykorzystać tego potencjału, a studenci nie dysponowaliby narzędziami, które umożliwiłyby im korzystanie z nowoczesnych form kształcenia w efektywny i satysfakcjonujący sposób.

JCHM: Wielką siłą ZIP było to, że był to program „zintegrowany”. Stanowił przestrzeń do spotkania przedstawicieli wszystkich grup tworzących naszą społeczność. Współdziałanie nauczycieli akademickich i administracji potrafi być bardzo efektywne. Warto na to stawiać i zasypywać wszelkie rowy i podziały.

Specyficzne dla Projektu ZIP jest to, że jednym z ważnych elementów zarządzania nim był Komitet Sterujący. Czym dokładnie zajmował się Komitet?

SŻ: Komitet Sterujący to, można by rzec, rada mędrców lub izba refleksji nad Programem ZIP. Na początku w Komitecie zasiadali: dr Artur Chełstowski, prof. Anna Giza-Poleszczuk oraz prof. Jolanta Choińska-Mika. W 2020 r., po zmianie zespołu rektorskiego, dołączyłem do jego składu razem z prof. Samborem Gruczą. Komitet istniał zatem przez cały czas trwania ZIP, a jego skład był stabilny. Łączyło nas zaangażowanie w ten Program i przekonanie, że trzeba zrobić możliwie jak najwięcej, by jego cele zostały zrealizowane.

Czy z perspektywy czasu oceniają Państwo powstanie Komitetu jako wartość dodaną dla całego projektu? A może jego istnienie utrudniało podejmowanie kluczowych decyzji?

JCHM: Ja jestem zwolenniczką pracy zespołowej. Naukowo zajmuję się sejmikami i lokalną demokracją szlachecką. Wierzę w ciała kolegialne,

choć ich obrady są czasochłonne. Jestem za deliberatywnym procesem kreowania nowych rozwiązań. Pamiętam dyskusje związane z tworzeniem i realizacją ZIP. W trakcie tych pięciu lat spędziłyśmy na nich, lekko licząc, kilkaset godzin. I mimo tego, że przeznaczenie takiej ilości czasu na debatowanie jest trudne i obciążające, to mocno wierzę w zbiorowy namysł. A każde spotkanie Komitetu Sterującego było świetną okazją do refleksji i rozmowy o tym, co się udaje, a co nie i dlaczego.

SŻ: Zgadzam się w 100%. Spotkania różnych ciał kolegialnych są znaczącą częścią mojego cotygodniowego grafiku, gdyż jako prorektor zasiadam w wielu radach i zespołach. Zabiera mi to dużo czasu, ale pozwala też poznać perspektywę innych osób i ich problemy, często niewidoczne z dokumentów i podań, które do mnie trafiają. W moim odczuciu Komitet Sterujący stanowił wyjątkowe miejsce i zdecydowanie był wartością dodaną dla ZIP, ale też dla mnie. Pozwolił mi lepiej poznać sam Program, a tym samym włączyć się w jego kształtowanie.

Oboje Państwo są nauczycielami akademickimi. Czy projekt ZIP wpłynął w jakiś sposób na tę część Państwa działalności? Jeżeli tak, to w jaki sposób?

JCHM: Oczywiście! Namawiałam koleżanki oraz kolegów do korzystania z oferty ZIP i sama z niej korzystałam. Ukończyłam wiele szkoleń, byłam tutorką w programie dla młodych dydaktyków (to było szczególnie wyjątkowe działanie!). Prowadziłam też zajęcia na studiach podyplomowych przeznaczonych dla pracowników UW pt. „Innowacyjny uniwersytet – tworzenie i realizacja programów publicznych”. Ich uczestnicy musieli stworzyć projekt inicjatywy edukacyjnej. Tak właśnie narodziły się m.in. studia podyplomowe dla asystentów międzykulturowych, którzy mają szansę wejść do polskiego systemu edukacji na stałe.

SŻ: Także uczestniczyłem w szkoleniach, przede wszystkim związanych z wdrażaniem nowego modelu organizacji kształcenia na Uniwersytecie Warszawskim wprowadzonego w ramach nowego Statutu w 2019 r. Z tego względu zdecydowanie częściej brałem udział w zajęciach jako prodziekan ds. studenckich na Wydziale Prawa i Administracji niż jako nauczyciel akademicki. Szkolenia wpłynęły na to, jakim prorektorem dziś jestem. Pomogły mi się ukształtować, poznać inną perspektywę, poznać sam Uniwersytet. Dzięki szkoleniom mogłem w praktyce zobaczyć, jak niezwykle ważne jest budowanie ścisłej współpracy między kierownikami jednostek dydaktycznych, częste dzielenie się swoimi doświadczeniami i wspieranie się w tej trudnej roli. Jako prorektor kontynuuję te działania. Wierzę, że dialog na linii prorektor – KJD oraz współpraca poszczególnych KJD między sobą przynosi naszej uczelni, a w szczególności naszym studentom, dużo dobrego.

Czy i jak Państwa zdaniem Uniwersytet zmienił się dzięki Programowi ZIP?

JCHM: Nie ulega wątpliwości, że na Uniwersytecie Warszawskim wiele się zmieniło. Jakościowo jesteśmy w innym miejscu. Przede wszystkim nigdy tyle uwagi nie poświęciliśmy kształceniu co w ostatnich latach.

SŻ: Zgadzam się. Uważam, że ZIP jako zespół działań pro jakościowych trwale wpisał się w DNA naszej uczelni. Trudno dziś wyobrazić sobie, że np. nie będzie bogatej oferty szkoleń. Zrodziła się bowiem świadomość w naszym środowisku, że są one niezbędne i to każdej grupie naszej społeczności.

W ramach ZIP odbyło się w sumie prawie 800 szkoleń dla pracowników UW. To naprawdę poważna liczba.

SŻ: Ta liczba jest ważna, bo ona pokazuje, że chcemy się na UW szkolić, zwiększać swoją wiedzę i umiejętności, ale też, że chcemy poznawać innych członków naszej społeczności. Niesamowicie cenne jest to, że dzięki szkoleniom tak wiele osób mogło się poznać, spotkać, porozmawiać, podzielić się swoją wiedzą i wizją funkcjonowania dydaktyki. Taka integracja bardzo pozytywnie wpływa na warunki pracy na UW. Musimy to kontynuować.

Czy można zaryzykować stwierdzenie, że ZIP to przede wszystkim inwestycja w ludzi?

JCHM: Inwestycja w ludzi jest kluczowa. Co się zainwestuje w ludzi, to się zwraca. Uniwersytet w swoich dziejach działał w różnych warunkach – nawet w czasie II wojny światowej niemal nieprzerwanie funkcjonowało tajne nauczanie i aktywność społeczności akademickiej. Chcę przez to powiedzieć, że podstawą każdego działania, a zwłaszcza każdego sukcesu, niezależnie od okoliczności, w których przychodzi nam pracować, są ludzie. Dobrze się uczy w pięknych wnętrzach, nowoczesnych budynkach, ale to nie wszystko. To inwestowanie w ludzi, stworzenie możliwości rozwoju, zdobywania nowych kompetencji, jest – moim zdaniem – największą zdobyczą ZIP.

A co było największym wyzwaniem zamykania projektu tak dużego jak ZIP?

SŻ: Wyzwań było wiele. Najtrudniejsze było sprostanie wszystkim wymogom formalnym oraz „ubranie” tego, co zrobiliśmy, w ramy języka projektowego. Uciążliwa była drobiazgowość rozliczeń finansowych, ale nad zamknięciem ZIP czuwały osoby, które ten projekt świetnie znały i pracowały przy nim od samego początku. Z dumą mogę powiedzieć, że mamy na UW naprawdę świetny zespół fachowców od projektów. Myślę, że wiele uczelni nam go zazdrości.

Wiemy, że planowana jest realizacja kolejnych programów na wzór ZIP. Czy mają Państwo jakieś rady dla autorów dużych projektów dydaktycznych w przyszłości?

JCHM: Na Uniwersytecie trzeba wzmacniać sposób myślenia o takich projektach, dbać, by były to projekty maksymalnie integrujące Uniwersytet, wydziały, pracowników z różnych jednostek. Trzeba myśleć o tych projektach w perspektywie „dzisiaj-jutro-pojutrze” Uniwersytetu. Brać też pod uwagę wnioski z poprzednich projektów. Wykorzystywać nasz potencjał badawczy – opierać się na badaniach, a nie wyłącznie na naszych osobistych doświadczeniach i obserwacjach. Punktem wyjścia powinny być fakty i rzeczy, które da się zmierzyć.

SŻ: Zamykając Program, dokonaliśmy takiego podsumowania wraz z sugestiami na przyszłość. Jestem przekonany, że te przemyślenia i diagnozy będą nam towarzyszyły przy kolejnych projektach.

Na czym Państwa zdaniem polega fenomen ZIP?

JCHM: Na ludziach, którzy to prowadzili – również na poziomie centralnym. Stworzyliśmy fajny, zaangażowany zespół. Wiele razem przeszliśmy i wiele nas teraz łączy – z pewnością mamy już nieco inny sposób

patrzenia na UW, na kształcenie. To szalenie ważne. Gdy patrzymy na sukces ZIP, to warto podkreślić nie tylko samą koncepcję, która wytrzymała próbę czasu, ale również fakt, że udało nam się go rozliczyć, co jest bardzo ważne. Ale to ludzie, ludzie, ludzie za tym stoją.

Czy będą Państwo tęsknić za programem ZIP?

JCHM: Myślę, że tęsknota to złe określenie tego, co czuję. Kojarzy mi się z tym, co utracone, a zamykanie projektu jest równie naturalną częścią naszego życia, co powstawanie nowych. Na pewno będę trzymał kciuki za to, aby na UW powstał ZIP 2.0, a nawet 3.0, żeby idee projektu, który teraz zamykamy, były dalej realizowane, niezależnie od tego, jak ostatecznie kolejny projekt będzie się nazywał.

SŻ: Jestem chyba nieco bardziej sentymentalny, bo będę trochę tęsknić. Tempo naszej działalności jest tak szalone, że właściwie nie można powiedzieć, że koniec ZIP oznacza zahamowania naszych prac. Był to jednak wyjątkowy projekt, który będzie stanowił pewne odniesienie dla kolejnych, nowych działań. To, co nam daje koniec ZIP, to możliwość docenienia tego, co dają nam tego typu projekty. ZIP przyzwyczył nas, że dysponujemy środkami na niestandardowe programy kształcenia czy wiele praktycznych szkoleń. Traktowaliśmy je jako coś tak pewnego, jak to, że na kampusie głównym UW stoi brama. Przejściowe momenty jak ten, w którym teraz się znajdujemy, pozwalają nam na zrozumienie tego, jak ważne są takie projekty i jak dużą częścią UW są.

lic. MARTA BURZYŃSKA

Kierowniczka Biura ds. Pomocy Materialnej, uczestniczka i organizatorka działań w ramach Programu ZIP, wiceprzewodnicząca Zarządu Samorządu Studentów (2019–2021).

mgr MARIA GOLIŃSKA-WAPIŃSKA

Koordynatorka ds. doktoranckich, uczestniczka i organizatorka działań w ramach Programu ZIP.

Program ZIP jako platforma współpracy – założenia i rezultaty

GABRIELA SEMPRUCH

W ciągu prawie 6 lat Program zintegrowanych działań na rzecz rozwoju Uniwersytetu Warszawskiego (ZIP) stał się przestrzenią wspólnej pracy społeczności akademickiej. Umożliwił realizację wielu ciekawych inicjatyw dydaktycznych w odpowiedzi na stare i nowe potrzeby wynikające z intensywnych przemian społeczno-gospodarczych oraz skutków reformy szkolnictwa wyższego, pandemii COVID-19, eskalacji konfliktu zbrojnego w Ukrainie, kryzysu ekonomicznego oraz rozwoju sztucznej inteligencji.

Program ZIP został przygotowany w 2017 r. przez zespół powołany przez władze rektorskie Uniwersytetu Warszawskiego do przygotowania założeń programowych i planu działań na rzecz rozwoju uczelni w obszarze kształcenia na lata 2018–2022. Zadaniem zespołu było także przygotowanie wniosku o dofinansowanie programu przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w ramach konkursu organizowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, działanie: 3.5 Kompleksowe programy szkół wyższych). Idee i koncepcje działań projektowych zostały przygotowane w oparciu o pogłębioną analizę potrzeb oraz możliwych strategii działania w odpowiedzi na ówczesne wyzwania stojące przed Uczelnią. Istotnym aspektem było również doprecyzowanie komplementarności Programu względem

innych programów rozwojowych UW, w szczególności Programu wieloletniego „Uniwersytet Warszawski 2016–2027”. Założenia Programu ZIP były także szeroko konsultowane ze społecznością uczelni.

W roku 2018 r. Uniwersytet Warszawski znalazł się w gronie 10 polskich uczelni, które otrzymały dofinansowanie na realizację kompleksowego programu rozwoju uczelni pn. *Program zintegrowanych działań na rzecz rozwoju Uniwersytetu Warszawskiego (ZIP)*. Budżet programu wynosił wówczas 39 393 989,40 zł (w tym 38 198 898,40 zł dofinansowania z EFS), a w kolejnych latach został zwiększony do kwoty 41 239 759,83 zł (w tym 39 998 898,40 zł dofinansowania z EFS). Realizacja Programu rozpoczęła się 2 kwietnia 2018 r.

Zespół koordynujący Program ZIP

ZIP W SKALI DZIAŁAŃ

6 LAT
2018–2023

150
projektów
dydaktycznych

1450
wydarzeń

ZIP JAKO

PLATFORMA WSPÓŁPRACY

50
jednostek
organizacyjnych UW

ok. **1000**
pracowników UW
realizujących
działania ZIP

41 293 759,83 zł
wydatkowanie
na poziomie
99,67%

ZIP DLA SPOŁECZNOŚCI UW

2897
pracowników

5368
studentów

9159
odbiorców

894
doktorantów

CELE PROGRAMU

Zgodnie z założeniami, Uniwersytet Warszawski miał wykorzystać przyznane środki na działania wspierające rozwój Uczelni w sposób kompleksowy. Zaplanowano działania skierowane do wszystkich grup społeczności akademickiej: studentów, doktorantów, wykładowców, kadry zarządzającej i pracowników administracji. Miały one także doprowadzić do wypracowania i wdrożenia mechanizmów ukierunkowanych na rozwój dydaktyki oraz doskonalenie procesów zarządzania uczelnią.

Program miał też przyczynić się do wdrożenia trwałych zmian w funkcjonowaniu uczelni, dostosowanych do potrzeb społeczności akademickiej i uwzględniających aktualne wyzwania społeczno-gospodarcze.

Celem głównym było wdrożenie zintegrowanych działań na rzecz rozwoju Uniwersytetu w obszarze kształcenia, służących:

- podniesieniu jakości kształcenia na studiach II stopnia przez lepsze dostosowanie programów kształcenia do potrzeb gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa oraz zwiększenie istotnych na rynku pracy, kompetencji studentek i studentów m.in. psychospołecznych, cyfrowych, analitycznych, interpersonalnych i komunikacyjnych, językowych, zawodowych oraz z obszaru przedsiębiorczości,
- udoskonaleniu programów kształcenia doktorantek i doktorantów oraz zapewnienie im jak najlepszych warunków rozwoju naukowego dzięki wsparciu finansowemu mobilności, uruchomieniu programów studiów sprzyjających interdyscyplinarnym projektom badawczym, zajęć ogólnouniwersyteckich rozwijających kompetencje miękkie, informatyczne, językowe, dydaktyczne i inne,

- zwiększeniu stopnia umiędzynarodowienia kształcenia na UW przez wzrost liczby kierunków studiów w języku angielskim i podniesienie jakości kształcenia językowego, uruchomienie dodatkowych form kształcenia, np. interdyscyplinarnych lub specjalistycznych szkół letnich w językach obcych, udział wykładowców z zagranicy w dydaktyce UW oraz wsparcie rozwoju zespołu „Welcome Point”,
- rozwojowi narzędzi informatycznych i usprawnieniu przepływu informacji w celu doskonalenia procesów zarządzania Uniwersytetem, m.in. przez przygotowanie przeglądarki SAD integrującej dane dydaktyczne z poszczególnych systemów informatycznych, wzmocnienie infrastruktury informatycznej na potrzeby kształcenia zdalnego oraz wdrożenie elektronicznego obiegu dokumentów dzięki zakupowi sprzętu i specjalistycznego oprogramowania, przygotowanie zbioru rekomendacji, propozycji aktów prawa wewnętrznego uczelni, instrukcji postępowania oraz opisu dobrych praktyk działania w obszarze kształcenia,
- wzmocnieniu potencjału pracowniczek i pracowników UW przez podnoszenie kompetencji dydaktycznych wykładowców oraz szeroko pojętych kompetencji zarządczych pracowników administracji i kadry kierowniczej za pomocą m.in. programów szkoleniowych dedykowanych różnym grupom pracowników, szkoleń specjalistycznych, stacjonarnych i wyjazdowych warsztatów kompetencji miękkich oraz kursów językowych.

Projekt był realizowany w następujących modułach:

- moduł programów kształcenia studentów,
- moduł programów kształcenia doktorantów,
- moduł podnoszenia kompetencji studentów,
- moduł zarządzania uczelnią: obszar analityczno-informatyczny,
- moduł zarządzania uczelnią: obszar rozwoju kompetencji kadr.

ODBIORCY

Z oferty Programu ZIP skorzystało 9159 osób, w tym 5368 studentów, 894 doktorantów i 2897 pracowników uczelni.

Studentki i studenci mogli uczestniczyć w nowatorskich programach kształcenia na studiach II stopnia, wzbogaconych o nowe formy i metody dydaktyczne realizowane we współpracy z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Korzystali także ze stacjonarnych, wyjazdowych lub hybrydowych szkół letnich, zajęć ogólnouniwersyteckich lub zajęć dodatkowych kształcących kompetencje psychospołeczne, informatyczne, zawodowe, analityczne, językowe, komunikowania się w środowisku wielokulturowym, a także uczestniczyli w zajęciach prowadzonych przez wykładowców z zagranicy. W ramach Programu jako ofertę zajęć ogólnouniwersyteckich przygotowano koncepcję „koszyków” zajęć tematycznych ukierunkowanych na rozwój kompetencji uniwersalnych, m.in.: zajęcia doskonalące kompetencje cyfrowe, zajęcia z psychoedukacji, zajęcia równościowe, zajęcia przygotowujące do zawodu nauczyciela, a także uruchomiono Program „Studenci dla Otoczenia”.

Doktorantki i doktoranci mieli możliwości uczestnictwa w ogólnouniwersyteckich programach stypendialnych wspierających mobilność naukową oraz rozwój kompetencji naukowych i dydaktycznych. Dla tej grupy odbiorców uruchomiono także eksperymentalny program pn. „Zwiększanie mobilności doktorantów Uniwersytetu Warszawskiego”, ukończony ze stopniem doktora w wyznaczonym terminie przez 88% jego uczestników (tj. 45 osób spośród 51 osób). Program potwierdził pierwotne założenia, wskazujące na istotną rolę instrumentów finansowych, w tym stypendiów w działaniach na rzecz poprawy wskaźników efektywności w zakresie obronionych doktoratów. Doktoranci mieli także możliwość uzyskania dofinansowania na naukowe wyjazdy zagraniczne w różne zakątki świata, uczestnictwa w krajowych i zagranicznych szkołach letnich oraz zajęciach ogólnouniwersyteckich, podczas których doskonalili kompetencje istotne w pracy naukowej oraz dydaktycznej na uczelni.

Pracownicy Uniwersytetu mogli skorzystać z bogatej oferty szkoleń doskonalących kompetencje zawodowe w obszarze spraw dydaktycznych oraz szeroko pojęte kompetencje zarządcze i językowe. Nauczyciele akademicy uczestniczyli w cyklu szkoleń poświęconych zagadnieniom zdalnego nauczania, a także realizowali własne przedsięwzięcia rozwojowe w ramach programów samodoskonalenia dydaktycznego. Ponadto wypracowano koncepcję programu *Młodzi Dydaktycy*, a kadra zarządzająca dydaktyką uczestniczyła w programie Akademii Zarządzania Dydaktyką Akademicką.

Z myślą o kadrze zarządzającej powstały dwa cykle szkoleniowe: Akademia Dziekanów oraz Akademia Liderów. Pracownicy administracji i obsługi Uczelni mogli uczestniczyć w szkoleniach z kompetencji miękkich, kompetencji cyfrowych i specjalistycznych oraz kursach językowych.

ZIP JAKO WSPARCIE UCZELNI W OKRESIE DYNAMICZNYCH PRZEMIAN

Program ZIP był ciekawym wyzwaniem nie tylko z uwagi na zakres i charakter zaplanowanych w nim działań, ale również ze względu na szczególnie wydarzenia, jakie zaszły w okresie jego realizacji. Skutkowały one intensyfikacją zmian w sposobie funkcjonowania Uczelni oraz osób z nią związanych. Wydarzenia te dotyczyły:

ZAKRES DZIAŁAŃ ZIP

Skalę i zakres działań prowadzonych w Programie ZIP ilustruje poniższe zestawienie. O wielu ciekawych inicjatywach można przeczytać w kolejnych artykułach niniejszej publikacji.

WSPARCIE ZMIAN W ORGANIZACJI I JAKOŚCI KSZTAŁCENIA STUDENTÓW

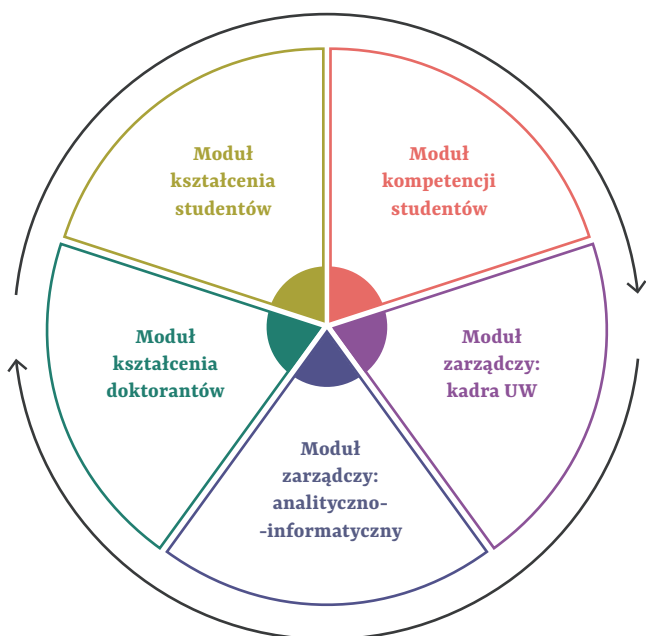
- Nowe lub przemodelowane programy studiów magisterskich (19 programów)
- Szkoły letnie dla studentów (15 szkół)
- Wykładowcy z zagranicy (44 osoby)

WSPARCIE ZMIAN W ORGANIZACJI I JAKOŚCI KSZTAŁCENIA DOKTORANTÓW

- Stypendia dla doktorantów (51 osób)
- Wyjazdy zagraniczne doktorantów (488 wyjazdów)
- OGUNy dla doktorantów (92 zajęć)
- Szkoły letnie dla doktorantów (12 szkół)
- Programy kształcenia doktorantów

- wdrożenia ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce i wynikającej z niej zmiany sposobu organizacji kształcenia studentów i doktorantów w latach 2018–2019,
- wybuchu pandemii COVID-19 i intensywnego rozwoju kształcenia zdalnego w latach 2020–2021,
- eskalacji konfliktu zbrojnego w Ukrainie i potrzeby szczególnego wsparcia studentów z Ukrainy w latach 2022–2023,
- rozwijającego się kryzysu ekonomicznego w 2023 r.,
- dynamicznego rozwoju narzędzi generatywnej sztucznej inteligencji i ich konsekwencji w szczególności dla dydaktyki akademickiej w 2023 r.

Program ZIP umożliwił realizację działań wspierających adaptację Uczelni do zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych, wdrażając inicjatywy wychodzące naprzeciw nowym potrzebom oraz pojawiającym się zagrożeniom w realizacji zakładanych celów Programu.

WSPARCIE ZMIAN W KSZTAŁCENIU KOMPETENCJI ISTOTNYCH NA RYNKU PRACY

- Programy kształcenia oraz nowa oferta zajęć ogólnouniwersyteckich i dodatkowych w zakresie kompetencji cyfrowych, analitycznych, komunikacyjnych i społecznych, językowych, psychologicznych, z przedsiębiorczości, zawodowych, np. zajęcia dla przyszłych nauczycieli, Program „Studenci dla Otoczenia”
- Metoda bilansu kompetencji (w tym narzędzia online CKC UW)
- Szkoły letnie z przedsiębiorczości oraz szkoły letnie kompetencji społecznych
- Kursy asynchroniczne i kursy językowe dla studentów z Ukrainy

WSPARCIE ZARZĄDZANIA PROCESEM KSZTAŁCENIA W OPARCIU O DANE

- Przeglądarka danych dydaktycznych – SAD
- Rekomendacje dotyczące zmian w sposobie zarządzania dydaktyką, w tym metodyce i organizacji kształcenia na UW, propozycje nowelizacji aktów prawa wewnętrznego uczelni, aktualizacja instrukcji postępowania w różnych obszarach i aspektach kształcenia

WSPARCIE ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO UW

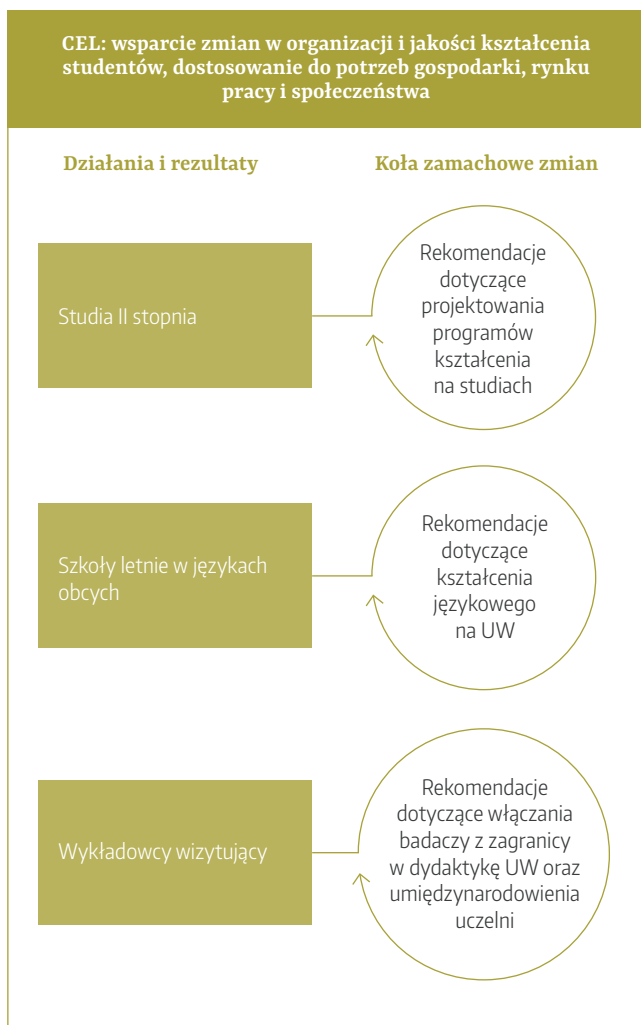
- Szkolenia i kursy językowe dla kadry administracyjnej i zarządzającej (430 wydarzeń)
- Warsztaty i szkolenia dla kadry dydaktycznej (358 wydarzeń)
- Programy kształcenia kompetencji kadr, w tym Akademia Liderów, Akademia Zarządzania Dydaktyką Akademicką (AZDA), Akademia Dziekanów, Młodzież Dydaktyczna
- Programy samodoskonalenia dydaktycznego, w tym wsparcie nauczycieli kształcących w j. angielskim, kształcących studentów o specjalnych potrzebach, w formie warsztatów i tutoringów (8 programów)
- Studia podyplomowe dla pracowników „Innowacyjny Uniwersytet – tworzenie i realizacja programów publicznych”
- System IT ds. zarządzania szkoleniami

REZULTATY PROGRAMU JAKO KOŁA ZAMACHOWE ZMIAN

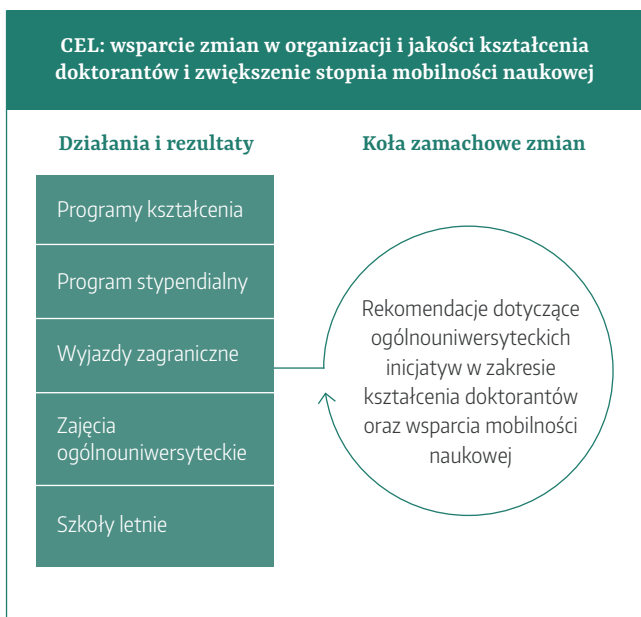
Od początku realizacji Programu przywiązywano dużą uwagę do tworzenia rozwiązań koncepcyjnych i organizacyjnych, z potencjałem utrzymania ich trwałości na Uniwersytecie po jego zakończeniu. Wiele z tych rozwiązań zakorzeniło się w sposobie działania uczelni w sferze kształcenia już w trakcie trwania Programu. Dotyczy to np. sposobu przygotowywania nowych programów kształcenia lub wprowadzania zmian do programów określonych w zarządzeniu Rektora w tej sprawie. Niektóre praktyki działania, np. zajęcia z przedsiębiorczości, na stałe weszły do oferty zajęć ogólnouniwersyteckich rozliczanych w ramach programów studiów. Wybrane programy rozwoju kompetencji pracowników, m.in. program *Młodych Dydaktyków*, są kontynuowane. Przeglądarka SAD stała się narzędziem wykorzystywanym w procesach plano-

wania zmian dotyczących kształcenia. Z rozwiązań ZIP powstały kolejne pomysły na działania, które – trzeba mieć nadzieję – będą mogły być realizowane w kolejnych kompleksowych programach rozwoju dydaktyki uniwersyteckiej.

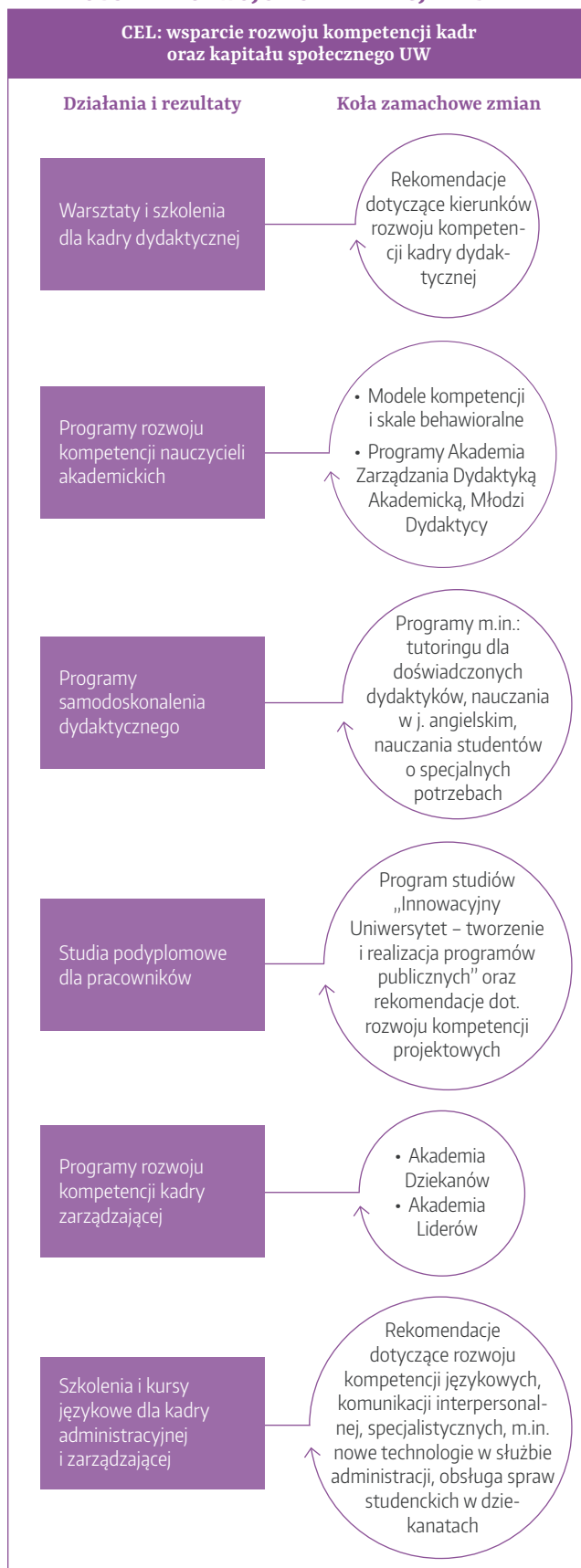
MODUŁ PROGRAMÓW KSZTAŁCENIA STUDENTÓW

MODUŁ PROGRAMÓW KSZTAŁCENIA DOKTORANTÓW

MODUŁ ZARZĄDZANIA UCZELNIĄ: OBSZAR ROZWOJU KOMPETENCJI KADR

MODUŁ PODNOSZENIA KOMPETENCJI STUDENTÓW

CEL: wsparcie zmian w organizacji i jakości kształcenia kompetencji uniwersalnych oraz kompetencji istotnych na rynku pracy

Działania i rezultaty

Szkoły letnie i zajęcia ogólnouniwersyteckie z przedsiębiorczości we współpracy z Otoczeniem

Zajęcia ogólnouniwersyteckie z kompetencji zawodowych, w tym dla przyszłych nauczycieli oraz program „Studenci dla Otoczenia”

Zajęcia ogólnouniwersyteckie z kompetencji cyfrowych i analitycznych

Zajęcia ogólnouniwersyteckie z psychoedukacji, warsztaty i szkoły letnie kompetencji społecznych

Kursy asynchroniczne i kursy językowe, warsztaty z komunikacji wielokulturowej dla cudzoziemców oraz studentów z Ukrainy

Koła zamachowe zmian

Rekomendacje dotyczące rozwoju kompetencji uniwersalnych, w tym organizacji zajęć w ramach koszyków tematycznych w ofercie przedmiotów ogólnouniwersyteckich w formie stacjonarnej oraz kursów asynchronicznych, OGUN-ów wakacyjnych

Rekomendacje dotyczące wsparcia cudzoziemców w studiowaniu na UW

MODUŁ ZARZĄDZANIA UCZELNIĄ: OBSZAR ANALITYCZNO-INFORMATYCZNY

CEL: wsparcie zmian w sposobie zarządzania uczelnią, w szczególności w obszarze kształcenia

Działania i rezultaty

Przeglądarka danych dydaktycznych - SAD

Wzmocnienie infrastruktury informatycznej UW

Systemowe rozwiązania dot. rozwoju kompetencji kadr

Instrumenty prawne i dobre praktyki kształcenia

Koncepcja programu ZIP 2.0 na kolejne lata

Koła zamachowe zmian

Przeglądarka danych i kluczowych wskaźników z baz USOS, IRK czy ELA, wspierająca proces podejmowania decyzji w zakresie rozwoju oferty dydaktycznej oraz organizacji kształcenia

- Zakup serwerów, sprzętu IT do kształcenia zdalnego oraz oprogramowania za 7,3 mln zł
- System ds. zarządzania szkoleniami CKC

- Zwiększenie oferty szkoleniowej
- Zwiększone kompetencje kadr
- Nowe rozwiązania organizacyjne

Rekomendacje i projekty zmian aktów prawa wewnętrznego UW w zakresie organizacji kształcenia na UW, zasady i instrukcje postępowania

- Rekomendacje kierunków działań w kolejnych ogólnouniwersyteckich projektach dydaktycznych
- Nowe rozwiązania organizacyjne dot. ogólnouniwersyteckich projektów dydaktycznych

SZTUKA WSPÓŁDZIAŁANIA NA RZECZ UNIwersYTETU

Do realizacji Programu ZIP został wykorzystany potencjał organizacyjny całego Uniwersytetu. W jego wdrażaniu uczestniczyły prawie wszystkie wydziały, jednostki ogólnouniwersyteckie oraz biura administracji ogólnouniwersyteckiej, realizując własne inicjatywy dydaktyczne lub wspierając ich realizację w zakresie właściwych sobie kompetencji, np. Biuro Spraw Pracowniczych, Kwestura, Pion Informatyczny czy Dział Zamówień Publicznych, Biuro Prasowe, Biuro Promocji, Biuro Innowacji Dydaktycznych.

Tworzenie platform współpracy w ramach różnych grup pracowników sprzyjało wymianie wiedzy i doświadczeń, co niejednokrotnie uczestnicy Programu uznawali za jedną z największych zalet oferty rozwojowej ZIP. Platformy współpracy tworzone były m.in. w ramach Akademii Dziekanów, Akademii Zarządzania Dydaktyką Akademicką, Akademii Liderów, programu *Młodzi Dydaktycy*, a także przez wspólne aktywności szkoleniowe i codzienną współpracę w grupach koordynatorów projektów czy pracowników dziekanatów i obsługi spraw studenckich.

Program ZIP stwarzał okazję do współdziałania osób z różnych grup zawodowych, uczenia się od siebie nawzajem oraz zdobycia nowej wiedzy nie tylko w obszarze własnej dziedziny, ale również w szerszym kontekście funkcjonowania Uniwersytetu jako całości. Stanowiło to wyjątkową okazję do nieustannego poznawania Uniwersytetu i zwiększenia własnych kompetencji zawodowych w pracy na rzecz jego rozwoju. Po zakończeniu Programu Uniwersytet wzbogacił się o nowe rozwiązania dydaktyczne i organizacyjne oraz wzmocnił także kompetencje własnych pracowników i kapitał społeczny uczelni.

mgr GABRIELA SEMPRUCH

Ekonomistka i politolożka społeczna z 20-letnim doświadczeniem w zarządzaniu projektami oraz działalności szkoleniowo--doradczej dotyczącej programów społecznych i edukacyjnych, realizowanych przez instytucje z różnych sektorów; w latach 2017–2024 koordynatorka prac zespołu przygotowującego i realizującego Program ZIP, kierowniczką Programu oraz Biura Innowacji Dydaktycznych UW (wcześniej Biura Programu ZIP UW); od kwietnia 2024 r. główna specjalistka ds. rozwoju na Wydziale Medycznym Uniwersytetu Warszawskiego.

Laboratorium studiów II stopnia

AGNIESZKA JANIĄK-JASIŃSKA

W Programie ZIP podjęliśmy próbę odpowiedzi na pytanie: jak zwiększyć zainteresowanie kandydatów studiami II stopnia? Doświadczenia 19 kierunków objętych wsparciem z EFS pokazują, że warto stawiać na indywidualizację programów studiów, ich ścisłe powiązanie z oczekiwaniami studentów i potrzebami społeczno-gospodarczymi, wysoką specjalizację lub daleko idącą interdyscyplinarność treści kształcenia oraz nowoczesne metody dydaktyczne, motywujące studentów do samodzielnego rozwiązywania problemów oraz wspierające ich w doskonaleniu umiejętności pracy w zespole.

Coraz częściej i w różnych gremiach uniwersyteckich: w radach dydaktycznych, w Uniwersyteckiej Radzie ds. Kształcenia, a także w Senacie dyskutuje się o wyzwaniach związanych z prowadzeniem studiów II stopnia. Studia magisterskie nie wzbudzają bowiem obecnie takiego zainteresowania wśród absolwentów studiów licencjackich, jakiego można byłoby się spodziewać. Problem ten ujawnił się już kilka lat temu i od razu stał się przedmiotem systematycznej obserwacji. Badania zespołu Pracowni Ewaluacji Jakości Kształcenia UW dotyczące trendów rekrutacyjnych oraz losów absolwentów, a także dyskusje toczone w ramach Uniwersyteckiego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia wskazywały na możliwe przyczyny spadku popularności studiów prowadzących do uzyskania tytułu magistra. Były wśród nich zarówno zjawiska, na które społeczność uniwersytecka nie ma wpływu, jak chociażby upowszechniające się szybko na rynku pracy przekonanie, że studia I stopnia wypełniają definicję wykształcenia wyższego, jak i słabości w projektowaniu i realizacji studiów, np. zniechęcające studentów do nauki powtarzające się treści ze studiów I stopnia, zbyt mały udział w programach wiedzy i umiejętności specjalistycznych, pożądaných przez otoczenie społeczno-gospodarcze, niedostateczne indywidualizowanie ścieżek kształcenia niezbędne do rozwijania pasji osób studiujących i mała elastyczność siatek zajęć uniemożliwiająca łączenie studiów z pracą zawodową.

STUDIA II STOPNIA MOGĄ BYĆ INNE

Celem działań podjętych w Programie ZIP w obszarze kształcenia było więc poszerzenie oferty studiów II stopnia o kierunki odpowiadające na współczesne wyzwania gospodarcze i społeczno-kulturowe oraz modyfikacja istniejących już programów studiów, zgodna z oczekiwaniami studentów i interesariuszy zewnętrznych. Nie mniej ważne było uruchomienie mechanizmów gwarantujących lepsze niż dotąd projektowanie oferty dydaktycznej Uniwersytetu oraz sprzyjających systematycznemu monitorowaniu i doskonaleniu jakości kształcenia. Służył temu przyjęty w ZIP-ie konkursowy tryb wyłaniania projektów utworzenia lub modyfikacji studiów II stopnia. W regulaminach konkursów ogłoszonych przez JM Rektora w marcu 2018 r. (jeden dotyczył studiów w języku polskim, drugi – studiów w języku angielskim) nacisk położono na koncepcję kształcenia, która winna była odpowiadać na oczekiwania studentów i otoczenia społeczno-gospodarczego, uwzględniać wzorce międzynarodowe oraz doświadczenia współpracy dydaktycznej i naukowej z zagranicznymi uczelniami i instytucjami badawczymi. Komisja konkursowa zwracała również uwagę na indywidualizację procesu kształcenia i różnorodność planowanych metod dydaktycznych. Sformułowano także wymagania wobec procesu rekrutacji na studia, który gwarantować miał wybór kan-

dydatów o kompetencjach niezbędnych do podjęcia studiów interdyscyplinarnych lub wysokospecjalistycznych. Projekty wyłonione do realizacji musiały uzyskać także pozytywne opinie zewnętrzne, do przygotowania których zaproszono ekspertów reprezentujących odpowiednie branże przemysłu, instytucje badawcze, urzędy i organizacje pozarządowe. Już w trakcie prac nad programami studiów, dzięki zaangażowaniu Koła Naukowego Chi Kwadrat pracującego pod kierunkiem prof. dr hab. Anny Gیزی-Poleszczuk i bieżącą opieką mgr Małgorzaty Poławskiej z Biura ds. Wspomagania Rozwoju, ich główne elementy poddane zostały ocenie potencjalnych kandydatów, tj. studentów studiów licencjackich.

NOWE PROCEDURY TWORZENIA STUDIÓW

Procedury przyjęte i przetestowane w Programie ZIP okazały się skuteczne i zostały dobrze przyjęte przez społeczność akademicką. W efekcie stały się podstawą obowiązującego do dzisiaj zarządzenia nr 71 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 9 kwietnia 2020 r. w sprawie określenia trybu postępowania w sprawach dotyczących utworzenia kierunku studiów oraz zmian w programie studiów na Uniwersytecie Warszawskim (tj. Monitor UW z 2023 r. poz. 54). Proces tworzenia nowego kierunku studiów rozpoczyna się przedłożeniem Uniwersyteckiej Radzie ds. Kształcenia opisu koncepcji kształcenia, w którym wnioskodawcy muszą wykazać związek projektowanych studiów ze strategią uczelni i prowadzoną działalnością naukową w dyscyplinie, do której zostaną one przyporządkowane, uzasadnić decyzję o utworzeniu nowych studiów potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego i studentów, wykazać unikatowość projektowanych studiów, potencjał kadrowy i infrastrukturalny, gwarantujący ich realizację na wysokim poziomie. Pozytywna opinia URK pozwala na rozpoczęcie prac nad programem studiów, negatywna zatrzymuje proces ich tworzenia. Rada – tak jak w Programie ZIP Komisja konkursowa – uznając potrzebę i atrakcyjność projektowanego kierunku, może sformułować zalecenia, które wnioskodawcy powinni uwzględnić, tworząc program studiów. Deklaracje złożone podczas dyskusji o koncepcji kształcenia, w szczególności dotyczące współpracy z interesariuszami zewnętrznymi i studentami, weryfikowane są następnie przy ocenie wniosku o utworzenie nowego kierunku studiów, dokonywanej przez Senacką Komisję ds. Studentów, Doktorantów i Jakości Kształcenia oraz Uniwersytecką Radę ds. Kształcenia. Wnioskodawcy zobowiązani są wymienić przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego uczestniczących w projektowaniu programu studiów oraz wskazać przykłady uwzględnienia w programie ich postulatów oraz oczekiwań studentów. Program ZIP był więc – jak widać – ważnym doświadczalnym laboratorium, w którym wypracowane rozwiązania prowadziły do poważnych zmian w sposobie działania Uniwersytetu.

ZIP-OWE KIERUNKI STUDIÓW

Wsparciem finansowym z Programu ZIP ostatecznie objętych zostało 19 kierunków studiów II stopnia, z czego większość stanowiły kierunki nowe, prowadzone w języku polskim lub angielskim, reprezentujące dziedziny: nauk humanistycznych (np. *helwetologia – studia szwajcarskie, kulturoznawstwo Europy Środkowo-Wschodniej*), nauk społecznych (np. *socjologia cyfrowa, kognitywistyka*) oraz ścisłych i przyrodniczych (np. *geologia poszukiwawcza, Physics*). Osiem kierunków poddanych zostało znaczącej modernizacji: zmieniono programy studiów, przygotowano nowe sylabusy, wprowadzono nowe formy zajęć i udoskonalono metody dydaktyczne, opracowano nowe zasady rekrutacji i dyplomowania, wdrożono opiekę tutorską. Niektóre z tych rozwiązań, dopracowane i udoskonalone w latach następnych, włączone zostały do internetowej *Bazy Dobrych Praktyk Dydaktycznych Uniwersytetu Warszawskiego* i stały się wizytówką naszej Uczelni. Mowa np. o procesie dyplomowania na studiach o profilu praktycznym na kierunku *sztuki społeczne* czy indywidualizacji programu studiów na kierunku *historia*.

WPŁYW PANDEMII COVID-19

Zgodnie z wytycznymi Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (NCBR), budżety przyznane poszczególnym kierunkom studiów zostały przeznaczone na zwiększenie udziału w kształceniu studentów ekspertów z doświadczeniem zawodowym zdobytym poza Uniwersytetem, organizację dodatkowych form kształcenia i wsparcia studentów w procesie uczenia się, indywidualne i grupowe wyjazdy studentów do ośrodków badawczych, firm i instytucji przodujących w danej branży lub obszarze życia społecznego, udział studentów w szkołach letnich i specjalistycznych szkoleniach, doposażenie laboratoriów i specjalistycznych bibliotek. Wsparcie finansowe obejmowało etap przygotowania studiów oraz pierwszy dwuletni cykl kształcenia, a więc lata 2019–2021. O ile wszystkie prace przygotowawcze przebiegły zgodnie z planem, pomimo tego że odbywały się w trudnym okresie wdrażania tzw. Ustawy 2.0 (tj. Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce), w tym uchwalania Statutu i Regulaminu Studiów, to tuż po uruchomieniu studiów, z początkiem drugiego semestru rozpoczęła się pandemia COVID-19. Zajęcia zostały przeniesione do sieci, ale wszystkie zaplanowane wyjazdy studenckie i wizyty studyjne zostały odwołane. Sytuacja zmusiła Uniwersytet do rewizji pierwotnych założeń i zmiany przeznaczenia środków finansowych dostępnych w projekcie. Przedłużający się stan zagrożenia zdrowia, izolacji, ograniczania mobilności i życiowej niepewności odbijał się negatywnie na postępach studentów. Konieczne było zwiększenie opieki indywidualnej i pomocy merytorycznej ze strony nauczycieli akademickich. Służył temu wprowadzony w Programie ZIP system tutoriali, czyli indywidualnych konsultacji, podczas których pomagano studentom zarówno w rozwiązywaniu problemów związanych z tokiem studiów, w szczególności ze studiowaniem w trybie zdalnym, jak i w opanowywaniu szczególnie skomplikowanych zagadnień naukowych czy przygotowywaniu prac magisterskich, które z racji na ograniczony dostęp do laboratoriów, bibliotek i archiwów oraz trudne warunki prowadzenia badań terenowych musiały często podlegać daleko idącym zmianom. Za zgodą NCBR zakupiono też dla każdego kierunku studiów, realizowanego w ramach Programu, sprzęt komputerowy dla nauczycieli akademickich do zdalnego nauczania oraz wyposażenie do sal wykładowych, pozwalające na transmisję i nagrywanie zajęć. Wzmocniono też zaplecze serwerowe Centrum Kompetencji Cyfrowych Uniwersytetu Warszawskiego, które, odpowiadając na bieżące wyzwania (np. zaliczenia i egzaminy w trybie zdalnym), rozbudo-

wywało Platformę „Kampus”. Powołano także zespoły reprezentujące różne dziedziny nauk, które latem 2020 r. przygotowały rekomendacje dla nauczycieli akademickich i kierowników jednostek dydaktycznych dotyczące metod i narzędzi dydaktycznych wykorzystywanych w kształceniu na odległość.

Realizowanie projektu w warunkach pandemii przy wielu innych obowiązkach związanych z prowadzeniem studiów było dla kierowników jednostek dydaktycznych, koordynatorów odpowiedzialnych za jego stronę merytoryczną i pracowników administracyjnych zajmujących się rozliczeniami i dokumentacją projektową nadzwyczaj wymagającym zadaniem. Bez zaangażowania wszystkich tych osób nie udało się osiągnąć wyznaczonych celów ani założonych w projekcie wskaźników dotyczących liczby absolwentów, którzy nie tylko ukończyli studia, ale także szybko weszli na rynek pracy lub podjęli decyzję o kontynuowaniu kształcenia. Oddanie, z jakim monitorowano postępy magistrantów, motywowano studentów do kontynuowania kształcenia, wspierano w uzyskiwaniu dostępu do zasobów badawczych i zachęcano do udziału w rozwijającym się w sieci życiu naukowym, zasługuje na szczególne uznanie.

NA PRZYSZŁOŚĆ

Pandemia COVID-19 sprawiła, że nie udało się w takim stopniu, jak planowano, zwiększyć mobilności studentów i zintensyfikować współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym przy realizacji programów studiów. Z tymi wyzwaniem przyjdzie się nam jeszcze mierzyć. Uniwersytet wzbogacił się jednak o kilkanaście nowych kierunków studiów, z których gros stale cieszy się dużym zainteresowaniem kandydatów na studia. Sukces m.in. *zarządzania Big Data, socjologii cyfrowej, kognitywistyki* czy *Sustainable Development* jest tego najlepszym przykładem. Doświadczenia pierwszych cykli kształcenia pokazały, że indywidualizacja programów studiów, ich ścisłe powiązanie z oczekiwaniami studentów i potrzebami społeczno-gospodarczymi, wysoka specjalizacja lub daleko idąca interdyscyplinarność treści kształcenia oraz stosowanie metod dydaktycznych zachęcających do samodzielnego rozwiązywania problemów oraz pracy projektowej czyni studia II stopnia atrakcyjniejszymi. Warto te spostrzeżenia wziąć pod uwagę w toczącej się debacie o ofercie edukacyjnej naszej Uczelni.

dr AGNIESZKA JANIĄK-JASIŃSKA

Zastępczyni kierowniczką Programu ZIP ds. dydaktycznych, koordynująca działania związane z kształceniem studentów i doktorantów, w okresie realizacji Programu najpierw Pełnomocniczka Rektora ds. jakości kształcenia (2016–2020), później Pełnomocniczka Rektora ds. kształcenia nauczycieli (2020–2024), członkini Uniwersyteckiej Rady ds. Kształcenia, historyczka, nauczyciel akademicki na Wydziale Historii.

STUDIA II STOPNIA OBJĘTE WSPARCIEM PROGRAMU ZIP

Nowe kierunki studiów

● HELWETOLOGIA – STUDIA SZWAJCARSKIE

Wydział Neofilologii

Jedyny taki kierunek studiów w Polsce, a może i na świecie – łączący nauki humanistyczne i społeczne niezbędne do analizy i rozumienia zjawisk kulturowych, historycznych, politycznych, literackich i językowych zachodzących w Szwajcarii. Koordynowany przez Ośrodek Studiów Szwajcarskich, a prowadzony we współpracy z różnymi jednostkami uniwersyteckimi, np. Wydziałem Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych, Wydziałem Prawa i Administracji oraz uczelniami zagranicznymi, administracją rządową i instytucjami międzynarodowymi, np. z Uniwersytetem w Zurychu, ambasadą Szwajcarii w Polsce, placówkami dyplomatycznymi w Bernie i Genewie czy Polsko-Szwajcarską Izbą Gospodarczą.

Absolwenci *helwetologii* znajdują zatrudnienie w placówkach dyplomatycznych, w agencjach rządowych i pozarządowych, jako wysoko wykwalifikowani urzędnicy polskich i szwajcarskich urzędów oraz jako pracownicy firm i przedstawicielstw ze Szwajcarii, działających w Polsce.

Koordinator merytoryczny projektu w Programie ZIP:
dr hab. Robert Małecki, prof. ucz.

● KOMUNIKACJA MIĘDZYKULTUROWA – AZJA I AFRYKA

Wydział Orientalistyczny

Studia koncentrują się na poznaniu mechanizmów odpowiedzialnych za porozumiewanie się w różnych kulturach, przede wszystkim – Azji i Afryki. Oferują zdobycie umiejętności odczytywania obcych kodów kulturowych, tak ważnych w warunkach globalizacji, przygotowują do zarządzania zespołami wielokulturowymi, sprawnego poruszania się w środowisku zróżnicowanym kulturowo, minimalizowania zagrożeń wynikających z konfrontacji różnych kultur i dominujących kulturowych stereotypów. Absolwenci *komunikacji międzykulturowej – Azja i Afryka* mają kompetencje niezbędne do pracy w międzynarodowym środowisku – np. w działach human resources, w administracji państwowej, zwłaszcza w tej związanej z polityką zagraniczną, w organizacjach zajmujących się ochroną praw człowieka bądź współpracą międzynarodową w obszarze kultury, edukacji i gospodarki. Pracują też w mediach i instytucjach związanych z upowszechnianiem kultury oraz jako specjaliści od szkoleń związanych z wielokulturowością i komunikacją międzykulturową. Z pewnością wyróżnia ich znajomość dwóch języków orientalnych: języka japońskiego i arabskiego.

Koordinator merytoryczny projektu w Programie ZIP:
dr hab. Hanna Rubinkowska-Anioł, prof. ucz.

● KULTUROZNAWSTWO EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

Wydział Lingwistyki Stosowanej

Podczas dwóch lat pasjonujących wykładów, warsztatów i wyjazdów studyjnych wspólnie ze studentami patrzymy na region Europy Środkowo-

-Wschodniej z szerokiej perspektywy kulturoznawczej. Analizujemy przeszłość i współczesność krajów o wielu podobieństwach kulturowych, ale też niebagatelnych różnicach: Rosji, Łotwy, Litwy, Białorusi, Ukrainy, Słowacji, Polski, Czech, Niemiec i Austrii. Odnajdujemy je w literaturze i sztuce, kulturze popularnej, stylach życia ich obywateli, polityce i gospodarce.

Absolwenci kierunku, biegle władający przynajmniej dwoma językami regionu i świetnie rozumiejący kulturową złożoność tej części Europy, znajdują zatrudnienie w branży medialnej i marketingu, w służbie publicznej – w ośrodkach analitycznych i instytucjach międzynarodowych, w dyplomacji, w organizacjach samorządowych, instytucjach kultury i w branży turystycznej.

Koordinator merytoryczny projektu w Programie ZIP:
prof. dr hab. Joanna Getka

● FILOLOGIA POLSKIEGO JĘZYKA MIGOWEGO

Wydział Polonistyki

Polski język migowy (PJM) jest językiem naturalnym Głuchych – jednej z najliczniejszych mniejszości językowych w naszym kraju. Różnice gramatyczne między PJM a polszczyzną sprawiają, że zdania PJM mają zupełnie inną strukturę niż ich polskie odpowiedniki. Dla osób głuchych posługujących się PJM polszczyzna jest więc językiem drugim, z którym muszą się codziennie zmagać tak, jak np. słyszący Polacy z angielszczyzną.

Prowadzone na UW studia są szansą na zbliżenie do siebie dwóch części polskiego społeczeństwa: osób głuchych i słyszących. Dostarczają szerokiej wiedzy na temat kultury i historii społeczności Głuchych, a przy tym są ukierunkowane na zdobywanie umiejętności praktycznych oraz kształtowanie odpowiednich postaw. To studia unikatowe, których program obejmuje między innymi zajęcia z technologii informacyjnych dla języków migowych, a także podstaw lingwistyki i translatoryki migowej.

Absolwenci kierunku mają kompetencje językowe, które umożliwiają im pracę wymagającą codziennego kontaktu z językiem migowym: w szkole, w urzędzie, w mediach, w organizacjach pozarządowych, w kulturze, w zawodach surdopedagoga, logopedy i psychologa specjalizującego się w pracy z niesłyszącymi. Umiejętność biegłego posługiwania się językiem migowym wykorzystywana jest także przez językoznawców, socjologów, historyków oraz kulturoznawców, których przedmiotem zainteresowań jest społeczność Głuchych, ich język i kultura.

Koordinator merytoryczny projektu w Programie ZIP:
dr hab. Paweł Rutkowski, prof. ucz.

● SZTUKI SPOŁECZNE

Wydział Polonistyki

To studia o profilu praktycznym skoncentrowane na projektowaniu i realizacji działań twórczych w różnych środowiskach społecznych – doskonały przykład zaangażowania humanistyki w działania społeczne. Ich celem jest przygotowanie nowego pracownika kultury – dobrze rozumiejącego społeczność lokalną, inicjującego i wspierającego jej ak-

tywność twórczą w celu wzmocnienia kapitału społecznego i gotowości do partycypacji w życiu publicznym. Studia kładą więc nacisk na miękkie kompetencje twórcze i komunikacyjne, umiejętność pracy z różnymi grupami i zarządzania zespołem oraz posługiwanie się metodą projektową, dominującą dziś w sektorze kultury, zgodnie z ideą „kształcenia w działaniu”, angażując studentów w projekty realizowane poza murami Uniwersytetu we współpracy z różnymi instytucjami i praktykami.

Absolwenci *sztuk społecznych* pracują w teatrach, muzeach, domach kultury, placówkach edukacyjnych, domach opieki społecznej, instytucjach samorządowych i organizacjach pozarządowych. Realizują również programy autorskie i niezależne projekty artystyczno-społeczne.

Koordynatorki merytoryczne projektu w Programie ZIP:
dr hab. Iwona Kurz, prof. ucz., dr Zofia Dworakowska

● SOCJOLOGIA CYFROWA

Wydział Socjologii

Socjologia cyfrowa jest wysokospecjalistycznym kierunkiem, adresowanym przede wszystkim do absolwentów studiów licencjackich z szeroko pojętego pola nauk społecznych, np. socjologii, ekonomii, nauk politycznych, psychologii. Kształci socjologów-badaczy swobodnie poruszających się w świecie cyfrowym, pożądanym nie tylko w instytucjach badawczych, ale także w firmach konsultingowych, e-marketingu, e-administracji oraz polityce publicznej.

Absolwenci *socjologii cyfrowej* rozumieją szczególny charakter zmian zachodzących we współczesnych społeczeństwach w dobie postępującej digitalizacji i danetyzacji. Umieją posługiwać się narzędziami cyfrowymi dla celów analizy i badań społecznych, a także znają język nowoczesnych technologii. Mogą więc odgrywać rolę pośredników między inżynierami i programistami a twórcami projektów z komponentem społecznym i psychologicznym. W sposób przemyślany i refleksyjny pozyskują i analizują nowe rodzaje danych o społeczeństwie, z pełną świadomością zagrożeń (w tym etycznych), związanych z ich wykorzystywaniem. Nie tylko mają kompetencje stricte analityczne, ale także rozumieją to, w jaki sposób dane są wytwarzane.

Koordynatorki merytoryczne projektu w Programie ZIP:
dr Justyna Kopczyńska, dr Agata Komendant-Brodowska

● ZARZĄDZANIE BIG DATA

Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii

Przetwarzanie dużych wolumenów danych jest codziennością w bankowości, telekomunikacji, usługach internetowych, reklamie, turystyce i opiece zdrowotnej. Za chwilę stanie się warunkiem powodzenia każdej działalności – nie tylko biznesowej. Absolwenci studiów o profilu praktycznym *zarządzanie Big Data* są więc na rynku pracy doceniani. Wysokie umiejętności zapewniają im przewidziane w programie studiów zajęcia o źródłach informacji i narzędziach do ich pozyskiwania (w tym web scraping i narzędzia typu mashup), metodach i trendach eksploracji danych, funkcjonalności dedykowanego oprogramowania oraz jego struktury, możliwościach wykorzystania otwartych danych (Open Data), rafinacji informacji sieciowej, raportowaniu i prezentacji danych, regulacjach prawnych dotyczących analizowania dużych zbiorów danych. Gwarancją wysokiej jakości studiów jest nie tylko kadra złożona z doskonałych

badaczy i praktyków, ale także wykorzystywana do zajęć infrastruktura, a w tym multimedialne laboratoria i najnowsze narzędzia cyfrowe. Program studiów przewiduje trzymiesięczne praktyki, których realizacja jest możliwa dzięki współpracy z instytucjami, firmami, przedsiębiorstwami na co dzień zajmującymi się gromadzeniem, organizacją, przetwarzaniem i analizą dużych zasobów danych. W przypadku sektora komercyjnego są to np. firmy świadczące usługi w zakresie projektowania dużych baz danych, agencje z obszaru marketingu elektronicznego i mediów społecznościowych. W sektorze publicznym są to instytucje oferujące cyfrowe usługi informacyjne w postaci systemów informacyjnych i baz danych.

Koordynatorka merytoryczna projektu w Programie ZIP:
dr hab. Agata Opolska-Bielińska

● GEOLOGIA POSZUKIWAWCZA

Wydział Geologii

Studia łączą możliwość pogłębienia wiedzy z szeroko rozumianych nauk o Ziemi z ich praktyczną aplikacją (geofizyka, opracowania numeryczne). Stawiają na kreatywność i samodzielność studenta. Program w znacznym stopniu jest zindywidualizowany i oferuje szeroką gamę przedmiotów do wyboru, realizowanych w formie praktycznej (praktyka, zajęcia laboratoryjne, zajęcia projektowe, kursy terenowe). Kształcenie opiera się na zacieśnieniu współpracy pomiędzy studentem a wykładowcą na zasadzie mistrz-uczeń, z wykorzystaniem możliwości stworzonych przez system tutoringu akademickiego. Po pierwszym semestrze studiów, w zależności od zainteresowań, studenci wybierają jedną z trzech specjalizacji: stratygrafia, sedimentologia i paleontologia, geologia klimatyczna oraz geochemia, mineralogia, petrologia i geologia złożowa. Część zajęć laboratoryjnych i terenowych prowadzona jest w Europejskim Centrum Edukacji Geologicznej w Chęcinach.

Absolwenci *geologii poszukiwawczej* są dobrze przygotowani do podjęcia pracy w placówkach naukowych i badawczych oraz w państwowej służbie geologicznej, jednostkach administracji rządowej i samorządowej, a także w firmach i przedsiębiorstwach geologicznych zajmujących się poszukiwaniem złóż surowców skalnych i mineralnych, ich wydobyciem i zagospodarowaniem.

Koordynatorka merytoryczna projektu w Programie ZIP:
prof. dr hab. Anna Wysocka

● KOGNITYWISTYKA (COGNITIVE SCIENCE)

Wydział Psychologii

Studia prowadzone są wyłącznie w języku angielskim. Dają możliwość kształcenia się w ramach dwóch ścieżek tematycznych: modelarsko-obliczeniowej i neurokognitywistycznej. Pierwsza umożliwia uzyskanie pogłębionej wiedzy i umiejętności z zakresu podstaw i metod modelowania procesów umysłowych, językowych i społecznych. Druga pozwala na zdobycie wiedzy teoretycznej i metodologicznej z zakresu mózgowych podstaw procesów poznawczych, posługiwanie się nowoczesnymi technikami badania aktywności mózgu oraz planowania i analizy badań z ich użyciem. Obligatoryjne zajęcia wprowadzające oraz wybrana ścieżka zapewniają uzyskanie niezbędnego minimum umiejętności, w jakie powinien być wyposażony współczesny kognitywista. Równocześnie zachowana jest duża swoboda w kształtowaniu przez studentów własnego toku studiów, dzięki czemu wielu z nich decyduje się na realizację obu ścieżek.

Poprzez realny udział w pracach zespołów badawczych i dzięki praktykom zawodowym w firmach z sektora B+R studenci *kognitywistyki* mają okazję zdobyć doświadczenie w prowadzeniu badań, stosowaniu adekwatnych metod, technik badawczych i nowych technologii. Studia dają możliwość nabycia cennych i poszukiwanych na rynku pracy umiejętności, takich jak tworzenie modeli obliczeniowych wyjaśniających zjawiska poznawcze i społeczne (np. podejmowanie decyzji), drażnienie i analiza danych (*data mining*), przetwarzanie języka naturalnego, tworzenie technologii edukacyjnych, rehabilitacyjnych, wspierających rozwój czy wspomagających osoby niepełnosprawne.

Koordinatorka merytoryczna projektu w Programie ZIP:
dr Marta Sobańska

● PHYSICS (STUDIES IN ENGLISH)

Wydział Fizyki

Koncepcja kształcenia zakłada przygotowanie wysokiej klasy specjalistów z pogłębioną wiedzą i umiejętnościami w zakresie jednej ze specjalności – *Theoretical Physics, Computer Modeling of Physical Phenomena, Physics of Condensed Matter and Semiconductor Nanostructures, Geophysics, Optics, Particle Physics*. W programie studiów postawiono na indywidualizację kształcenia, dlatego studenci nie tylko dokonują wyboru specjalności odpowiadającej ich zainteresowaniom naukowym, ale od drugiego semestru wybierają z bogatej oferty zajęcia, które ich interesują i tworzą własny, oryginalny plan studiów.

Absolwenci kierunku są przygotowani do włączenia się w budowę społeczeństwa opartego na wiedzy – podjęcia pracy badawczej lub kontynuowania kształcenia w dowolnej instytucji naukowej na świecie. Biegłe

władają językiem angielskim (także specjalistycznym) oraz mają wiedzę i umiejętności specjalistyczne przydatne w fizyce, które można też z sukcesem zastosować w dowolnym obszarze gospodarki.

Koordinatorem merytorycznym projektu w Programie ZIP:
dr hab. Krzysztof Turzyński, prof. ucz.

● SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Uniwersyteckie Centrum Badań nad Środowiskiem Przyrodniczym i Zrównoważonym Rozwojem

Spółczeństwa na całym świecie stają dziś przed poważnym wyzwaniem: przemysłem na nowo swojego modelu rozwoju w celu stworzenia podstaw dla bardziej zrównoważonej, pozytywnej i sprawiedliwej przyszłości. To wyzwanie wymaga interdyscyplinarnego podejścia, współpracy przedstawicieli różnych dziedzin nauki, wspólnego zaangażowania potencjału naukowo-dydaktycznego. I tak właśnie prowadzimy te studia. Na wyzwania zrównoważonego rozwoju patrzymy z perspektyw: przyrodniczej, gospodarczej i społecznej.

Nasi absolwenci są więc przygotowani do podjęcia pracy w sektorach: publicznym, prywatnym i non-profit, w organizacjach krajowych i międzynarodowych, w ośrodkach badawczych i analitycznych, zajmujących się gospodarowaniem wodą lub odpadami, efektywnością energetyczną, odnawialnymi źródłami energii, ochroną i utrzymaniem obszarów przyrodniczych, promocją, komunikacją i edukacją na rzecz zrównoważonego rozwoju, tworzeniem strategii ZR dla różnych instytucji i organizacji.

Koordinatorki merytoryczne projektu w Programie ZIP:
dr Mariola Zalewska, dr Anna Batorczak

Kierunki studiów z przemodelowanym programem kształcenia

● EUROPEISTYKA

Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych i Centrum Europejskie UW

Studia mają charakter interdyscyplinarny, łączą przedmioty z kilku dyscyplin naukowych – nauk o polityce i administracji, nauk prawnych oraz nauk socjologicznych. Widzimy bowiem w Europie fenomen polityczno-społeczno-kulturowy i prawny, doceniamy jej rolę polityczną i kulturotwórczą na świecie. Program studiów gwarantuje nabycie umiejętności opracowywania strategii decyzyjnych oraz dokonywania analiz stanowisk, postaw i zachowań uczestników procesów integracyjnych, ich wzajemnych relacji oraz interakcji z innymi podmiotami życia społecznego.

Absolwent *europaistyki* świetnie odnajduje się w administracji unijnej, rządowej i samorządowej, w organizacjach pozarządowych oraz instytucjach międzynarodowych.

Koordinatorem merytorycznym projektu w Programie ZIP:
prof. dr hab. Jacek Wojnicki, dr Anna Ogonowska

● PEDAGOGIKA – SPECJALNOŚĆ: TRENER KOMPETENCJI MIĘKKICH

Wydział Pedagogiczny

Rozwój własnego potencjału, w tym kompetencji miękkich, staje się obecnie warunkiem koniecznym efektywnej pracy zespołowej, awansu i rozwoju każdego pracownika. Odpowiadając na oczekiwania otoczenia społeczno-gospodarczego, Wydział Pedagogiczny uruchomił na kierunku *pedagogika* specjalność, w ramach której studenci przygotowujący się do projektowania i prowadzenia profesjonalnych warsztatów i szkoleń m.in. w zakresie komunikacji interpersonalnej, autoprezentacji, podejmowania decyzji i ryzyka, negocjacji i rozwiązywania konfliktów. Zdobywają wiedzę i umiejętności niezbędne do efektywnego zarządzania dynamiką procesu grupowego, zastosowania kreatywnych i nowoczesnych narzędzi oraz metod pracy dydaktycznej.

Absolwenci *pedagogiki*, którzy ukończyli specjalność: *trener kompetencji miękkich* prowadzą własne firmy szkoleniowe, znajdują zatrudnienie w działach HR, w firmach szkoleniowych i placówkach edukacyjnych jako trenerzy, menadżerowie lub specjaliści edukacji dorosłych.

Koordinatorem merytorycznym projektu w Programie ZIP:
dr Anna Marianowska

● GOSPODARKA PRZESTRZENNA – SPECJALNOŚĆ: FORESIGHT TERYTORIALNY

Wydział Geografii i Studiów Regionalnych

O uruchomieniu na kierunku *gospodarka przestrzenna* specjalności: *foresight terytorialny* zdecydowały oczekiwania studentów i obserwacje rynku pracy, na którym coraz częściej instytucje rządowe, biznes i organizacje pozarządowe poszukują ekspertów ds. szeroko pojętego prognozowania zmian w przestrzeni.

Program specjalności obejmuje konwersatoria, ćwiczenia i zajęcia praktyczne, podczas których omawiane są aktualne wyzwania z zakresu planowania przestrzennego zarówno w skali globalnej, jak i małych miast i gmin. Studenci poznają metody oraz narzędzia foresightowe (w tym także cyfrowe) stosowane w gospodarce przestrzennej, ale także w ekonomii, socjologii, urbanistyce, zawsze z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych. Każdy student może sprawdzić się we „własnym projekcie foresightowym”, przygotowywanym oczywiście we współpracy z doświadczonymi opiekunami naukowymi.

Koordynator merytoryczny projektu w Programie ZIP:
dr hab. Wojciech Dziemianowicz, prof. ucz.

● ARCHEOLOGIA

Wydział Archeologii

Nowe wyzwania, przed którymi stoi archeologia w XXI wieku, oraz oczekiwania studentów zainteresowanych zdobyciem profesjonalnej wiedzy i umiejętności jej praktycznego zastosowania przesądziły o gruntownej zmianie programu archeologicznych studiów magisterskich. Ważnym elementem nowego programu są seminaria, podczas których studenci prowadzą badania zgodne z ich zainteresowaniami naukowymi oraz „zajęcia wdrożeniowe”, których celem jest przygotowanie do praktycznego zastosowania poza uczelnią wyników pracy dyplomowej. Kształcą one umiejętności opracowywania materiałów z archeologicznych badań ratunkowych, organizacji projektów wystawienniczych, przygotowania ścieżek dydaktycznych, projektów grantowych czy popularyzacji wiedzy archeologicznej. Zaletą nowego programu są także zajęcia prowadzone przez badaczy innych specjalności, np. chemików, botaników, geologów, konserwatorów i in., którzy blisko współpracują z archeologami podczas opracowywania zabytków. Istotną rolę w kształceniu archeologów odgrywają również studenckie praktyki realizowane m.in. w postaci badań powierzchniowych czy wykopaliskowych na terenie Polski i za granicą, np. w Egipcie, w Gruzji, w Armenii, w Uzbekistanie, w Bułgarii, we Włoszech na Sycylii oraz w Ameryce Południowej. Dzięki wszystkim tym zmianom absolwent studiów magisterskich na kierunku *archeologia* świetnie odnajduje się w interdyscyplinarnych zespołach badawczych, jak i jest przygotowany do zarządzania dziedzictwem archeologicznym, do pracy w instytucjach kultury, urzędach konserwatorskich czy prywatnych firmach archeologicznych.

Koordynatorzy merytoryczni projektu w Programie ZIP:
dr hab. Dariusz Szeląg, dr Michał Starski

● GEOLOGIA STOSOWANA

Wydział Geologii

Celem zmian przeprowadzonych w programie *geologii stosowanej* na studiach II stopnia było maksymalne zbliżenie ich do potrzeb otoczenia

społeczno-gospodarczego bez straty dla ich badawczego charakteru. Studia zostały więc wzbogacone o zajęcia eksperckie, prowadzone przez doświadczonych przedstawicieli przodujących na rynku firm lub instytucji badawczych, a także zajęcia terenowe z udziałem przedstawicieli potencjalnych pracodawców. Zmieniono także charakter wielu zajęć, np. *Podstaw hydrotechniki*, przez wiele lat oferowane w klasycznej formie wykładu i ćwiczeń zastąpiono zindywidualizowanym projektem – „Projektowanie hydrotechniczne”. W efekcie tych zmian studenci nie tylko zdobywają solidną wiedzę teoretyczną, ale także rozwijają umiejętności praktyczne.

Absolwenci *Geologii stosowanej* są więc dobrze przygotowani do podjęcia pracy w państwowej służbie geologicznej, w jednostkach administracji rządowej i samorządowej, w instytucjach naukowych, a także w firmach i przedsiębiorstwach geologicznych zajmujących się geologią inżynierską, hydrogeologią, kartowaniem geologicznym oraz ochroną środowiska.

Koordynator merytoryczny projektu w Programie ZIP:
dr hab. Anna Wysocka

● HISTORIA

Wydział Historii

O historii w Polsce każdy mówi chętnie, ale nie każdy umie ją profesjonalnie badać, dostrzegać jej złożoność i ścisły związek ze współczesnością. Nie każdy wie, że historia to nie nauka dat i nazwisk czy proste upamiętnianie, ale sztuka krytycznego myślenia. Modernizując studia historyczne II stopnia, postawiliśmy na pasję badania i indywidualne podejście do studenta. Duża liczba wysokospecjalistycznych, warsztatowych zajęć wybieranych przez studentów zgodnie z ich naukowymi zainteresowaniami, opieka tutora, kilkadziesiąt seminariów dyplomowych ze wszystkich epok historycznych, doskonałe warunki do podejmowania badań źródłowych (największa w Polsce biblioteka specjalistyczna!) zapewniają możliwość realizacji najbardziej oryginalnych i wymagających pomysłów badawczych naszych studentów.

Absolwenci *historii* są więc doskonale przygotowani do pracy badawczej, w administracji państwowej i samorządowej, w polityce i dyplomacji, w instytucjach kultury, muzeach i placówkach naukowych oraz w mediach opiniotwórczych. Uzyskując dodatkowo kwalifikacje nauczycielskie, realizują się w roli nauczyciela historii i wiedzy o społeczeństwie, a kończąc specjalność archiwalną, uzyskują uprawnienia do prowadzenia nie tylko archiwów państwowych, ale także archiwów firm, organizacji społecznych i organów administracji publicznej.

Koordynator merytoryczny projektu w Programie ZIP:
dr hab. Aneta Pieniądz

● AMERICAN STUDIES

Instytut Ameryki i Europy

To inter- i transdyscyplinarne studia nad Ameryką Północną, Ameryką Łacińską i całym regionem zachodniej półkuli, prowadzone w języku angielskim (częściowo także w hiszpańskim oraz, jeśli umiejętności studentów na to pozwalają, portugalskim). Program *American Studies* został udoskonalony: zwiększono znacząco liczbę godzin lektoratów, wprowadzono praktyczne zajęcia projektowe, wzbogacono ofertę zajęć dodatkowych, zaproponowano warsztaty umiejętności miękkich: publicznej prezenta-

cji, komunikacji w biznesie, umiejętności pracy zespołowej, organizacji zadań i efektywnego zarządzania czasem. Studenci mają możliwość praktycznego wykazania się zdobytą wiedzą teoretyczną oraz posiadanym warsztatem badawczym w ramach grupowych lub indywidualnych badań terenowych, kwerend bibliotecznych i wyjazdów konferencyjnych. Przewiduje to m.in. program grantów badawczych dla najlepszych studentów na dofinansowanie badań terenowych w Stanach Zjednoczonych lub w Ameryce Łacińskiej i kwerend w bibliotekach amerykanistycznych w Europie.

Absolwent *American Studies*, dzięki innowacjom programowym, jest przygotowany do kontynuowania kształcenia w szkołach doktorskich oraz do pracy w międzynarodowym środowisku w wielu różnych sektorach i zawodach (biznes, media, służba zagraniczna i organizacje międzynarodowe, turystyka).

Koordinatorki merytoryczne projektu w Programie ZIP:
dr Renata Siuda-Ambroziak, dr hab. Sylwia Kuźma-Markowska, prof. ucz.

● FILOLOGIA ANGIELSKA (ENGLISH STUDIES)

Obecnie:

Filologia angielska – językoznawstwo
(English Studies – Linguistics)

Filologia angielska – literatura i kultura
(English Studies – Literature and Culture)

Wydział Neofilologii

Studia, oprócz bardzo dobrej znajomości języka obcego i szeroko pojętych umiejętności komunikacyjnych, zapewniają również poszerzoną wiedzę w zakresie językoznawstwa albo literatury i kultury. Na kierunku językoznawczym studenci pogłębiają znajomość takich zagadnień, jak społeczne i geograficzne odmiany języka, wielojęzyczność, komunikacja w różnych środowiskach, problemy przekładu, językoznawstwo korpusowe i komputerowe, modelowanie języka na potrzeby sztucznej inteligencji. Z kolei na studiach literaturoznawczo-kulturoznawczych pogłębiają swoją wiedzę o literaturze, kulturze oraz historii krajów anglojęzycznych. Poznają narzędzia analityczne niezbędne do badań nad literaturą i kulturą pojmowaną w sposób tradycyjny, jak i nad współczesną kulturą wizualną i kulturą nowych mediów. Na obu kierunkach uzyskują solidne podstawy warsztatu tłumaczeniowego w zakresie tekstów specjalistycznych albo literatury pięknej. Wybierając dodatkową ścieżkę kształcenia, uzyskują kwalifikacje nauczycielskie i jako absolwenci spełniają się w roli nauczyciela języka angielskiego.

Koordinatorka merytoryczna projektu w Programie ZIP:
dr hab. Klaudia Łęczyńska

Zespół ogólnouniwersytecki ds. rozwoju kształcenia zdalnego na UW

prof. dr hab. Anna Giza-Poleszczuk (Wydział Socjologii),
dr hab. Aneta Pieniądz (Wydział Historii),
dr hab. Magdalena Markowska (Wydział Biologii),
prof. dr hab. Andrzej Wymśołek (Wydział Fizyki),
Dominik Purchała (Centrum Kompetencji Cyfrowych)

Zespół w Centrum Kompetencji Cyfrowych ds. systemów IT dla dydaktyki

dr Izabella Bednarczyk-Bochenek, Dominik Purchała,
mgr Paweł Kozłowski, mgr Dorota Sidor,
mgr Anna Żukowska, mgr Anna Barbasiewicz

ZESPOŁY DZIEDZINOWE DS. ROZWOJU KSZTAŁCENIA ZDALNEGO NA UW:

Zespół nauk ścisłych i przyrodniczych

prof. dr hab. Beata Krasnodębska-Ostręga (Wydział Chemii),
dr hab. Krzysztof Turzyński, prof. ucz. (Wydział Fizyki),
prof. dr hab. Anna Wysocka (Wydział Geologii),
dr Piotr Borsuk (Wydział Biologii)

Zespół nauk humanistycznych

dr hab. Monika Rekowska, prof. ucz. (Wydział Nauk o Kulturze i Sztuce), dr hab. Maciej Smuk, prof. ucz. (Wydział Neofilologii), dr Łukasz Książyk (Wydział Polonistyki), dr Marta Widy-Behiesse (Wydział Orientalistyczny)

Zespół nauk społecznych

dr hab. Sławomir Żółtek, prof. ucz. (Wydział Prawa i Administracji), dr hab. Andrzej Rynkiewicz (Wydział Psychologii), dr Agnieszka Jasiewicz-Betkiewicz, prof. ucz. (Wydział Socjologii), dr Justyna Godlewska-Szyrkowa (Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych), prof. dr hab. Grzegorz Karasiewicz (Wydział Zarządzania)

Zmieniliśmy nasze studia, rozwinęliśmy kompetencje własne

Z DR HAB. EWĄ DURSKĄ, prodziekan ds. studenckich na Wydziale Geologii,
rozmawia AGNIESZKA JANIĄK-JASIŃSKA

Ze wsparcia Programu ZIP skorzystać mogły wydziały, które zamierzały zreformować swoje studia II stopnia lub uruchomić nowe kierunki studiów (także II stopnia), odpowiadające na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego. Wydział Geologii podjął się tych dwóch zadań: dokonał zmian w programie studiów *geologia stosowana* i utworzył nowe studia II stopnia na kierunku *geologia poszukiwawcza*. Dlaczego? Jakie cele Wam przyświecały i czy przedsięwzięcia te okazały się udane?

Pomysłodawczynią zmian programowych była moja poprzedniczka – prof. Anna Wysocka. Z informacji zwrotnej od pracodawców, którą pozyskała, przeprowadzając ankietę, wynikało, że przedsiębiorcy wysoko oceniali teoretyczne przygotowanie absolwentów *geologii stosowanej* do pracy zawodowej, natomiast znacznie gorzej ich przygotowanie praktyczne.

Dlatego zmiany programu tych studiów polegały przede wszystkim na łączeniu zagadnień teoretycznych z zakresu geologii inżynierskiej, hydrogeologii czy inżynierii surowców mineralnych z możliwością praktycznej aplikacji tej wiedzy. Część zajęć, które do tej pory nadmiernie skupiały się na przekazywaniu teorii, otrzymało inną formę. Wprowadzono wiele zajęć w formie praktyków, czyli warsztatów, podczas których student uczy się poprzez działanie, wykonując praktyczne zadania. Zastąpiły one klasyczne zestawy: wykład plus ćwiczenia. Część wykładów została zastąpiona konwersatoriami, w czasie których studenci angażowani są do aktywnego uczestnictwa w zajęciach przez udział w dyskusji i wyrażanie własnych opinii. Taka forma zajęć daje możliwość rozwoju zainteresowań studenta za pomocą samodzielnego stawiania problemów badawczych i wspólnego poszukiwania odpowiedzi. Wprowadzono też wiele nowych przedmiotów „w koszyku do wyboru”, dotyczących zagadnień praktycznych. Jest wśród nich także kilka specjalistycznych kursów terenowych.

I jak zareagowali na to studenci?

Bardzo dobrze! Dużym zainteresowaniem ze względu na bardzo praktyczny wymiar tych zajęć cieszą się kursy terenowe. Także przedmioty, których forma uległa zmianie, mają dobre opinie wyrażane przez studentów w ankietach. Cenią sobie oni zarówno zmianę sposobu prowadzenia zajęć, jak i większe skupienie uwagi na aspektach praktycznych. Wielu studentów *geologii stosowanej* rozpoczyna pracę w zawodzie już podczas studiów, dlatego oczekują oni wiedzy aplikacyjnej i doskonale-

nia umiejętności praktycznych, polegających zarówno na wykonywaniu prac laboratoryjnych, jak i wykorzystywaniu w rozwiązywaniu problemów badawczych i zawodowych specjalistycznego oprogramowania.

Dokonałiście zatem dobrej reformy?

Tak, jesteśmy z niej zadowoleni. Szkoda tylko, że pandemia uniemożliwiła nam realizację wszystkich naszych planów. Środki finansowe, z jakich mogliśmy korzystać w ramach Programu ZIP, miały służyć m.in. rozszerzeniu współpracy z przedstawicielami firm poszukiwawczo-wydobywczych, budowlanych czy geologicznych o udział ich przedstawicieli w procesie kształcenia. Zgodnie z tym założeniem program studiów zakładał możliwość uczestniczenia studentów w jednodniowych wizytach studyjnych u potencjalnych pracodawców i kilkudniowych wyjazdach stażowych organizowanych we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Pandemia pokrzyżowała jednak nasze plany. Studenci nie mogli skorzystać nie tylko z tej nowej oferty zajęć realizowanych wspólnie z podmiotami zewnętrznymi, ale także z obowiązkowych miesięcznych praktyk zawodowych. W tych okolicznościach udział praktyków w programie kształcenia nie tylko się nie zwiększył, ale czasowo nawet zmniejszył. Obecnie współpraca z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego odbywa się w trakcie regularnych zajęć, na które zapraszani są specjaliści z wykładami na wskazany temat, w trakcie wizyt studyjnych w obrębie Warszawy i okolic, praktyk zawodowych, przy realizowaniu prac dyplomowych oraz w czasie niektórych kursów terenowych. Realizacja kosztownych wyjazdów stażowych czy pobytów studyjnych w odległych lokalizacjach uzależniona jest od dość ograniczonych, niestety, możliwości finansowych Wydziału. Będziemy poszukiwać jednak sposobów finansowania tego typu przedsięwzięć, mając świadomość ich atrakcyjności i wagi w procesie dydaktycznym.

Domyślam się, że w ten sam sposób pandemia odbiła się na realizacji programu *geologii poszukiwawczej* – nowego kierunku studiów II stopnia uruchomionego przy wsparciu Programu ZIP.

Tak, ale udało się nam zrealizować inne cele. Obserwując kształcenie studentów na innych uczelniach zagranicznych, np. we Freibergerze, z którym Profesor Anna Wysocka nawiązała współpracę jeszcze przed pandemią, zauważyliśmy pewną „archaiczność” prowadzonych przez nas studiów geologicznych i konieczność ich unowocześnienia. Postanowiliśmy w związku z tym gruntownie je przebudować, a jednym z elementów tej wielkiej reformy było zlikwidowanie studiów

II stopnia na kierunku *geologia* i utworzenie nowego kierunku studiów: *geologii poszukiwawczej*, nastawionego na przygotowanie studentów do kariery akademickiej lub prowadzenia badań wdrożeniowych. Cel ten realizujemy dzięki dużemu udziałowi w programie studiów aktywizujących form zajęć (np. zajęć laboratoryjnych, zajęć projektowych, kursów terenowych), wprowadzeniu przedmiotu „tutorial”, w ramach którego studenci przygotowują projekt pod indywidualną opieką nauczyciela akademickiego, bogatej ofercie przedmiotów do wyboru, która pozwala na indywidualizację procesu kształcenia i jego silne powiązanie z zainteresowaniami naukowymi studentów, praktykom zawodowym, które mogą być realizowane także w instytutach lub zespołach badawczych, oraz zajęciom eksperckim, prowadzonym przez przedstawicieli przemysłu i branży geologicznej.

ZIP stawiał też na współpracę przy dokonywaniu zmian programowych czy tworzeniu nowych kierunków z pracodawcami i ekspertami spoza Uniwersytetu. Jak układała się ta współpraca w przypadku obu Waszych kierunków studiów? Jak ocenić można wkład tzw. interesariuszy zewnętrznych w tworzenie i rozwój obu tych geologii?

Dobrze! O zaangażowaniu podmiotów zewnętrznych w proces kształcenia już wspomniałam, choć warto dodać, że pomimo wynagrodzeń, które nie mogą równać się stawkom rynkowym, nie mamy problemów ze znalezieniem do prowadzenia zajęć ekspertów z dużym doświadczeniem zawodowym. Wartością cenioną przez naszych partnerów, co często podkreślają, jest bowiem możliwość dzielenia się swoją wiedzą z dobrze przygotowanymi do tego i zaangażowanymi młodymi ludźmi oraz kontakt ze środowiskiem uniwersyteckim. Takie sygnały o dobrym przygotowaniu merytorycznym naszych studentów otrzymujemy też od praktykodawców, którzy w specjalnych ankietach po zakończeniu praktyki studenta oceniają jego przygotowanie do powierzonych zadań. Niezwykle rzadko zdarza się ocena niższa niż „bardzo dobry”. Chętnie też przyszli pracodawcy uczestniczą we współprowadzeniu prac dyplomowych. Bardzo ważne były dla nas obszernie i rzeczowe opinie przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego o projektach obu programów studiów, przygotowanych w ramach Programu ZIP. Z jednej strony utwierdziły nas w przekonaniu, że podążamy właściwą drogą, z drugiej – zasygnalizowały potrzebę przemyślenia niektórych projektowanych rozwiązań. Przykładowo, dr Rafał Kudrewicz z PGNiG SA, pochylając się nad *geologią poszukiwawczą*, podkreślił ścisły związek proponowanych specjalności z potrzebami przemysłu, np. górnictwa naftowego i miedziowego, ale też aktualnymi i atrakcyjnymi obszarami badań naukowych oraz sformułował kilka uwag dotyczących treści nauczania, np. postulował wyeksponowanie zagadnień dotyczących szacowania złóż kopalin stałych i ciekłych, co obecnie realizowane jest w ramach przedmiotów *Projektowanie i dokumentowanie geologiczno-żłozowe*, *Metody eksploatacji złóż* i *Praktikum z przygotowania dokumentacji geologicznej*.

Czy Twoim zdaniem współpraca ta (z interesariuszami zewnętrznymi) przekłada się na sytuację absolwentów na rynku pracy?

Z pewnością tak i jest to dobrze widoczne na *geologii stosowanej*. Zajęcia z ekspertami z różnych branż, praktyki i własne doświadczenia zawo-

Archiwum prywatne

dr hab. Ewa Durska

Absolwentka Uniwersytetu Warszawskiego, z wykształcenia paleontolog. Naukowo zajmuje się palinologią – badaniem pyłku i zarodników roślin kopalnych. W kadencji 2020–2024 prodziekan ds. studenckich na Wydziale Geologii.

dowe sprawiają, że już w trakcie studiów studenci często wiedzą, gdzie chcą pracować i są w związku z tym bardzo zdecydowani, co do tego, czego chcą się nauczyć. Później – zwykle zgodnie ze swoimi założeniami – pracują w firmach geologicznych i instytucjach publicznych (geologia inżynierska, hydrogeologia, urzędy – wydziały geologii i koncesji geologicznych itp.). Studenci *geologii poszukiwawczej* to raczej naukowcy. Już podejmując studia, deklarują chęć pozostania „w nauce” i potem rzeczywiście decydują się na studia doktoranckie. Zapewne w dalszej kolejności staną się pracownikami instytucji naukowych, choć są także świetnie przygotowani do pracy w pionach badawczych różnych przedsiębiorstw. Ta wyraźna specjalizacja naukowa powoduje, że kandydatów na te studia jest zdecydowanie mniej – na pierwszy rok przyjmujemy ok. 12 osób. Chcielibyśmy, by liczba ta była nieco większa, co ułatwiłoby np. organizację zajęć do wyboru, ale pandemia, która położyła się cieniem na pierwszych dwóch latach istnienia kierunku, mocno utrudniła nam wyeksponowanie jego walorów.

Wielokrotnie już wspominaliśmy o wpływie pandemii na prowadzenie studiów. Jednym z kluczowych wyzwań tego czasu była konieczność szybkiego przestawienia się dydaktyków na kształcenie w trybie zdalnym. Nie każdy to potrafił, więc w ramach Programu ZIP uruchomiliśmy szkolenia, które z czasem przerodziły się w stałą ofertę zajęć doskonalących kompetencje dydaktyczne akademików. Jak ją oceniasz z perspektywy kierownika jednostki dydaktycznej, pośrednio odpowiedzialnego za jakość zajęć, ale też ze swojej własnej – jako wykładowcy?

Myślę, że bez tych szkoleń z naszą dydaktyką byłoby krucho. Do pandemii pewnie większość z nas uczyła w tradycyjny sposób. Oczywiście, korzystając z prezentacji czy włączając do zajęć komputery, ale głównie w celu pokazania lub użycia wysokospecjalistycznych oprogramowań. W marcu 2020 r. okazało się, że musimy się za pomocą komputera i internetu komunikować w czasie rzeczywistym i do tego przy użyciu tych narzędzi prowadzić zajęcia.

Pierwsze szkolenia np. dotyczące pakietu G-Suite, możliwości prowadzenia spotkań, projektowania zajęć (udostępniania materiałów, wspólnej pracy w czasie rzeczywistym, zbierania prac domowych), przeprowadzania kolokwium były dla wielu z nas absolutną nowością, nawet nie wiedzieliśmy, co to jest G-Suite. Duża część z nas dopiero wówczas poznała istniejącą już wcześniej platformę Kampus. Potem, jesienią 2020 r., pojawiło się mnóstwo szkoleń dotyczących bardzo różnych zagadnień związanych z edukacją zdalną, począwszy od kontynuacji nauki obsługi technicznej, przez poznawanie różnych sposobów aktywizacji uczestników spotkania, metod dydaktycznych (niekoniecznie do stosowania tylko online), a skończywszy na zagadnieniach związanych z aspektami psychologicznymi. Chętnie zapisywałam się na szkolenia i w korzystaniu z tej ogromnie (!) bogatej oferty ograniczał mnie tylko brak czasu. Spotkałam na nich wielu kolegów i wiele koleżanek. Myślę więc, że odpowiadały potrzebom wykładowców. Bardzo dużo dały mi osobiście szkolenia, na których prezentowano różne metody aktywizujące uczestników oraz narzędzia, które można było łatwo wykorzystać w czasie zajęć zdalnych do robienia szybkich ankiet, burzy mózgów itp. Można powiedzieć, że pozwoliły mi rozwinąć skrzydła. Dzięki nim zajęcia zdalne stały się dla mnie przestrzenią pasjonującego eksperymentu dydaktycznego. Przyznam, że oceny ćwiczeń, które prowadziłam zdalnie, miałam lepsze niż tych samych ćwiczeń prowadzonych później stacjonarnie. Pewnie wchodząc do sali, weszłam w utarty szlak metody podawczo-odbiorczej, a zajęcia online były urozmaicone i bardzo aktywizujące (choć początkowo, szykując się do ćwiczeń z paleontologii, zachodziłam w głowę, jak w ogóle zdalnie można pokazać skamieniałości?).

Osobiście, jako dydaktyk, dzięki tak dużej ofercie szkoleń, miałam poczucie, że pracuję w miejscu, w którym mogę liczyć na wsparcie merytoryczne i z nowymi, trudnymi wyzwaniami nie muszę mierzyć się sama. Myślę, że inni nauczyciele również to czuli, choć na pewno nie wszyscy pracownicy z równą intensywnością korzystali ze szkoleń. Jako KJD miałam poczucie, że Uniwersytet o nas dba, że każdy pracownik może skorzystać z możliwości nauki i doskonalenia swojego warsztatu w bardzo szerokim zakresie. Wsparcie dydaktyczne staraliśmy się organizować także sami. Na samym początku pandemii o szkolenia dla naszego Wydziału dbała ówczesna prodziekan ds. studenckich prof. Anna Wysocka, jesienią 2020 r. działania te wraz z funkcją kierownika jednostki dydaktycznej przypadły mi. Zamawiane przez nas szkolenia z zakresu technik komunikacji i nauczania online były „szyte na miarę”, a więc przygotowane specjalnie dla naszego Wydziału. Wspieraliśmy się też nawzajem. Ci,

którzy uczestniczyli w większej liczbie szkoleń, pomagali innym w razie kłopotów, podpowiadali ciekawe rozwiązania. Może dzięki temu nie usłyszałam ani razu od dydaktyków, że nie umieją dobrze prowadzić zajęć zdalnych, bo nie mieli jak się tego nauczyć. W roku 2021 mieliśmy ocenę programową PKA na jednym z oferowanych u nas kierunków studiów. Przedstawiliśmy wówczas w szczegółach nasze przygotowanie do prowadzenia zajęć online, pokazywaliśmy materiały z zajęć (nawet z kursów terenowych, które prowadzone były w karkołomny, ale bardzo kreatywny, hybrydowy sposób) i nie wzbudziły one żadnych wątpliwości ekspertów. Jakość zajęć była po prostu na wysokim poziomie.

Specjalną – bo adresowaną wyłącznie do KJD – ofertą szkoleniową była Akademia Zarządzania Dydaktyką Akademicką. Słyszałam, że była tam prymuska? :)

Prymuska? Zapewne, jeśli popatrzymy pod kątem liczby obecności, bo rzeczywiście nie opuściłam żadnego szkolenia.

Czy takie programy jak AZDA są nam potrzebne?

Oj tak, są nam potrzebne i to bardzo. Zostałam KJD bez żadnego przygotowania i pierwszy rok pełnienia tej funkcji był okresem dość upiornym. Najpierw w semestrze zimowym milion spraw, o których nie miałam pojęcia, że są, że powinnam się nimi zająć i już w kolejnym semestrze – pandemia ze skomplikowaną logistyką zajęć online i stacjonarnych, utrzymywanych przez nas ze względu na ich praktyczny charakter. Szkolenia oferowane w ramach AZDA pozwoliły mi poznać wszystkie zadania KJD, spojrzeć na nie kompleksowo i usystematyzować ten rozległy i zmienny tematycznie obszar. Uzupełniły moją wiedzę o zasadach i procedurach postępowania w różnych sprawach, nauczyły stosować na co dzień regulacje prawne, których, szczególnie w sprawach studenckich i w organizacji kształcenia, jest sporo. A przecież nigdy wcześniej, jako nauczyciel akademicki, nie miałam do czynienia z decyzjami administracyjnymi czy koniecznością formułowania uchwał rady dydaktycznej. Ale nie tylko meritum było ich atutem.

Były inne?

Oczywiście! Nie do przecenienia jest ich aspekt integracyjny. Dzięki tym regularnym spotkaniom znam wszystkich KJD co najmniej z widzenia, wiem, do kogo mogę się zwrócić, jeżeli jest coś, z czym nie wiem jak sobie poradzić albo jeśli chcę nawiązać współpracę w jakimś obszarze. To ważne – jak powiedział prof. Krzysztof Turzyński, mój odpowiednik na Wydziale Fizyki – „wsparcie poziome”. Nie wiem, czy kolejne zespoły KJD na UW będą tak sympatyczne, jak obecny (pod tym względem upływająca kadencja w moim odczuciu jest wyjątkowa), ale każdemu przyda się taki szkoleniowy cykl, będący jednocześnie przestrzenią nawiązywania współpracy i przyjaźni.

Rozumiem zatem, że rekomendujesz kontynuowanie tego programu?

Jak najbardziej, choć może pojedyncze szkolenia powinny być nieco krótsze (chyba nie tylko przyrodnicy lubią mieć wszystko w punktach i krótko?), a cały program bardziej skomasowany. Gros szkoleń mogłoby się odbywać we wrześniu, jeszcze przed objęciem przez nowe osoby funkcji KJD. Na pewno ułatwiłoby to pracę. Wsparcie „początkujących” jest ważne i zawsze daje ono dobre efekty, czego przykładem jest nie tylko AZDA, ale także program Młodych Dydaktyków, bardzo dobrze oceniany przez moich młodszych Kolegów i moje młodsze Koleżanki.

Świat bliżej Uniwersytetu - Uniwersytet bliżej świata

MAŁGORZATA CZABAN, PIOTR PODEMSKI

Zwiększenie stopnia umiędzynarodowienia studiów było jednym z priorytetów Programu ZIP. Jego osiągnięciu służyło utworzenie nowych kierunków studiów II stopnia w języku angielskim, włączanie do dydaktyki uniwersyteckiej badaczy z zagranicy oraz organizacja szkół letnich doskonalących kompetencje językowe studentów.

W klasycznym ujęciu uniwersytet (*universitas studiorum*) to różnorodna wspólnota studentów i badaczy reprezentujących szeroki wachlarz dyscyplin naukowych, ale i poglądów, tożsamości, kultur i doświadczeń życiowych. We współczesnym świecie ów postulat współistnienia w ramach społeczności akademickiej wielobarwności, tak dobrze służącej osiągnięciu pełni dojrzałości intelektualnej, odczytywany jest również w kontekście umiędzynarodowienia – zarówno w sensie zdobywania nowych doświadczeń za granicą, jak i przyciągania przez uczelnię studentów i badaczy z wielu krajów. Cel ten był jednym z priorytetów Programu zintegrowanych działań na rzecz rozwoju UW (Programu ZIP). Jego osiągnięciu służyło utworzenie nowych kierunków studiów II stopnia w języku angielskim, włączanie do dydaktyki uniwersyteckiej badaczy z zagranicy oraz organizacja stacjonarnych i wyjazdowych szkół letnich dla studentów w językach obcych.

STUDIA W JĘZYKU OBCYM

Nowe kierunki studiów magisterskich: *Sustainable Development* – w Uniwersyteckim Centrum Badań nad Środowiskiem Przyrodniczym i Zrównoważonym Rozwojem, *kognitywistyka (Cognitive Science)* – na Wydziale Psychologii, *Physics (Studies in English)* – na Wydziale Fizyki dzięki wsparciu z Programu ZIP zostały uruchomione 1 października 2019 roku. Cieszyły się, nie tylko w pierwszym naborze, dużym zainteresowaniem zarówno wśród kandydatów z Polski, jak i z zagranicy. Przykładowo: o możliwość pogłębiania swojej wiedzy o zrównoważonym rozwoju w rekrutacji na rok 2019/2020 ubiegało się 65 kandydatów z 21 krajów, w roku następnym – 158 z 38, a w roku 2021/2022 – 122 osoby z 36 państw.

Zmiana języka wykładowego na angielski, uelastycznienie programu studiów i wprowadzenie systemu opieki tutorskiej – wszystko to znacząco zwiększyło też udział cudzoziemców wśród studentów studiów fizycznych czy *kognitywistyki* – kierunku, który przed 2019 r. oferowany był wyłącznie w języku polskim. Prowadzenie kształcenia w języku angielskim okazało się korzystne także dla studentów z Polski. Ułatwiło im realizację projektów naukowych i prac dyplomowych we współpracy międzynarodowej, pozwoliło na nawiązanie kontaktów zawodowych z instytucjami i firmami z różnych części świata. Motywowało też jednostki do umiędzynarodowienia kadry dydaktycznej poprzez zatrudnianie wykładowców z zagranicznych uczelni i innych ośrodków naukowych bądź włączanie do dydaktyki akademickiej badaczy z zagranicy obecnych już na Uniwersytecie Warszawskim, ale wcześniej – m.in. ze względu na nieznaną im języka polskiego – zaangażowanych wyłącznie w prowadzenie badań naukowych.

WYKŁADOWCY Z ZAGRANICY

Program ZIP sprzyjał podejmowaniu tego typu działań, umożliwiając np. zatrudnianie na stanowisku wykładowcy wizytującego uznanych naukowców z różnych części świata, mających znaczący dorobek dydaktyczny i gotowych podczas pobytu na naszej uczelni poświęcić się pracy ze studentami, wesprzeć rozwój doktorantów i dzielić się doświadczeniem dydaktycznym z kadrą. W ciągu czterech lat pracę na Uniwersytecie na okres od dwóch do pięciu miesięcy podjęło w tej formie 44 naukowców z różnych krajów.

Inicjatywa zatrudnienia na Uniwersytecie badacza z zagranicy należała do poszczególnych jednostek UW, które – analizując potrzeby swoich studentów oraz potencjał uznanych globalnie badaczy – w kolejnych naborach kierowały wnioskami konkursowe do powołanej w tym celu komisji rektorskiej, złożonej z doświadczonych dydaktyków reprezentujących różne dziedziny nauk, pracującej pod przewodnictwem Profesor Małgorzaty Tryuk. Komisja oceniała dorobek naukowy i dydaktyczny kandydatów, a także wartość dodaną, wynikającą z ich zatrudnienia dla studentów i całej społeczności akademickiej (np. pożądana przez studentów, a nieobecna dotąd w ofercie UW tematyka zajęć, nowoczesne metody dydaktyczne, prowadzenie zajęć w językach rzadkich).

Zatrudnieni ostatecznie wykładowcy zagraniczni, w ciągu kilkumiesięcznego pobytu w Warszawie, nie tylko prowadzili regularne zajęcia kursowe w języku angielskim, innych językach kongresowych, językach mniej obecnych w ofercie dydaktycznej UW (np. perskim), ale także wygłaszali wykłady otwarte dla całej społeczności akademickiej, brali udział w seminariach doktoranckich, egzaminach dyplomowych i doktorskich, oferowali konsultacje indywidualne, uczestnicząc przy tym w pełni w życiu naukowym uczelni (m.in. prowadząc wspólne projekty i przygotowując publikacje).

Z przedłożonych przez poszczególne jednostki sprawozdań wiemy, że kontakty te okazały się bogatym źródłem inspiracji dla innowacji i dobrych praktyk dydaktycznych, które zostaną na trwałe włączone do pracy wykładowców UW. Bieżący i regularny kontakt ze specjalistycznym językiem obcym na wykładach, podczas ćwiczeń czy konwersatoriów, a więc nie w warunkach symulowanych, ale w rzeczywistości akademickiej, wzmacniał też kompetencje językowe i kulturowe naszych studentów, przygotowując ich tym samym do podejmowania zagranicznych studiów częściowych w ramach istniejących umów bilateralnych z uczelniami z całego świata oraz europejskiego programu Erasmus+.

Można było spodziewać się, że najbardziej skuteczne w ramach konkursu okażą się wydziały reprezentujące nauki przyrodnicze i ścisłe, a jednak znaczną aktywność wykazali także przedstawiciele nauk humanistycznych i społecznych, co zaowocowało harmonijną równowagą pomiędzy różnorodnymi dyscyplinami, ale i krajami (i kontynentami) pochodzenia naszych gości. Podczas gdy adepci fizyki i chemii zgłębiali pod ich okiem tajemnice ciekłych kryształów czy cyfrowego przetwarzania sygnałów, studenci nauk społecznych poznawali bliżej problematykę amerykańskiego więziennictwa czy zarządzania innowacją i wzrostem, a humaniści – dzieje europejskich imperiów na Dalekim Wschodzie czy znaczenie emocji w historii nowoczesności. Wśród zajęć interdyscyplinarnych można wymienić chociażby kanoniczne modele teorii mnogości jako ofertę dla filozofów i matematyków. Choć geograficznie dominowali prowadzący zajęcia w języku angielskim przedstawiciele świata zachodniego (Europa i Ameryka Północna), znaczącą grupę stanowili również badacze z Europy Wschodniej (zwłaszcza Ukraina i Białoruś), ale reprezentowani byli także dydaktycy z innych regionów świata: Indii, Izraela, Ameryki Południowej, świata arabskiego, Iranu czy Nowej Zelandii. Można zatem powiedzieć, że w ramach Programu ZIP studenci UW mieli okazję spotkać się w naszych salach wykładowych z całym naukowym światem, co spełnia stawiany dziś czołowym uczelniom postulat wdrożenia *internationalisation at home*.

Bardzo pozytywnie oceniamy możliwość zatrudnienia profesora wizytującego. Studenci mieli możliwość uczestniczyć w prowadzonym w języku angielskim wykładzie w nowoczesnej formie gry symulacyjnej. Tematyka wykładu była istotna teoretycznie i praktycznie, jednocześnie bardzo aktualna.

FRAGMENT OPINII DR. HAB. IGORA POSTUŁY
Z WYDZIAŁU ZARZĄDZANIA O ZATRUDNIENIU
PROF. ADAMA TATARYNOWICZA

Profesor wizytujący pracował bardzo intensywnie i z wielkim zaangażowaniem zarówno w zakresie dydaktyki, jak i badań naukowych. Przekazał swoje doświadczenia, zainspirował pracowników dydaktycznych Wydziału do samodzielnego prowadzenia tego typu kursów, uczących wykorzystania bardzo ważnego narzędzia, które w najbliższej przyszłości stanie się praktycznie nieodzowne. Zainspirował badania dotyczące spinowych siatek optycznych w kontekście pułapowania atomów. Należy również docenić jego wkład w badania interdyscyplinarne.

FRAGMENT OPINII PROF. DR. HAB. MARKA
TRIPPENBACHA Z WYDZIAŁU FIZYKI
O ZATRUDNIENIU PROF. YEHUDY BANDA

Tunezja (fot. T. Waliszewski)

SZKOŁY LETNIE W JĘZYKACH OBCYCH

Poznać badaczy z różnych zagranicznych ośrodków akademickich, poszerzyć wiedzę o znaczeniu różnic i podobieństw kulturowych oraz wzmocnić swoje kompetencje językowe studenci UW mogli także podczas współfinansowanych ze środków Programu ZIP szkół letnich w językach obcych. W latach 2018–2023 – pomimo pandemii – zorganizowano ich aż 15 (o trzy więcej niż planowano), a z oferty tej skorzystało 328 studentów studiów II stopnia oraz czterech ostatnich semestrów studiów licencjackich i jednolitych magisterskich. Część z nich miała charakter wyjazdowy i odbyła się za granicą.

Pierwszą tego typu, tj. zagraniczną szkołą letnią pod nazwą „Polsko-ukraińskie pogranicze kulturowe: od renesansu do współczesności”, zorganizowała w 2019 r. Katedra Studiów Interkulturowych Europy Środkowo-Wschodniej Wydziału Lingwistyki Stosowanej. Studenci pod opieką wykładowców z UW odwiedzili wówczas Ukrainę – byli we Lwowie i jego okolicach: Złoczowie, Drohobyczu, Krzemieńcu, Podhorcach, Poczajowie. Jednym z celów szkoły było doskonalenie języka ukraińskiego przez aktywny udział w zajęciach akademickich, prowadzonych przez polskich i ukraińskich wykładowców w salach uniwersyteckich oraz w muzeach, bezpośrednie kontakty z rówieśnikami podczas wspólnych debat dotyczących relacji polsko-ukraińskich czy z mieszkańcami odwiedzanych miejscowości w czasie badań terenowych. Nie mniej ważną była możliwość analizy pozostałości materialnych (w tym zabytków i miejsc

Tunezja – nauka nieinwazyjnej prospekcji terenowej
(fot. M. Mackiewicz)

pamięci) w ich naturalnym otoczeniu oraz konfrontacji wynikających z niej wniosków z wiedzą teoretyczną. WLS zrealizował w kolejnych latach z sukcesem jeszcze dwie szkoły letnie: w Belgradzie w 2021 r. – o kulturze w krajach Europy Środkowo-Wschodniej w czasach totalitaryzmów – oraz objazdową po zakarpackim tygłu kulturowym, czyli przez Polskę, Słowację, Węgry i Rumunię w 2022 r. Zdaniem ich organizatorki, prof. dr hab. Joanny Getki, największą wartością szkół letnich była możliwość wyrwania się z codziennej rzeczywistości i pełnego zanurzenia się w nowym środowisku, codziennej komunikacji w języku poznawanym dotychczas podczas zajęć na Uniwersytecie, wykorzystania narzędzi omawianych na zajęciach do badań własnych w terenie, (...) nie tylko spotkania ekspertów, ale i zagłębienia się w kulturze, miejscu, języku, zobaczenia na własne oczy i – niejako „dotknięcia” znanych z książek miejsc i osób.

Większość szkół letnich doskonaliła jednak znajomość języka angielskiego. W sposób szczególny uczyli się go uczestnicy szkół letnich w Izraelu i w Tunezji, które udało się przeprowadzić jeszcze przed wybuchem pandemii.

Pierwszą zorganizował Wydział Psychologii dla studentów psychologii, politologii, stosunków międzynarodowych i socjologii.

”
Udział w tego typu projektach to najlepszy sposób i metoda nauki dla przyszłego kulturoznawcy. Doświadczenia i wiedza, którą tam zebrałam, jest dla mnie wyjątkowa, bo mogliśmy ją poznać od tamtejszych ludzi, którzy dzielili się z nami swoją wiedzą i doświadczeniem. Dodatkowym atutem wyjazdów był język obcy, który można było wykorzystać w praktyce.

STUDENTKA Z WYDZIAŁU LINGWISTYKI STOSOWANEJ*

”
W czasie studiów magisterskich uczestniczyłem w kilku niezapomnianych wyjazdach w ramach Programu ZIP. Miałem okazję spotkać ludzi kultury i doświadczyć jej na różnych poziomach. Poznałem grupę organizującą festiwal w małej wsi na końcu świata, a także założycieli wydawnictwa tłumaczącego literaturę z mniej popularnych języków. Zwiedzałem muzea europejskich stolic i zobaczyłem miejsca, o których pewnie nigdy bym nawet nie usłyszał. Jednak przede wszystkim wyniosłem z tych projektów nowe spojrzenie na rzeczywistość. Utwierdziłem się także w przekonaniu, że świat nie jest biało-czarny, a pełen różnorodnych barw, i nie warto ustawać w próbach jego poznania i zrozumienia.

STUDENT Z WYDZIAŁU LINGWISTYKI STOSOWANEJ*

”
Bardzo doceniam to, że zajęcia skoncentrowane były na przekazaniu istotnych informacji i praktycznych wskazówek dotyczących rynku pracy i funkcjonowania na nim. Nie tylko poprzez naukę pracy w zespołach, która pokazała, jak odnaleźć się w środowisku wielokulturowym, ale także poprzez przydatne treści obejmujące rozmowy rekrutacyjne, przygotowanie atrakcyjnego dla pracodawcy CV, employer branding, storytelling, ćwiczenie kreatywności czy choćby użycie języka angielskiego w biznesie. Jestem bardzo zadowolona z zajęć, w których uczestniczyłam, i mogę je z czystym sercem polecić.

STUDENTKA Z WYDZIAŁU NEOFILOLOGII*

* fragmenty wypowiedzi z anonimowych ankiet ewaluacyjnych

Lwów – warsztaty kowalskie w zamku w Złoczowie (fot. J. Getka)

Celem szkoły letniej „Zrozumieć konflikt. Psychologiczne mechanizmy powstawania i rozwiązywania konfliktów” było pogłębienie wiedzy o uwarunkowaniach konfliktów, sposobach ich rozwiązywania, zapobiegania konfliktom, w miejscu wyjątkowym, bo od niemal początku swojego istnienia rozdartym przez konflikt. Służyły temu spotkania z praktykami zajmującymi się rozwiązywaniem konfliktów na co dzień, studentami i badaczami z Izraela, patrzącymi na tamtejsze konflikty z perspektywy naukowej oraz osobami funkcjonującymi na co dzień w tak trudnej rzeczywistości.

Druga odbyła się dzięki zaangażowaniu nauczycieli akademickich z ówczesnego Instytutu, a dziś Wydziału Archeologii. Uczestnicy szkoły „MUSTIS 2019: Odkryć, opisać, zrozumieć. Archeologia rzymskiego miasta” mieli szansę teoretycznego i praktycznego poznania realiów prowadzenia badań archeologicznych w środowisku rzymskiego miasta w Afryce Północnej. Studenci pod okiem kadry naukowej z Uniwersytetu Warszawskiego i Uniwersytetu Gdańskiego oraz badaczy tunezyjskich z Institut National du Patrimoine, Uniwersytetu w Tunisie i Uniwersytetu Manouba odkrywali metody pracy epigrafiki, odczytując łańskie inskrypcje licznie występujące w rzymskim mieście, uczyli się podstaw wiedzy o ceramice oraz o metodach prospekcji geofizycznej. Mieli możliwość odkrywania historii dwóch ważnych ośrodków miejskich starożytności:

Iic. MAŁGORZATA CZABAN

Zastępczyni kierowniczką Programu ZIP ds. rozliczeń finansowych i sprawozdawczości (2022-2023), a także koordynatorka ds. zatrudnienia w Programie oraz organizacji szkół letnich dla studentów i doktorantów. Ekonomistka, od ponad 18 lat zaangażowana w przygotowanie i realizację projektów finansowanych ze środków zewnętrznych, we współpracy z instytucjami z różnych sektorów rynku.

Kartaginy oraz miasta Thugga, poznawania planu rzymskiego miasta, dotknięcia zabytków i zrozumienia funkcji poszczególnych budowli.

Wybuch pandemii COVID-19 uniemożliwił zorganizowanie kolejnych szkół wyjazdowych (np. do Rzymu, gdzie Katedra Italianistyki Wydziału Neofilologii miała przeprowadzić szkołę letnią w języku włoskim pt. „Mediacja między kulturami na przykładzie Polski i Włoch”) i ograniczył kontakty z badaczami i praktykami z zagranicy, do spotkań i zajęć odbywanych w trybie zdalnym. Nie zniechęciło to jednostek do projektowania kolejnych szkół letnich pozwalających na doskonalenie kompetencji językowych, szczególnie w zakresie języka specjalistycznego.

Taką była np. szkoła przygotowana przez Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego, poświęcona zastosowaniu zaawansowanych technik przetwarzania danych, w tym sztucznej inteligencji w naukach przyrodniczych. Studenci nie tylko poznawali zaawansowane angielskie słownictwo techniczne, ale także ćwiczyli prezentowanie na forum publicznym wyników prowadzonych dyskusji oraz własnych poszukiwań badawczych.

Z kolei autorzy szkoły letniej „Komunikacja i współpraca w zespołach wielokulturowych”, zorganizowanej przez Wydział Neofilologii, postawili na pogłębienie umiejętności językowych w zakresie języka angielskiego jako języka biznesowego, rozwój kompetencji interkulturowych, doskonalenie umiejętności zarządzania komunikacją oraz przygotowanie studentów do wejścia na międzynarodowy i wielokulturowy rynek pracy (w tym do procesu rekrutacji w języku obcym). Praktyczny wymiar treści przekazywanych podczas szkół letnich przez wielu studentów był wysoko oceniany w ankietach ewaluacyjnych, szczególnie wtedy, gdy zyskiwali oni możliwość zastosowania zawodowego nabytych umiejętności. Przykładowo uczestnicy wspomianej powyżej szkoły letniej w języku włoskim, zrealizowanej ostatecznie w formie hybrydowej, w nagrodę mogli sprawdzić się podczas dwumiesięcznego stażu w redakcji dwumiesięcznika „Gazzetta Italia”.

Szkoły letnie przyczyniały się więc do umiędzynarodowienia kształcenia studentów nie tylko przez doskonalenie kompetencji językowych, ale także uwrażliwienie na wielokulturowość i rozwijanie umiejętności komunikacji, która zdaniem dr Patrycji Stasiak, koordynatorki szkoły „Mediacja między kulturami na przykładzie Polski i Włoch”, decyduje o możliwości odnalezienia się na nowoczesnym rynku pracy: *Współczesne procesy komunikacyjne, zwłaszcza w świetle globalizacji, są zjawiskiem złożonym i wymagającym wielowymiarowego podejścia, obejmującego pogłębioną refleksję nad kulturą, językiem, społeczeństwem oraz stereotypizacją. Umiejętność mediacji międzykulturowej staje się w tym kontekście kluczowa nie tylko w pracy przyszłych filologów, ale wszystkich osób pracujących z językami obcymi i w środowiskach międzynarodowych.*

dr PIOTR PODEMSKI

Historyk i filolog, pracownik naukowo-dydaktyczny Wydziału Lingwistyki Stosowanej UW. Przez kilkanaście lat był koordynatorem ds. mobilności (Erasmus+) w zakresie wymiany studentów i wykładowców. W Programie ZIP odpowiadał za włączanie wykładowców z zagranicy do dydaktyki akademickiej.

ZAGRANICZNE SZKOŁY LETNIE DLA STUDENTÓW

Polsko-ukraińskie pogranicze kulturowe: od renesansu do współczesności

- › w Ukrainie (w języku ukraińskim)
- › koordynatorka: prof. dr hab. Joanna Getka z Wydziału Lingwistyki Stosowanej

Zrozumieć konflikt. Psychologiczne mechanizmy powstawania i rozwiązywania konfliktów

- › w Izraelu (w języku angielskim)
- › koordynatorka: dr Dominika Bulska z Wydziału Psychologii

MUSTIS 2019: Odkryć, opisać, zrozumieć. Archeologia rzymskiego miasta

- › w Tunezji (w języku angielskim)
- › koordynatorka: dr hab. Monika Rekowska, prof. ucz. z Wydziału Archeologii

Kultura Europy Wschodniej wobec totalitaryzmu

- › w Serbii (w języku ukraińskim)
- › koordynatorka: prof. dr hab. Joanna Getka z Wydziału Lingwistyki Stosowanej

Polsko-rumuńsko-ukraińska Szkoła Letnia. Karpacki tygiel kulturowy

- › objazdowa: Polska, Słowacja, Węgry, Rumunia (w języku ukraińskim)
- › koordynatorzy: prof. dr hab. Joanna Getka i dr Rostysław Kramar z Wydziału Lingwistyki Stosowanej

STACJONARNE I ZDALNE SZKOŁY LETNIE DLA STUDENTÓW

Academia Inkubatora Big Data

- › w języku angielskim
- › koordynatorka: dr Wioletta Matosek z Wydziału Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii

Komunikacja i współpraca w zespołach wielokulturowych

- › w języku angielskim
- › koordynatorzy: dr hab. Robert Małecki, prof. ucz. i dr Maria Balkan z Wydziału Neofilologii

Zastosowania zaawansowanych technik przetwarzania danych w naukach przyrodniczych

- › w języku angielskim
- › koordynatorka: dr Katarzyna Kulczycka-Mierzejewska z Interdyscyplinarnego Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego

MSC International Euromaster Summer School on Analytical Science, Metrology and Accreditation

- › w języku angielskim
- › koordynatorzy: prof. dr hab. Ewa Bulska i mgr Andrzej Gawor z Centrum Nauk Biologiczno-Chemicznych

Mediacja między kulturami na przykładzie Polski i Włoch

- › w języku włoskim
- › koordynatorka: dr Patrycja Stasiak z Wydziału Neofilologii

Szkoła letnia polskiego języka migowego

- › w języku migowym
- › koordynatorka: dr Sylwia Łozińska z Wydziału Polonistyki

Zaawansowane narzędzia IT oraz sposoby komunikacji w pracy (nie tylko) naukowej

- › w języku angielskim
- › koordynatorzy: dr Katarzyna Kulczycka-Mierzejewska z Interdyscyplinarnego Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego

Szkoła letnia języków migowych (PJM i IS)

- › w języku migowym
- › koordynatorka: dr Sylwia Łozińska z Wydziału Polonistyki

Komunikacja międzykulturowa w dyplomacji i administracji publicznej

- › w języku angielskim
- › koordynatorka: dr Maria Balkan z Ośrodka Studiów Szwajcarskich

Podejście procesowe w zarządzaniu laboratorium

- › w języku migowym
- › koordynatorzy: prof. dr hab. Ewa Bulska i mgr Andrzej Gawor z Centrum Nauk Biologiczno-Chemicznych

Pozwolił nam rozwinąć skrzydła

Z KATARZYŃĄ BASISTY, koordynatorką zespołu Welcome Point,
rozmawia AGNIESZKA JANIĄK-JASIŃSKA

Welcome Point powstał we wrześniu 2017 roku, a już wiosną następnego roku rozpoczęliśmy realizację Programu ZIP. Celem tego projektu było m.in. zwiększenie umiędzynarodowienia studiów, więc zaangażowanie Welcome Point w działania zaplanowane w ZIPie wydawało się oczywiste. Ale mam wrażenie, że z czasem Wasz udział stawał się coraz większy i obszar działalności Welcome Point znacząco się rozszerzył. Czy mogłabyś wymienić działania Programu ZIP, w które byliście zaangażowani?

Zgadza się. Latem 2017 r., jeszcze przed otwarciem Welcome Point, planowaliśmy różne działania w Programie ZIP z dużą ostrożnością, nie mając pewności, jak rozwinie się pilotażowy projekt punktu informacyjnego dla studentów zagranicznych. Kiedy we wrześniu 2017 r. punkt ruszył, mieliśmy tylko szklany pawilon, w którym oprócz mnie pracowało na zmiany pięcioro studentów. Dzięki Programowi ZIP mogliśmy stopniowo rozwijać nasze działania. W pierwszym roku zorganizowaliśmy warsztaty adaptacyjne (m.in. z orientacji kulturowej, komunikacji międzykulturowej), a potem, reagując na potrzeby studentów, rozbudowaliśmy ofertę o inne warsztaty rozwojowe, np. z zarządzania stresem, sztuki wystąpień publicznych, a nawet mindfulness. Rokrocznie naszym „hitem” jest szkolenie z planowania kariery.

Zawsze we wrześniu organizowaliśmy Intensywny Kurs Języka Polskiego, który wyposażał studentów zagranicznych w podstawowe umiejętności i przydatne słownictwo, ułatwiając odnalezienie się w Polsce. Cieszył się on bardzo dużym zainteresowaniem, którego nie osłabiła nawet pandemia. Wprawdzie w trybie zdalnym, ale uruchomiliśmy wówczas trzy grupy lektoratowe.

Dzięki środkom z ZIP mogliśmy przygotować wiele atrakcyjnych materiałów informacyjnych, m.in. serię grafik ilustrujących najważniejsze etapy procesu legalizacji pobytu w Polsce oraz filmy instruktażowe ułatwiające odnalezienie się w polskiej rzeczywistości. W 2019 roku staliśmy się częścią zespołu obsługującego zadanie „Włączanie badaczy z zagranicy w dydaktykę UW”, w ramach którego na UW zostało zatrudnionych 44 wybitnych naukowców z całego świata, gotowych do pracy z naszymi studentami.

Które z tych zadań przyniosło Waszemu Zespołowi najwięcej satysfakcji?

To bardzo trudne pytanie, bo każde było wartościowe i przyczyniło się do poprawy sytuacji cudzoziemców na UW. Wiele radości i zadowolenia dało nam opracowanie dwóch filmów instruktażowych, które za pomocą animacji, krótkich haseł i ciekawych skojarzeń tłumaczą niezwykle zawiłe procedury. Film „Pierwsze kroki w Polsce” pomaga przygotować się do przyjazdu do naszego kraju, uświadamiając, że należy odpowiednio wcześniej zadbać o takie sprawy jak akademik, dokumenty czy legalizacja

pobytu, ale też pokazując, że jesienią i zimą pogoda może być uciążliwa. Drugi film wyjaśnia najważniejsze kwestie dotyczące ubezpieczenia zdrowotnego oraz korzystania z polskiej służby zdrowia – to wyjątkowo ważny, a jednocześnie trudny temat.

Gdybym miała jednak wskazać jeden obszar, który uważam za szczególnie ważny, to chyba byłyby to warsztaty adaptacyjne i rozwojowe, z których korzysta spora część cudzoziemców przyjeżdżających do nas na studia. W ubiegłym roku na UW mieliśmy ok. 3600 studentów z całego świata. Reprezentują oni różne kultury, często nie znają języka polskiego, a studia są dla nich czasami pierwszą okazją do większej podróży zagranicznej. Odnalezienie się w nowej sytuacji, bez rodzinnej i przyjacielskiej sieci wsparcia, może być bardzo trudne, dlatego na początku każdego roku akademickiego organizujemy nie tylko spotkania informacyjne, ale także warsztaty z komunikacji międzykulturowej i kultury polskiej. Są one świetną okazją do nawiązania znajomości i integracji. Studenci zagraniczni często podkreślają, jak jest to dla nich ważne.

Ten pogląd podzielali także uczestnicy tych warsztatów?

Tak, a wiemy to z ankiet ewaluacyjnych przeprowadzanych po każdym wydarzeniu. Studenci zagraniczni często podkreślają, że uważają warsztaty za dobry wkład w rozwój osobisty i dalszą karierę oraz świetną przestrzeń do studenckiej integracji. Deklarują, że umożliwiły im one zrozumienie kultury polskiej, dzięki czemu poczuli się i na uczelni i w Polsce dużo lepiej. To pięcioletnie doświadczenie oraz opinie studentów przekonały nas, że warto uczynić z warsztatów stałą ofertę Welcome Point. Wystartowaliśmy więc w konkursie NAWA „Welcome to Poland” i zdobyliśmy finanse na kontynuację działań. Bardzo nas to cieszy!

A które z zadań realizowanych przez Welcome Point w Programie ZIP okazało się największym wyzwaniem? Dlaczego?

Myślę, że największym wyzwaniem było zatrudnianie badaczy z zagranicy, którzy pomyślnie przeszli obowiązującą w Programie procedurę konkursową na stanowisko wykładowcy wizytującego. O ile potrzeby studentów zagranicznych mieliśmy wstępnie rozpoznane jeszcze przed otwarciem Welcome Point, a ja sama też już pracowałam ze studentami od kilku lat, to zatrudnianie naukowców wymagało przetarcia wielu szlaków i odnalezienia się w gąszczu procedur. Jednocześnie była to niepowtarzalna okazja do zdobycia doświadczenia i rozpoznania problemów, z jakimi spotykają się cudzoziemcy na UW. Każdy z wykładowców był inny i przy każdym czegoś się nauczyliśmy. Pozwoliło to udoskonalić system wsparcia pracowników zagranicznych, a dobre praktyki w tym zakresie upowszechnić na całym Uniwersytecie. Oczywiście nie udałooby się to bez bardzo dobrej i owocnej współpracy z Biurem Spraw Pracowniczych. Od początku nasze prace wspierała Pani Dyrektor Magdalena Gaczyńska, której doświadczenie i wiedza okazały się nieocenione przy

mgr Katarzyna Basisty

Socjolożka i absolwentka studiów I stopnia na kierunku stosunki międzynarodowe, koordynatorka Zespołu Welcome Point działającego w ramach Biura ds. Obsługi Kształcenia, kierowniczką działań w IDUB wspierających relokację pracowników z zagranicy, współpracowniczką Centrum „Polonicum” UW jako lektorka języka polskiego jako obcego.

ustalaniu zasad i procedur zatrudniania na nowo utworzone stanowisko wykładowcy wizytującego. Z kolei Pani Maria Guzik – jak to się mówi – „stawała na rzęsach”, by jak najszybciej dopełnić wszelkich formalności i zebrać podpisy wymagane do przeprowadzenia konkretnego zatrudnienia. Ważne było dla nas też wsparcie ze strony zespołu Programu ZIP, w tym dr. Piotra Podemskiego, który koordynował przebieg procedury konkursowej, wspierał nas w kontaktach z jednostkami dydaktycznymi i dbał o rozliczenie merytoryczne pobytu każdego wykładowcy.

To z jakimi problemami musieliście się zmierzyć? Możesz podać jakiś przykład?

Oj, mogłabym ich podać wiele! Bardzo dobrze pamiętam np. trudności z odprowadzeniem składek ubezpieczenia do odpowiedniego urzędu w Niemczech. Oczywiście, nieustannym zmartwieniem są wize i legalizacja pobytu. W tym zakresie – m.in. dzięki Programowi ZIP – mamy już spore doświadczenie. Kompetencje naszego Zespołu wzrosły też wraz z zatrudnieniem prawnika dr. Łukasza Wieczorka, będącego ekspertem w tej dziedzinie. Na początku sporo trudności przysparzały nam także inne sprawy urzędowe, np. załatwienie numeru PESEL czy zameldowania. Nie wszyscy urzędnicy znają język angielski, a procedury nie zawsze są jasne. Czasami nasi wykładowcy mieli też problem z założeniem konta w banku. Dzięki współpracy z Uniwersyteckim Centrum Wolontariatu (UCW) otworzyliśmy grupę wolontariuszy – studentów, którzy pomagają pracownikom zagranicznym w załatwianiu różnych spraw poza Uniwersytetem, np. idą z naszym gościem do urzędu dzielnicy, banku czy

przychodni. Dbamy o ich odpowiednie przygotowanie. Wolontariusze najpierw przechodzą szkolenie z komunikacji międzykulturowej prowadzone przez UCW, potem Welcome Point prowadzi dla nich szkolenie dotyczące procedur. Każdą sprawę konsultujemy indywidualnie, żeby mieć pewność, że załatwimy ją kompetentnie. Takie podejście okazało się skuteczne, zostało bardzo dobrze przyjęte przez pracowników zagranicznych, a także przez jednostki przyjmujące badaczy z zagranicy, dlatego wspólnie z UCW kontynuujemy je już trzeci rok.

Z tego, co mówisz, wynika, że doświadczenia zebrane podczas realizacji Programu ZIP przyczyniły się nie tylko do rozwoju Welcome Pointu, ale też do udoskonalenia niektórych obszarów działania naszego Uniwersytetu.

Bez wątplenia! Dzięki Programowi mogliśmy krok po kroku otwierać nowe obszary działalności i testować różne pomysły. Po ponad 6 latach działania mamy już na UW niezłe rozwinięty system wsparcia cudzoziemców, który nieustannie udoskonalamy i wzbogacamy o nowe formy. Wspominałam już o tym, że doświadczenia zebrane w zakresie włączania do dydaktyki badaczy z zagranicy pomogły wypracować procedury dotyczące zatrudniania obcokrajowców. Opracowaliśmy też na naszej stronie internetowej odrębną zakładkę poświęconą pracownikom, cały czas ją aktualizujemy i rozbudowujemy. Wnioski z ewaluacji tego zadania przekonały nas także do uruchomienia innych form wsparcia pracowników zagranicznych. Obecnie dzięki środkom z IDUB oferujemy im: kurs języka polskiego, warsztaty adaptacyjne czy konsultacje ze specjalistą podatkowym. Udało się też – jak sądzę – uwrażliwić pracowników Uniwersytetu (zarówno pracowników administracji, jak i nauczycieli akademickich) na potrzeby cudzoziemców. Myśląc o tym, jak zmieniła się Uniwersytet przez ostatnich kilka lat, jestem przekonana, że dzisiaj UW jest miejscem bardziej otwartym na osoby z zagranicy i bardziej dla nich przyjaznym.

Wydaje mi się też, że współpraca z wieloma jednostkami w ramach Programu ZIP przyczyniła się do upowszechnienia wiedzy o zakresie działań i kompetencjach Welcome Point, umożliwiła wymianę doświadczeń i zbudowanie dobrych relacji, co bardzo ułatwia realizację kolejnych przedsięwzięć.

W 2022 roku do grona studentów zagranicznych dołączyli młodzi uchodźcy z Ukrainy. Dzięki elastyczności NCBR mogliśmy w ramach Programu ZIP uruchomić działania wspierające ich adaptację na studiach. Czy byliście w nie zaangażowani?

Tak, Welcome Point był jednym z pierwszych miejsc, z którym kontaktowały się osoby z Ukrainy. Dostrzegaliśmy dużą potrzebę rozwinięcia działań na rzecz uchodźców, dlatego Program ZIP był dla nas nieoceniony. Nikt z naszego zaledwie czteroosobowego zespołu nie znał, niestety, języka ukraińskiego, więc w pierwszych miesiącach wspierali nas przede wszystkim wolontariusze – studenci z Uniwersyteckiego Centrum Wolontariatu oraz studenci z Ukrainy, którzy podjęli studia na UW jeszcze przed rozpoczęciem pełnoskalowej wojny. Jesienią 2022 r. dzięki środkom z Programu ZIP zatrudniliśmy nowego członka zespołu – Ołeksija, który sam pochodzi z Ukrainy, więc, nareszcie, mogliśmy zapewnić jego rodakom obsługę bezpośrednią oraz informację pisemną (korespondencja mailowa, strony internetowe, ulotki) w ich ojczystym języku. Z inicjatywy zespołu ZIP przygotowaliśmy od podstaw kurs „Onboarding at the University of Warsaw” – OGUN prowadzący studentów przez tematy ważne dla studentów zagranicznych: od legalizacji pobytu, służby zdrowia, przez rejestrację na zajęcia na uniwersytecie, po spędzanie czasu wolnego w Warszawie. Pierwszą grupą docelową byli

Zespół Welcome Point

studenci z Ukrainy, jednak uznaliśmy, że ten materiał jest na tyle cenny, że warto przygotować także angielską wersję dostępną dla wszystkich studentów zagranicznych. Kurs jest teraz oferowany w puli przedmiotów ogólnouniwersyteckich i w tym semestrze zapisało się na niego ponad 90 osób!

Czy potrzeby tych studentów były inne i wymagały innych ponadstandardowych rozwiązań?

Osoby, które przyjechały z Ukrainy po 24 lutego 2022 r., raczej tego nie planowały, nie były przygotowane do zmiany miejsca zamieszkania, nie znały języka polskiego, często były przerażone bieżącymi wydarzeniami, przeżycia wojenne i stan niepewności sprawiały, że zmagaly się dodatkowo z problemami psychicznymi. Dlatego też bardzo staraliśmy się podchodzić do każdej osoby indywidualnie, zdiagnozować jej potrzeby, rozpoznać jej sytuację i do tego dopasować naszą pomoc. Staraliśmy się też zachęcać osoby przyjeżdżające z Ukrainy do udziału w naszych warsztatach i wydarzeniach organizowanych dla ogółu studentów, bo zawsze zależy nam na integracji różnych grup studenckich, a w tych okolicznościach wydawało nam się to szczególnie pożądane. Naszych działań nie ułatwiał i nadal nie ułatwia chaos legislacyjny. Kolejne rozwiązania wprowadzane są na ściśle określony czas, co wśród studentów – uchodźców z Ukrainy wywołuje poczucie ogromnej niepewności. Śledzimy więc na bieżąco Dziennik Ustaw, obserwujemy też strony różnych organizacji pozarządowych, które dzielą się swoimi doświadczeniami i tak jak my zmagają się z interpretacją nie zawsze jasnych przepisów. Dużą pomoc w zakresie interpretacji przepisów, zwłaszcza na początku wojny, okazywała nam dr Małgorzata Dziewanowska, która prowadzi sekcję praw człowieka i uchodźców w Klinice Prawa WPiA. Program ZIP umożliwił rozwój tej współpracy w ramach Programu „Studenci dla Otoczenia”. Razem ze studentami prawa konsultowaliśmy zmieniające się przepisy, a także analizowaliśmy skomplikowane sprawy indywidualne.

Program ZIP umożliwił pracownikom Uniwersytetu (i osobiście uważam to za bardzo cenne) występowanie w dwóch rolach: zarówno organizatora działań rozwojowych dla innych, jak i uczestnika doskonalącego własne kompetencje zawodowe. Mogłam więc sama lepiej przygotować się do pracy w projektach, korzystając z oferty studiów podyplomowych „Innowacyjny uniwersytet – tworzenie i realizacja programów publicznych”. Miło było zobaczyć Cię na sali wykładowej i przez

trzy semestry wspólnie doświadczać studiowania. Wcale nie było to takie łatwe. Egzaminy, testy, prace zaliczeniowe, projekty zespołowe – wszystko to wymagało dużego zaangażowania. Czy było warto?

To prawda, pogodzenie wszystkich obowiązków wymagało bardzo dużo pracy i samodyscypliny. Ale tak, było warto! Ukończyłam te studia z satysfakcją i poczuciem, że przygotowały mnie do prowadzenia pracy w projektach. Pozwoliły mi też lepiej zrozumieć wiele procesów społecznych. Szczególnie zapadły mi w pamięć fascynujące zajęcia na temat zmiany społecznej z prof. Anną Gizą-Poleszczuk – moim autorytetem jeszcze z czasów, kiedy studiowałam socjologię. Rewelacyjne były także zajęcia z zarządzania projektami prowadzone przez prof. Bartosza Gruczę z SGH. Dostaliśmy konkretny pakiet praktycznej wiedzy i uczyliśmy się, jak korzystać z narzędzi wspierających planowanie i realizację projektów. To były moje trzecie studia podyplomowe na UW i na każdym z nich równie cenne, jak zdobywanie wiedzy i umiejętności, było nawiązywanie kontaktów. Mam wrażenie, że studia „Innowacyjny Uniwersytet” zgromadziły wyjątkową grupę niesamowicie kompetentnych, aktywnych i wszechstronnych osób. To była też wspaniała okazja do poznania Uniwersytetu z perspektywy osób pracujących w innych jednostkach, na różnych stanowiskach i zajmujących się całkiem innymi rzeczami niż ja. I chyba właśnie to jest takie ważne – żeby rozmawiać z ludźmi o innych niż moje zainteresowaniach i obszarach kompetencji.

Program ZIP sprzyjał takim kontaktom?

Tak, jestem przekonana, że jednym z największych atutów Programu ZIP było tworzenie pól współpracy i wymiany doświadczeń ludzi z różnych jednostek uniwersyteckich. Takim było zadanie włączania badaczy z zagranicy do dydaktyki akademickiej, ale takimi były także, organizowane w ramach ZIP, szkolenia dla pracowników administracji i nauczycieli akademickich, z których korzystałam nie tylko ja, ale też cały zespół Welcome Point. Osobiście bardzo dobrze wspominałam szkolenia z kompetencji miękkich, lektoraty języka rosyjskiego oraz udział w Akademii Liderów – cyklu warsztatów dotyczących zarządzania zespołem (np. planowania i podziału zadań, wspierania rozwoju, motywowania i oceny pracowników, rozwiązywania konfliktów). Poznałam tam wielu mądrych ludzi, którzy udowadniali, jak ważna w kierowaniu ludźmi jest empatia, wrażliwość i dobra komunikacja.

Studenckie spotkania - od teorii do praktyki

BEATA JAWORSKA, AGATA ROSIŃSKA

Program ZIP oferował studentom szeroki wachlarz zajęć umożliwiających im doskonalenie kompetencji uniwersalnych, w tym m.in.: kompetencji cyfrowych, przedsiębiorczych, zawodowych, językowych, komunikacyjnych i analitycznych, niezbędnych na dynamicznie zmieniającym się rynku pracy.

Tempo zmian zachodzących na coraz bardziej zautomatyzowanym rynku pracy oraz w codziennym życiu jest niezwykle dynamiczne. Niektóre zawody znikają, w ich miejsce pojawiają się nowe. Czy kwalifikacje zawodowe, umiejętności, które nabywają studenci w toku studiów, pozwolą im odnaleźć się na rynku pracy? Jak absolwenci naszej uczelni poradzą sobie z jednej strony ze stresującymi sytuacjami, z rozwiązywaniem problemów, z drugiej zaś z oczekiwaną od nich kreatywnością i pomysłowością? W jakie kompetencje warto wyposażać studentów, aby skutecznie zniwelować różnice między umiejętnościami kształconymi przez uczelnie, a tymi oczekiwanymi na starcie kariery zawodowej?

Na te i wiele innych pytań próbowali odpowiedzieć pomysłodawcy Programu „Studenci dla Otoczenia”, realizowanego w ramach Programu ZIP. Założono, że przez udział w Programie studenci będą mieli okazję doskonalić praktyczne umiejętności diagnozowania problemów społeczno-gospodarczych i realizacji działań na rzecz różnych społeczności, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów innowacyjności. Wierzone, że efekty projektowej pracy studentów pozwolą na zderzenie teorii z praktyką zawodową i będą miały wartość aplikacyjną. Prowadzone projekty miały za zadanie pomóc w wypracowaniu dobrych praktyk, a także w doskonaleniu jakości kształcenia na wydziałach. Poziom i sposób wdrożenia wypracowanych produktów i rozwiązań zależało od rodzaju projektu, efekty były zaś odpowiedzią na zdefiniowaną potrzebę partnera zewnętrznego czy grupy społecznej.

Nie można dziś mówić ani o transferze wiedzy, ani o współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, jeśli nie zacznie się pracy z osobami studiującymi: a) możliwie wcześniej; b) sięgając po pozaakademickie kompetencje naszych partnerów zewnętrznych. Kompatybilność nawet najlepiej skrojonego programu studiów z potrzebami otoczenia akademickiego i pozaakademickiego mierzy się nie deklaracjami i opisami sylwetki absolwentów, a konkretnymi losami zawodowymi, postawami obywatelskimi i etycznymi absolwentów naszych kierunków studiów.

**DR HAB. ROBERT MAŁECKI, PROF. UCZ.,
DZIEKAN WYDZIAŁU NEOFILOLOGII UW**

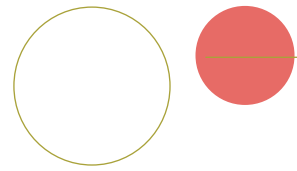
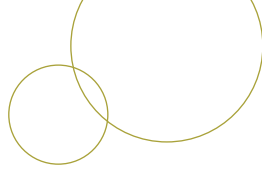
W latach 2021–2023 w Program „Studenci dla Otoczenia” zaangażowało się 7 wydziałów, na których zrealizowano 14 projektów. Partnerami Programu w tych bardzo zróżnicowanych tematycznie projektach były instytucje publiczne, samorządy lokalne, fundacje, organizacje pozarządowe, turystyczne, społeczne, szkoły średnie, przedstawiciele sektora usług finansowych. Wybrane projekty stanowiły odpowiedź na aktualną sytuację społeczno-polityczną (wojna w Ukrainie) lub dotyczyły diagnozy sytuacji „pandemicznych” maturzystów, którzy zostali studentami I roku studiów.

Program „coolTUTOR” pojawił się w czasie trudnym – napaści zbrojnej na Ukrainę i wybuchu wojny, która zmusiła miliony obywateli Ukrainy do opuszczenia swoich domów. Dotychczas odległe kryzysy humanitarne i konflikty zbrojne oraz ich konsekwencje stały się namacalne w kontekście Europy Środkowo-Wschodniej. Program stworzył przestrzeń do międzykulturowej komunikacji, podzielenia się istotną wiedzą i terenowym doświadczeniem z badań w tzw. wrażliwych kontekstach w różnych częściach świata. Stał się ważną przestrzenią dyskusji, analizy strategii, metod i narzędzi w zróżnicowanym zespole studentów, badaczy i praktyków. Jego największą wartością była różnorodność.

**DR URSZULA MARKOWSKA-MANISTA,
WYDZIAŁ PEDAGOGICZNY**

Wartością prowadzonych projektów w wielu przypadkach była ich interdyscyplinarność oraz pozyskanie umiejętności pracy metodą projektową (przebieg przez wszystkie etapy: diagnoza, planowanie, realizacja, ewaluacja), w szczególności umiejętności formułowania celów i dobierania właściwych metod działania.

Zwracano także uwagę na wartość, jaką niesło ze sobą tworzenie programów zajęć na podstawie godzin pracy praktycznej w terenie oraz korzystanie z metod warsztatowych, które bardzo aktywizowały uczestników projektu.

”

Interdyscyplinarność kursu była jedną z jego największych zalet. Dzięki Programowi mogłam wziąć udział w konkretnych zajęciach różnych jednostek, do których na co dzień nie mam dostępu. To dało możliwość poszerzenia mojej wiedzy w dziedzinach, które najbardziej mnie interesują.

**ALEKSANDRA GÓRKA,
STUDENTKA WYDZIAŁU NEOFILOLOGII**

”

Program kursu był znakomity. Bardzo pomógł nam spojrzeć na problem migracji oraz uchodźstwa z różnych perspektyw, a to – moim zdaniem – kluczowe w roli tutora międzykulturowego.

MAGDALENA OLSZEWSKA, STUDENTKA WPIA

Praca w zespołach projektowych rozwinęła umiejętności skutecznego komunikowania się studentów. Kursy pokazały, jak potrzebna, a wciąż niewystarczająco realizowana w czasie zajęć akademickich, jest umiejętność pracy w grupie. Studenci uczyli się samodyscypliny, planowania pracy, umiejętności delegowania zadań, podejmowania odpowiedzialności. Samodzielnie rozwiązywali napotkane trudności, a tych nie brakowało, gdyż projekty były twórcze, a nie odtwórcze, co oczywiście stanowiło ich ogromną wartość. W części kursów projekty studenckie były pierwszymi mini laboratoriami pracy ze społecznością lokalną i współpracy z otoczeniem. Ośmielały do kontaktów, aktywnego udziału w spotkaniach, prezentacjach. Warto podkreślić, że programy, takie jak „Studenci dla Otoczenia” niosą dodatkową wartość – integrują studentów podczas współpracy.

Studenci uczestniczący w Programie podnieśli także swoje kompetencje autoprezentacji, tworzenia poprawnych, a przy tym atrakcyjnych prezentacji multimedialnych, dawania i przyjmowania informacji zwrotnej, spójnego i ciekawego dla słuchacza prezentowania materiału. Trening wystąpień publicznych przed grupą (również – co szczególnie trudne – przed przedstawicielami partnerów zewnętrznych, społecznością lokalną) przyczynił się do budowania większej pewności siebie i świadomego rozwoju osobistego studentów.

Dzięki bezpośrednim kontaktom z przedstawicielami instytucji zewnętrznych studenci poszerzyli swoją wiedzę o aktualnej sytuacji na rynku pracy, w tym oczekiwaniach pracodawców, umiejętnościach i kompetencjach, jakimi powinni wykazywać się absolwenci studiów wyższych. Choć są one rozwijane w trakcie życia zawodowego, zdobywanie ich podstaw w czasie studiów daje przewagę na starcie, niwelując rozbieżności między teorią a praktyką.

Wyniki ewaluacji zajęć, a także przeprowadzane w trakcie projektu dyskusje dowodzą, że studenci cenią sobie relacje i partnerstwo z wykładowcami, dbanie o dobry klimat współpracy, uważność na zgłaszane problemy, dobre diagnozowanie pojawiających się trudności, elastyczność Programu. Wysoko ocenili tutoring jako indywidualne wsparcie studentów oraz udział praktyków, ekspertów zewnętrznych jako współprowadzących kursy. Tutoring pozwalał na zindywidualizowane, bardziej elastyczne podejście do studenta, przydatne szczególnie podczas zajęć praktycznych. Pozwolił na lepsze poznanie potrzeb i oczekiwań uczestników projektu, jak również na obserwację ich potencjału i obszarów kompetencji wymagających doskonalenia.

W Programie ZIP studenci mogli także skorzystać z szerokiej oferty zajęć z przedsiębiorczości, realizowanych przez różne jednostki organizacyjne uczelni. Udział w Programie umożliwił studentom doskonalenie wielu, niezbędnych w pracy zawodowej, kompetencji, w tym m.in.: kompetencji cyfrowych, przedsiębiorczych, zawodowych, językowych, komunikacyjnych, analitycznych. Część zajęć była odpowiedzią na bieżące potrzeby, wynikające np. z reakcji na pandemię i związane z nią obszary, które wymagały większego wsparcia kompetencyjnego.

WZMACNIAJĄC ZRÓŻNICOWANE KOMPETENCJE

W ramach zajęć studenci nie tylko poszerzali swoją wiedzę w wybranych obszarze, ale również zdobywali umiejętności praktycznego jej zastosowania w różnych kontekstach pracy zawodowej. Uczestnicy mieli możliwość zdobycia wiedzy z obszaru m.in. psychologii, zarządzania, marketingu, sprzedaży, negocjacji i wykorzystywania tej wiedzy w celu wzmocnienia własnej proaktywności, tworzenia pomysłów i przedsię-

wzięć biznesowych czy budowania relacji oraz odpowiedniego komunikowania się i prezentowania w kontekście wybranej roli zawodowej. Te oraz inne umiejętności i kompetencje zdobywali, uczestnicząc w zajęciach organizowanych przez Inkubator UW – miejsce, w którym studenci UW zamieniają swoje pomysły w realne biznesy. Zespół, zarządzany przez Jacka Sztolcmana, konsekwentnie wspiera studentów w realizacji rozwiązań biznesowych, naukowych oraz z zakresu ekonomii społecznej, które odpowiadają na bieżące potrzeby i wyzwania społeczne i gospodarcze. Dewizą ich działania jest wsparcie, rozwój i inspiracja – rozbudzanie kreatywności i myślenia przedsiębiorczego. Oferta zajęć Inkubatora UW w Programie ZIP była bardzo bogata i cieszyła się od samego początku dużym zainteresowaniem studentów. Jednym z ich flagowych działań był i nadal jest Brave Camp – Akademia przedsiębiorczości, inicjatywa skierowana do studentów, którzy mają pomysł na biznes lub projekt. Warsztaty i konsultacje z ekspertami, praktykami i trenerami odbywają się nie w uniwersyteckich salach, ale podczas tygodniowego wyjazdu do Europejskiego Centrum Edukacji Geologicznej w Chęcinach, gdzie w przyjaznej atmosferze i miłych okolicznościach przyrody studenci pracują nad swoimi pomysłami i projektami. Autorzy najlepszych pomysłów mają szansę wygrać nawet kilkanaście tysięcy złotych na rozwój swoich projektów.

W ofercie UW znalazły się również zajęcia adresowane do studentów z zagranicy, organizowane przez Welcome Point. Celem tych zajęć, poza integracją, było ułatwienie cudzoziemcom poruszania się w polskim środowisku kulturowym, wyposażanie ich w potrzebne kompetencje społeczne i psychologiczne oraz wspieranie ich rozwoju osobistego. Można to było osiągnąć poprzez kompleksową ofertę warsztatów i kursów języka polskiego, będących odpowiedzią na bieżące potrzeby studentów zagranicznych na UW, którzy wymagają szczególnej uwagi ze strony uczelni. Pochodząc z różnych kręgów kulturowych, nie znając języka polskiego bądź władając nim w stopniu podstawowym, borykają się oni z trudnościami w rozumieniu struktur uniwersyteckich, procedur urzędowych, funkcjonowania w realiach polskiej uczelni publicznej. Zaproponowane zajęcia miały na celu wsparcie procesu adaptacyjnego studentów zagranicznych, a także zbudowanie i wzmocnienie ich poczucia przynależności do środowiska akademickiego w Polsce.

Aspekty wielokulturowości, tak istotne w procesie zachodzących zmian, poruszane były m.in. podczas warsztatów organizowanych przez Wydział Orientalistyczny, ukierunkowanych na wrażliwość kulturową, nauczenie umiejętności wskazywania obszarów, gdzie uwarunkowania kulturowe mogą określić możliwości wzajemnego zrozumienia i powodzenia podjętego zadania, a także wykształcenie metody porozumiewania się z przedstawicielami innych kultur. Doskonalenie kompetencji językowych i komunikacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem pracy w środowisku międzynarodowym, to kolejny ważny punkt w ofercie zajęć ogólnouniwersyteckich, realizowanych w ramach Programu ZIP. Kształcenie obejmowało zarówno języki najczęściej nauczane – angielski, francuski, hiszpański, niemiecki, włoski, jak i te mniej popularne – portugalski, fiński, na różnym poziomie biegłości językowej. Kształcenie w tym obszarze służyło w szczególności rozwijaniu kompetencji w zakresie: znajomości wybranych odmian specjalistycznych języka angielskiego i innych języków obcych, komunikacji zawodowej w języku angielskim i innych językach obcych, komunikacji międzykulturowej, wystąpień publicznych i prezentacji w języku angielskim, znajomości języka angielskiego dla celów akademickich, rozumienia tekstów kultury w języku obcym z uwzględnieniem wpływu różnic kulturowych na media i literaturę oraz tłumaczenia tekstów użytkowych i dokumentów w języku angielskim i, w mniejszym stopniu, innych językach obcych.

W świecie opanowanym przez różnego rodzaju technologie nie można pozwolić sobie na cyfrowe zapóźnienie i stąd propozycja organizacji koszyka zajęć wzmacniających kompetencje cyfrowe w nauce oraz na rynku pracy, która spotkała się z ogromnym zainteresowaniem studentów UW. Zajęcia, organizowane przez Wydział Fizyki UW, prowadzone były w formie warsztatów, aby student mógł ćwiczyć dane kompetencje w praktyce. Oferowane zajęcia dotyczyły zarówno obsługi środowisk cyfrowych (np. edytorskich, jak LibreOffice czy Overleaf, oraz obliczeniowych, jak Mathematica), języków programowania (np. Python, Julia, R), jak i algorytmów, automatyzacji analizy, wizualizacji danych, wnioskowania statystycznego oraz uczenia maszynowego, a także poszerzania inkluzyjności na stronach internetowych.

Studenci specjalności nauczycielskiej mogli skorzystać z puli zajęć ogólnouniwersyteckich wzmacniających kompetencje z zakresu m.in. pracy z narzędziami technologii informacyjno-komunikacyjnych, komunikacji i współpracy z rodzicami uczniów czy wykorzystania metod aktywizujących na lekcjach.

Zainteresowani tematyką równościową uczestniczyli w programie zajęć z tego obszaru, organizowanych przez zespół ds. równości – w kursach i szkoleniach antydyskryminacyjnych, których celem jest przybliżenie społeczności akademickiej problematyki związanej z równym traktowaniem. Studenci mogli dowiedzieć się, czym jest dyskryminacja oraz jakie konsekwencje z niej wynikają, a także rozwinąć podstawowe umiejętności reagowania na nie.

W ramach Programu ZIP studenci mieli możliwość, większego niż zazwyczaj, kontaktu z praktykami, ekspertami z otoczenia społeczno-gospodarczego, współpracy ze środowiskiem biznesu, z sektorem usług publicznych i organizacjami pozarządowymi. W ankietach oceniających zajęcia podkreślali wartość tych doświadczeń oraz aplikacyjny wymiar zdobywanej wiedzy. Kształcenie studentów wiąże się z koniecznością nabywania przez nich kompetencji kluczowych na rynku pracy i przygotowania do funkcjonowania w świecie, w którym ciągła zmiana warunków jest normą. Ta myśl towarzyszyła zarówno organizatorom, jak i realizatorom wszystkich zajęć doskonalących kompetencje studentów.

*Opracowano na podstawie materiałów przygotowanych przez koordynatorów działań w module kompetencji studentów.

mgr BEATA JAWORSKA

Pedagożka, od marca 2024 r. p.o. kierownika Biura Innowacji Dydaktycznych, koordynatorka ZIP-owego Programu „Studenci dla Otoczenia”, przez wiele lat związana z rynkiem mediów i marketingowymi agencjami badawczymi. Kierowała dużymi projektami inwestycyjnymi i edukacyjnymi. Była członkinią Zarządu Polskiego Radia oraz Prezes Grupy Radiowej Auditorium 17.

mgr AGATA ROSIŃSKA

Polonistka, wykładowczyni z 20-letnim doświadczeniem pracy na uczelniach wyższych w obszarze dydaktyki. Pracowniczką Biura Innowacji Dydaktycznych, w Programie ZIP koordynowała działania w module kompetencji (dedykowane studentom) oraz była odpowiedzialna za komunikację i promocję Programu.

PROGRAM „STUDENCI DLA OTOCZENIA”

**WYDZIAŁ
„ARTES LIBERALES”**

- **Integracja przez sport** – wspieranie różnorodności kulturowej w społecznościach lokalnych (koordynator merytoryczny – dr Stanisław Kordasiewicz)

WYDZIAŁ POLONISTYKI

- **Nazwy miejscowe Wawra w ujęciu onomastycznym** (koordynatorka merytoryczna – dr hab. Monika Kresa, prof. ucz.)
- **Jasno, szczerze, poprawnie. Upraszczanie komunikacji bankowej w praktyce mBank** (koordynatorka merytoryczna – dr Magdalena Wanot-Miśtura)
- **Pracownia terenowa** (projekt realizowany przez IKP) (koordynatorka merytoryczna – dr Zofia Dworakowska)
- **Działania grupowe w sztuce** (projekt realizowany przez IKP) (koordynatorka merytoryczna – dr Zofia Dworakowska)

WYDZIAŁ ZARZĄDZANIA

- **Zarządzanie marką i działania marketingowe w sektorze usług finansowych** (koordynatorka merytoryczna – dr hab. Monika Skorek, prof. ucz.)

**WYDZIAŁ GEOGRAFII
I STUDIÓW REGIONALNYCH**

- **Foresightowe laboratorium społeczne** (koordynator merytoryczny – dr hab. Wojciech Dziemianowicz, prof. ucz.; współpracownicy: dr Magdalena Cybulska, dr Ewelina Bińczycka)
- **Foresightowe laboratorium społeczne 2.0** (koordynator merytoryczny – dr hab. Wojciech Dziemianowicz, prof. ucz.; współpracownicy: dr Magdalena Cybulska, dr Ewelina Bińczycka)
- **Living Lab – innowacje w przestrzeni Warszawy** (koordynatorzy merytoryczni – dr Sylwia Dudek-Mańkowska, dr Mirosław Grochowski, mgr Karolina Sitnik, mgr Maciej Misztal)

WYDZIAŁ SOCJOLOGII

- **Pandemiczni maturzyści – diagnoza potrzeb studentów I roku** (koordynatorka merytoryczna – prof. dr hab. Anna Giza-Poleszczuk)

**WYDZIAŁ PRAWA
I ADMINISTRACJI**

- **Klinika Prawa – pomoc dla studentów, doktorantów, pracowników UW z Ukrainy** (koordynatorka merytoryczna – dr Małgorzata Dziewanowska)

WYDZIAŁ NEOFILOLOGII

- **coolTUTOR – program kształcący kompetencje studentów w zakresie pracy międzykulturowej i pracy z osobami dotkniętymi kryzysem humanitarnym** (koordynatorka merytoryczna – dr hab. Monika Kostro)

**WYDZIAŁ PRAWA
I ADMINISTRACJI, WYDZIAŁ
GEOGRAFII I STUDIÓW
REGIONALNYCH**

- **Tworzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Perspektywa urbanistyczna, prawna** (koordynatorzy merytoryczni – r. pr. dr Aleksander Jakubowski; dr inż. arch. Monika Pękalska)
- **Planowanie przestrzenne w praktyce urbanistycznej i prawnej** (koordynatorzy merytoryczni – r. pr. dr Aleksander Jakubowski; dr inż. arch. Monika Pękalska)

ZAJĘCIA PODNOSZĄCE KOMPETENCJE UNIWERSALNE STUDENTÓW

INKUBATOR UW

(koordynator merytoryczny – mgr Jacek Sztolcman)

- Spin off Academy
- Brave Camp
- Przedsiębiorczość otwórz głowę
- Experts Days'
- Match IT
- Skill Box

WYDZIAŁ STOSOWANYCH NAUK SPOŁECZNYCH I RESOCJALIZACJI

- Sieci kobiet dla kobiet
(Program wspierania przedsiębiorczości studentek)
(koordynator merytoryczny – dr hab. Ewa Stachowska)
- Service Learning
(koordynatorzy merytoryczni – mgr Aleksandra Gołdys, później dr hab. Bohdan Skrzypczak)

BIURO INNOWACJI DYDAKTYCZNYCH

(koordynatorka merytoryczna – mgr Barbara Łochowska)

- zajęcia podnoszące kompetencje zawodowe nauczycieli

BIURO INNOWACJI DYDAKTYCZNYCH

(koordynatorka merytoryczna – mgr Beata Jaworska)

- Program „Studenci dla Otoczenia”

WYDZIAŁ GEOGRAFII I STUDIÓW REGIONALNYCH

(koordynator merytoryczny – dr Mirosław Grochowski)

- Urban Lab

WYDZIAŁ ORIENTALISTYCZNY

(koordynatorka merytoryczna – dr Magdalena Rodziewicz)

- Warsztaty z komunikacji wielokulturowej

WYDZIAŁ ZARZĄDZANIA

(koordynator merytoryczny – dr Michał Mijał)

- Grywalizacja
- Visual Storytelling
- Data Science

WYDZIAŁ NEOFILOLOGII

(koordynatorka merytoryczna – dr hab. Monika Kostro)

- zajęcia komunikacyjne i językowe

WELCOME POINT

(koordynatorka merytoryczna – mgr Katarzyna Basisty)

- Intensywny kurs języka polskiego dla obcokrajowców
- Warsztat z orientacji kulturowej

WYDZIAŁ STOSOWANYCH NAUK SPOŁECZNYCH I RESOCJALIZACJI + BIURO KARIER UW

(koordynatorka merytoryczna – dr hab. Ewa Giermanowska)

- Klinika Kariery
(koordynatorka merytoryczna – mgr Monika Niepiekło)

WYDZIAŁ PSYCHOLOGII

(koordynatorka merytoryczna – dr Małgorzata Styśko-Kunkowska)

- Psychoedukacja

WYDZIAŁ FIZYKI

(koordynator merytoryczny – dr hab. Krzysztof Piasecki)

- zajęcia cyfrowe

ZESPÓŁ DS. RÓWNOUPRAWNIENIA

(koordynatorka merytoryczna – dr hab. Julia Kubisa, prof. ucz.)

- warsztaty równościowe
- warsztaty z przeciwdziałania molestowaniu seksualnemu
- warsztaty – Mobbing w miejscu pracy – zapobieganie, rozpoznawanie i reagowanie

Misja społeczna – czyli jak praktyk może zaszczerpić studentowi głód tworzenia

Z **BARTOSZEM ROSŁANEM**, Prezesem Zarządu Biura Planowania Rozwoju Warszawy SA, partnerem projektu *Planowanie przestrzenne w praktyce urbanistycznej i prawnej*, realizowanego w ramach Programu „Studenci dla Otoczenia”, rozmawia **BEATA JAWORSKA**

Co sądzi Pan o zacieśnianiu współpracy Uniwersytetu Warszawskiego z otoczeniem zewnętrznym, z potencjalnymi przyszłymi pracodawcami naszych absolwentów, ekspertami? Czy to dobry kierunek rozwoju uczelni?

Młodzi ludzie bardzo potrzebują kontaktu z rzeczywistością, która czeka ich za murami uczelni, zderzenia teorii z praktyką. Moje osobiste wspomnienie z pierwszego zderzenia z pracą zawodową po studiach prowadzi do stwierdzenia, że na studiach nauczyłem się jedynie części teorii.

Biuro Planowania Rozwoju Warszawy SA zawsze kształciło studentów, taka jest nasza filozofia i historyczna ścieżka, którą podtrzymujemy od lat 70. XX w. Co roku są z nami studenci z warszawskich uczelni, np. Politechniki Warszawskiej, Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, Uniwersytetu Warszawskiego. Od czerwca do września każdego roku ok. 10–20 studentów przyjmujemy na praktyki. Student poznaje pracę przy wielu projektach, na różnych etapach zaawansowania, dających dużą, a przede wszystkim praktyczną wiedzę. Około 10% praktykantów mówi: „Dziękuję, teraz wiem, że nie będę pracować w tym zawodzie”, ale 90% kończy z zadowoleniem i wie, że wiele się nauczyła. Bardzo zależy mi na zaangażowanych studentach, niektórym z nich trzeba pomóc w podjęciu decyzji, aby byli pewni, że to jest praca, którą chcieliby wykonywać w życiu.

Na pewno zacieśnienie współpracy na linii uczelnia – pracodawca daje dobre efekty młodym osobom, często dopiero szukającym swojego miejsca w życiu. Dla nich takie działanie jest szansą na lepsze poznanie kierunku, w którym zdobywają wiedzę, i podjęcie decyzji, czy jest on właściwy.

Co spowodowało, że Biuro Planowania Rozwoju Warszawy SA przyjęło zaproszenie Wydziału Prawa i Administracji oraz Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych UW do współpracy w Programie „Studenci dla Otoczenia” w projekcie *Planowanie przestrzenne w praktyce. Perspektywa urbanistyczna i prawna*?

Przyjmując co roku studentów warszawskich uczelni na praktyki, realizujemy misję edukacyjną, która jest niezmiernie ważna dla naszej firmy. Staramy się kształtować nawyki młodych ludzi od początku ich drogi zawodowej, często już na drugim roku studiów. To dla nas ważna misja społeczna.

Dlatego z wielką radością przyjąłem zaproszenie władz Wydziału Prawa i Administracji oraz Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych UW do zacieśnienia współpracy i jej sformalizowania. Bardzo ważne dla Biura Planowania Rozwoju Warszawy SA jest, aby współpraca uczelni wyższych z podmiotami zewnętrznymi była rozwijana dla dobra młodzieży, wkrótce startującej w wyścigu o zajęcie najlepszych dla siebie pozycji zawodowych. Często studenci trafiają na praktyki do instytucji, które nie dają im szansy poznać możliwości pracy, rozwoju w danym kierunku. Zdarza się, że w czasie praktyk zajmują się głównie pracą urzędniczą, a nie tworczą. Tymczasem w Biurze Planowania Rozwoju Warszawy SA odnajdą się w miejscu wyrażenia swoich pasji: poznania zawodu urbanisty, kształtowania przestrzeni, ochrony środowiska, spotykają się z fachowcami z branż wspierających planowanie przestrzenne: pracą w pracowniach, np. środowiskowej, drogowej, inżynierskiej. Wydaje się, że to utrzymywanie bezpośrednich kontaktów z tak różnymi problemami przy tworzeniu opracowań planistycznych jest rzeczą niezwykle cenną i na pewno ciekawą dla studenta.

W Biurze Planowania Rozwoju Warszawy SA można zapoznać się z tym wszystkim od strony praktycznej, zaczynając od koncepcji kształtowania przestrzeni miast lub gmin, poprzez żmudną procedurę sporządzania dokumentów planistycznych (planów miejscowych, studiów uwarunkowań, projektów decyzji o warunkach zabudowy), wykonywania prognoz oddziaływania na środowisko, opracowań ekofizjograficznych, a skończywszy na uchwałach deweloperskich.

Zatem z teorii studenci przechodzą do rzeczywistego świata, choćby obowiązującego prawa własności. Dla nich to, co na uczelni jest dozwolone, nagle w rzeczywistym świecie może być ograniczone, a nawet zabronione.

Chcąc to wszystko pokazać, trzeba nawiązać bliskie relacje z uczelnią. Warto wspomnieć, że w wyniku wspólnej realizacji Programu „Studenci dla Otoczenia”, została podpisana umowa ramowa z Uniwersytetem Warszawskim o współpracy przy realizacji kształcenia z zakresu planowania przestrzennego. Bardzo chciałbym, aby Biuro prowadziło nie tylko działania komercyjne, ale wspierało również kształcenie młodych ludzi. Firma BPRW SA, pomimo 50 lat swojej działalności, nadal funkcjonuje w świadomości osób trafiających na urbanistyczny rynek pracy. Mamy różne wymagania, studenci, pracując przy zróżnicowanych projektach, mogą poznać wiele sposobów dochodzenia do efektów końcowych. Warto poznać strukturę organizacyjną takiej firmy, zwłaszcza że u nas można ją poznać od najlepszej strony.

Obecnie rynek pracy, pracodawcy oczekują od absolwentów uczelni wyższych nie tylko wysokiego poziomu wiedzy, ale także np. kompetencji poznawczych, społecznych, cyfrowych. Jak Pan sądzi, czy programy takie jak „Studenci dla Otoczenia” są odpowiedzią na aktualne potrzeby rynku? Czy zwiększają szansę studentów na podniesienie swoich kompetencji, umiejętności praktycznych i odnalezienie się na konkurencyjnym rynku pracy?

W naszej współpracy bardzo dużo zależy od indywidualnego podejścia i charakteru studenta. „Wyłapujemy” studentów, którzy mają kompetencje miękkie, szukamy ludzi zaangażowanych, dostrzegających wiele rzeczy. Lubimy tych, którzy zadają pytania, dlaczego jest tak i tak. Pracownicy naszego Biura, jeśli dostrzegą takiego właśnie studenta, dają mu poważniejsze zadania, stawiają wyższe wymagania i często otrzymują „produkt” (usługę) najwyższej klasy. Młodzi ludzie mają bardziej otwarte podejście do zadania, szerzej patrzą, bez ograniczeń. A to skutkuje ciekawszą koncepcją, elastyczniejszą strukturą możliwych rozwiązań, nowym spojrzeniem – poznają swego rodzaju „głód tworzenia”. Studenci mogą nie mieć wiedzy, ale muszą chcieć i dzięki temu mają możliwość podnoszenia swoich kompetencji. Najlepszych zapraszamy do stałej, już płatnej współpracy. To dla nich szansa – my jesteśmy otwarci. Mogą także wykorzystać nasze wspólne doświadczenia w swojej pracy magisterskiej.

Osoba po praktykach w Biurze Planowania Rozwoju Warszawy SA ma na pewno pełniejsze spojrzenie na zadania związane z opracowaniem dokumentów planistycznych. Po czasie spędzonym w Biurze na pewno nie będzie już patrzyła na stawiane jej zadania z zakresu urbanistyki, tak jak robiła to wcześniej, tak jak robią to ci, którzy praktyki odbyli w urzędzie gminy czy ministerstwie. Myślę, że zaszczepiamy im ten „głód tworzenia”, uczymy patrzenia na przestrzeń oczami wizjonera, praktykanta, który, rysując linie na papierze, ma świadomość tego, że za 20 czy 50 lat będą one tworzyły pierzeję ulicy, oś skierowaną na dominantę czy zamknięcie placu. To na ich oczach będzie się budowało. To coś takiego, jak architekt patrzący na realizowany budynek, który projektował przez wiele miesięcy, tylko w innej skali – skali osiedla, wsi lub nawet całego miasta. To wspaniałe uczucie!

Te wszystkie wymienione elementy powodują, że młody człowiek, podnosząc swoje kompetencje i umiejętności, staje się bardziej konkurencyjny na rynku pracy. Temu właśnie, oprócz celu biznesowego, służy nasza praca.

W jaki inny sposób otoczenie społeczno-gospodarcze mogłoby zaangażować się w proces doskonalący kompetencje studentów?

Przede wszystkim dając możliwość uczenia studentów praktycznej strony ich zawodu, doskonalenia ich warsztatu i rozwijania pasji bycia urbanistą. To zawód wymagający tworzenia i bez praktycznej strony działania (przelewania swoich wizji na papier, znajomości zagadnień prawa, umiejętności negocjacji w procesie planistycznym), połączonej z zapoznaniem się z nią już na etapie studiów, niemożliwy do realizacji. Z mojej perspektywy, jako szefa firmy, najlepiej, kiedy uczelnia wychodzi z inicjatywą do przyszłych pracodawców, kiedy nasza wymiana wiedzy i kontakty są „żywe”. Uczelnia może określić ramy współpracy i swoje potrzeby, zachęcać studentów do odbywania praktyk. Ważne jest, aby czas współpracy był ściśle dostosowany do charakteru i zakre-

Archiwum prywatne

mgr inż. arch. Bartosz Roslan

Architekt, urbanista, prezes zarządu Biura Planowania Rozwoju Warszawy, członek Okręgowej Izby Urbanistów. Partner projektu *Planowanie przestrzenne w praktyce. Perspektywa urbanistyczna i prawna*, realizowanego w ramach Programu „Studenci dla Otoczenia”.

su projektów. Współpraca może być bardzo różna, od jednorazowego w ciągu roku akademickiego zaprezentowania dowolnego opracowania, poprzez częstsze spotkania opisujące realizowane o określonym zakresie dokumenty, a skończywszy na wspólnych zajęciach, co miało miejsce w przypadku uczestnictwa projektantów Biura Planowania Rozwoju Warszawy SA w zajęciach dydaktycznych w ramach zakończonego Programu „Studenci dla Otoczenia”. Na pewno warto zadbać o inne doświadczenia studentów niż te, które mogą zdobyć w urzędach.

I zupełnie na koniec, uczelnia powinna dysponować sprzętem i oprogramowaniem dla studentów – narzędzie ich pracy, czyli myszka komputerowa to wielki atut w dłoni urbanisty, a nawet urzędnika gminy (analizującego możliwości inwestycyjne działki budowlanej). Znajomość oprogramowania, zwłaszcza w dobie trwającej cyfryzacji procesu planistycznego, to jeden z podstawowych elementów kształcenia kadry wizjonerów, a w efekcie podstawa odnalezienia się na bardzo konkurencyjnym rynku pracy.

Zajęcia akademickie w terenie - praktyka bez złudzeń

Z **ALINĄ GAŁĄZKĄ** i **DOROTĄ OGRODZKĄ**, przedstawicielkami świata teatru, rozmawiają
NATALIA GRETZYNGIER i **BEATA JAWORSKA**

Czy koncepcja prowadzenia zajęć akademickich w terenie, w ścisłej współpracy z instytucją zewnętrzną to dobry kierunek rozwoju uczelni?

Alina Gałązka: Jestem za taką współpracą, widzę korzyści z obecności studentów i studentek w organizacji, dostrzegam potencjał dalszej współpracy z uczestnikami i uczestniczkami takich projektów. Studenci tu przychodzą i ktoś może z nich zostanie, bo tak to już jest, że studenci, którzy tu zaczynają, potem się jakoś pojawiają, przychodzą z jakimś projektem albo innym działaniem. Są to osoby, z którymi potencjalnie możemy współpracować w przyszłości. Korzyścią płynącą ze współpracy jest także dydaktyczny element doświadczenia działania w organizacji. Praca w organizacjach pozarządowych nie jest łatwa. Tym bardziej zakładanie nowych organizacji i utrzymywanie ich działalności. Studentki i studenci, którzy mają na studiach możliwość zapoznania się z tym, jak wygląda praca w trzecim sektorze, będą w przyszłości lepiej przygotowani do realiów, jakie zastaną w pracy. Mają szansę zobaczyć, jak ciężki jest to kawałek chleba i trochę to pozbawia takich złudzeń, że „założę sobie stowarzyszenie, fundację, a potem to jakoś poleci”. Nigdy tak nie jest i młodzi ludzie muszą to wiedzieć.

Dorota Ogrodzka: Pozytywnie oceniam tę formę dydaktyczną, uznaję ją za bardzo potrzebną. Po pierwsze płyną z niej korzyści wynikające z wyjścia poza mury Uniwersytetu i zbliżenia się do rzeczywistości pozaakademickiej. Wyzwaniem jest utrzymanie tego kontaktu. Myślę, że na takim kierunku, który w nazwie ma deklarację bycia społecznym, to jest szczególnie ważne. Sztuka społeczna nie rozgrywa się na uniwersytecie, chociaż jest na nim uczona, dzieje się w terenie, w instytucjach, w organizacjach, w kolektywach, wśród ludzi, na ulicach itd.

Niezwykle istotne jest pokazanie studentom i studentkom, jak realnie wygląda praca w organizacjach pozarządowych, przybliżenie im wszystkich aspektów z tym związanych. Należą do nich m.in.: organizacyjna strona działań społeczno-kulturalnych, pozyskiwanie środków oraz problemy i wyzwania, jakie wiążą się z prowadzeniem organizacji. Myślę, że z jednej strony ciekawie jest zobaczyć, jak działają organizacje i być dopuszczonym nie tylko do tego, co jest na stronach internetowych czy w social mediach, ale też zobaczyć, jakie wyzwania stoją przed tymi miejscami. Zobaczyć ich możliwości, zaangażowanie, pracę zespołów, ale też poznać problemy z ciągłością finansową, dowiadywać się, skąd

można pozyskiwać środki, jak docierać do osób, jak promować działania, jak je programować i budować. Trzeci argument, przemawiający za pozytywną oceną zajęć terenowych, to możliwość poznawania przez studentów i studentki metod oraz strategii działań różnych organizacji czy instytucji. W przypadku naszej organizacji zawsze staramy się te działania łączyć z refleksją, więc myślę, że to jest też dobra okazja, żeby nie tylko projektować i realizować swoją twórczość w kontakcie ze społecznością, ale też poddawać ją namysłowi i móc współpracować z osobami, które mają na tym polu większe doświadczenie albo używają trochę innych narzędzi.

Jakie korzyści mogą płynąć z realizacji zajęć uniwersyteckich w terenie?

Dorota Ogrodzka: Taka współpraca może nieść wiele korzyści dla każdej ze stron, jest wartościowa dla wszystkich, w szczególności dla studentów i studentek oraz Uniwersytetu. Może następować wymiana idei. Robimy rzeczy, które naprawdę są bardzo ciekawe, interdyscyplinarne, pracują tu osoby, które są bardzo doświadczone, ale też nieustannie szukają nowych narzędzi i są bardzo odważne w działaniu. Można obcować z praktykami, z artystami, z twórczyniami, z żywym nurtem rozwijającej się kultury. To zasila energią, która jest potrzebna uniwersytetowi. Kolejna korzyść to refleksja, która wykracza poza teoretyczne rozważania uniwersyteckie. Potrzebna jest ona zarówno środowisku akademickiemu, jak i organizacji partnerskiej. Bardzo lubimy takie momenty, kiedy widzimy, że coś nie jest proste, jednowymiarowe, tylko wymaga pogłębionego spojrzenia, różnych perspektyw. Z jednej strony, myślę, że kontakt z uniwersytetem i ze studentami motywuje organizacje do podejmowania badań i refleksji. Z drugiej strony, ich obecność działa ożywczo, a pytania, które zadają, często dosyć proste, ale nie w pejoratywnym sensie, pomagają spojrzeć uważniej na założenia czy przebieg działań. Są to pytania domagające się odpowiedzi, nie wypracowanej i ułożonej, ale dostosowanej do ich niepewności, potrzeby bezpieczeństwa i konkretności. Chcą wiedzieć, co będą robić i dlaczego. Wartościowa dla studentów i studentek jest także szansa poznania realiów pracy w organizacjach pozarządowych: oprócz poziomu teoretycznego i poziomu praktycznego jest też ten poziom organizacyjny. To jest niezwykle ważne. Jesteśmy teraz w takim miejscu, w którym nikt już nie wątpi, że praca w trzecim sektorze, czy praca w ogóle w kulturze i sztuce, jest czymś prostym. Pojawiają się

mgr Dorota Ogrodzka

Pedagożka teatru, reżyserka i dramaturżka, trenerka i badaczka. Facylitatorka procesów twórczych i grupowych. Współprowadzi Stowarzyszenie Pedagogów Teatru, wykłada w Akademii Teatralnej, na Uniwersytecie Warszawskim i w Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych. Ekspertka w projekcie „Pracownia terenowa”, realizowanym w ramach Programu „Studenci dla Otoczenia” w Instytucie Kultury Polskiej UW.

nowe możliwości, ale pojawia się też bardzo dużo trudności. Coraz częściej mówi się o wypaleniu, ale też o pewnych niedoborach związanych z możliwością organizacji tej struktury – problemie prekariatu i o tym, w jaki sposób się pracuje w instytucjach czy organizacjach. O pewnej niestabilności. Są też problemy związane z tym, jak realizować działania odważne, włączające, przy naprawdę niewielkim zapleczu. Myślę, że osoby studiujące, które się z tym stykają, mogą wchodzić w ten świat, mieć świadomość pewnych dyskusji, które toczą się w środowisku, pewnych podziałów, które tutaj mamy, a nie mieć jakiś taki idealistyczny obraz ludzi, którzy z zapałem pozytywistów wykonują pracę u podstaw.

Jakie kompetencje powinni rozwijać studenci i studentki, aby przygotować się do pracy w kulturze czy pracy w trzecim sektorze?

Alina Gałązka: Rekomenduję naukę umiejętności wielowymiarowego zarządzania. Uważam, że przede wszystkim powinni uczyć się zarządzania i to takiego zarządzania na każdym możliwym poziomie, i zespołem, i zadaniami, i trochę też sprawami administracyjnymi. Wiedza z każdej z tych dziedzin jest absolutnie niezbędna, żeby nie polec w realizacji projektu. Zalecam również rozwijanie umiejętności komunikacji – jak z ludźmi rozmawiać, jak starać się czegoś dowiedzieć, jak udzielać informacji zwrotnej, takiej, żeby nikt się nie obraził, żeby kogoś nie zranić. Kolejną kompetencją jest swego rodzaju słowność, wiarygodność i systematyczność.

Jak wyglądała według Pani współpraca Stowarzyszenia Teatru Komuna Warszawa z Uniwersytetem Warszawskim i grupą studencką?

Alina Gałązka: Oceniam tę współpracę bardzo dobrze. Dla nas ta współpraca przebiegła bezproblemowo. Nie było to dla nas żadne obciążenie, więc nie mogę powiedzieć nic złego. Bardzo podobały mi się projekty, które realizują studenci, np. gra terenowa.

Wiążę duże nadzieje z archiwum, z materiałami, które studenci zgromadzili. Mam nadzieję, że uda nam się z tego zrobić większą rzecz. To jest coś, na co nigdy nie mieliśmy czasu, więc jesteśmy pełni wdzięczności.

mgr Alina Gałązka

Absolwentka polonistyki, menedżerka kultury, aktywistka miejska w dziedzinie kultury. Była redaktorka naczelna ogólnopolskiego portalu informacyjno-poradniczego dla organizacji pozarządowych ngo.pl. Przewodnicząca Komisji Dialogu Społecznego ds. Kultury. Od 1992 r. związana z Teatrem Komuna Warszawa. Ekspertka w projekcie „Pracownia terenowa”, realizowanym w ramach Programu „Studenci dla Otoczenia” w Instytucie Kultury Polskiej UW.

mgr NATALIA GRETZYNGIER

Kulturoznawczyni i animatorka kultury. Członkini Zespołu Sztuk Społecznych w Instytucie Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego. Koordynatorka kursów „Pracownia terenowa” oraz „Działania grupowe w sztuce”, realizowanych w ramach Programu „Studenci dla Otoczenia”.

Adaptacja, integracja, język - jak ZIP wspierał studentów z Ukrainy

AGATA ROSIŃSKA, TOMASZ WEGNER

Uniwersytet Warszawski, podobnie jak wiele innych uczelni w Polsce, wsparł ukraińskich studentów, którzy po wybuchu w 2022 r. pełnoskalowej wojny z Rosją zdecydowali się kontynuować naukę w Polsce. Na studia na UW na rok akademicki 2022/2023 oraz 2023/2024 w otwartej rekrutacji, jak i w specjalnym trybie przyjęć na studia przeznaczonym dla obywateli Ukrainy, łącznie przyjęto ponad 900 Ukraińców. Rozpoczęli oni nie tylko edukację, ale także zupełnie nowe życie z dala od objętego konfliktem zbrojnym swojego kraju.

Uniwersytet Warszawski zaoferował nowo przyjętym studentom z Ukrainy wsparcie socjalne, psychologiczne, a także językowe, bez którego studiowanie na UW nie byłoby możliwe. Za zgodą Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu ZIP uruchomiono kilka istotnych działań, które wspierały studentów w procesie studiowania. Wśród nich znalazły się intensywne kursy języka polskiego, organizowane przez Centrum Języka Polskiego i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców „Polonicum” Uniwersytetu Warszawskiego przy wsparciu Biura Innowacji Dydaktycznych.

Realizacja kursów języka polskiego dla studentów przyjętych w ramach systemu Internetowej Rekrutacji dla Kandydatów z Ukrainy (ukraina.irk.edu.pl) była nowym doświadczeniem dla wszystkich. Studenci z kraju objętego konfliktem zbrojnym rozpoczynali życie i studia w nowym kraju. Często byli zagubieni oraz pełni obaw, ale jednocześnie bardzo chcieli skupić swoją uwagę na czymś innym niż wojna. Jedni w miarę biegle władali językiem polskim, inni jedynie deklarowali, że wiele rozumieją. Dlatego kurs rozpoczął się od całodniowych warsztatów poziomujących z języka polskiego, które pozwoliły na ocenę ich realnej znajomości języka w mowie i w piśmie. Była to też doskonała okazja do zapoznania się z doświadczeniami akademickimi, jakie mają już za sobą, bliższego poznania się, wymiany doświadczeń, wrażeń z pierwszego kontaktu z Uniwersytetem Warszawskim i tym samym zbudowania relacji, tak ważnych w tym trudnym dla nich czasie.

Organizacja lektoratów z języka polskiego była nie lada wyzwaniem. Potrzeby były tak duże, że oprócz lektorów zatrudnionych w Centrum „Polonicum”, do pracy zaangażowano także lektorów języka polskiego z innych jednostek oraz spoza Uniwersytetu – łącznie zatrudniono 26 osób. Każda z grup zajęciowych zrealizowała od 120 do 400 godzin dydaktycznych zajęć, w zależności od poziomu rozpoznanej na wstępie biegłości językowej. Początkowo zaplanowano 15 grup zajęciowych, z czasem jednak pojawiła się konieczność uruchomienia zajęć wyrównawczych dla osób, które potrzebowały dodatkowego wsparcia podczas nauki języka. We wrześniu 2023 r. uruchomionych zostało 5 dodatkowych grup lektoratów z języka polskiego (każda miała 100 godzin dydaktycznych zajęć) dla nowo przyjętych studentów z Ukrainy, którzy rozpoczęli studia na Uniwersytecie Warszawskim 1 października 2023 r.

Zespół ds. wsparcia kompetencji językowych studentów z Ukrainy

Można było odnieść wrażenie, że niektórzy studenci początkowo myśleli, że nasze języki są tak podobne, że bez problemu poradzą sobie na zajęciach i nie zawsze od razu chętnie rejestrowali się na kursy. Jeśli przeanalizuje się sytuację z ich perspektywy – często wciąż pozostawali studentami ukraińskich uniwersytetów, gdzie uczyli się online, nierzadko łączyli studia z pracą zarobkową, żeby samodzielnie utrzymać się w Polsce – trudno się dziwić, że mieli obawy przed podjęciem kolejnego zobowiązania. Jednak z czasem zauważali, że to, czego wymaga się od nich na studiach, wykracza znacząco poza codzienną, podstawową komunikację i że rozumienie języka polskiego na ulicy jest zupełnie inną kompetencją niż np. przygotowanie prac pisemnych czy prezentacji na studiach.

Nie było łatwo, ale się udało. Studenci sumiennie i z dużym zaangażowaniem podeszli do zajęć, wiedzieli, że to jest ich przepustka do studiowania na UW. Tylko komunikatywna znajomość języka polskiego pozwoliła im na studiowanie wybranego kierunku.

Dzięki życzliwości wielu wydziałów, w tym m.in. Archeologii, „Artes Liberales”, Biologii, Dziennikarstwa, Informatyki i Bibliologii, Nauk Ekonomicznych, Filozofii, Neofilologii oraz Polonistyki udało się w trakcie roku akademickiego znaleźć wolne i odpowiednio wyposażone sale, w których Centrum „Polonicum” mogło przeprowadzać zajęcia. Zaangażowanie

jednostek dydaktycznych w organizację zajęć z języka polskiego dla studentów z Ukrainy pokazywało, że Uniwersytet Warszawski jest społecznością, która się wspiera i jest wrażliwa na potrzeby innych.

Poza intensywnymi kursami języka polskiego studenci mogli także skorzystać z 8 kursów asynchronicznych w języku ukraińskim (w ramach zajęć ogólnouniwersyteckich) o bardzo różnicowanej tematyce, dzięki czemu przynajmniej część programu studiów mogli zrealizować w języku ojczystym. Kilka kursów zostało napisanych w języku ukraińskim, pozostałe były tłumaczone. Wszystkie zostały udostępnione, dzięki wsparciu Centrum Kompetencji Cyfrowych UW, w dwóch wersjach językowych na platformie e-learningowej CKC UW Kampus – Ukraina i cały czas są dostępne dla studentów z Ukrainy.

Warto podkreślić, że studenci uczęszczający na zajęcia języka polskiego czy realizujący asynchroniczne OGUNY w języku ukraińskim mogli także liczyć na wsparcie dwóch koordynatorów ds. kształcenia studentów z Ukrainy, z których jeden był zatrudniony w Biurze Innowacji Dydaktycznych, drugi zaś w Biurze ds. Obsługi Kształcenia (zespole Welcome Point). Najczęstsze problemy, z którymi zgłaszali się studenci z Ukrainy, stanowiły kwestie związane z ich sytuacją bytową – miejsce w akademikach, wsparcie socjalne, tłumaczenia dokumentów urzędowych z języka

ukraińskiego na język polski itp. Powołani koordynatorzy byli obywatelami Ukrainy, którzy doskonale znali środowisko uniwersyteckie, bo na UW ukończyli studia, biegle posługiwali się językiem polskim i byli gotowi do pomocy w rozwiązywaniu nawet najtrudniejszych problemów, a tych nie brakowało, szczególnie w pierwszych miesiącach pobytu studentów – uchodźców z Ukrainy w Polsce. W opinii wielu z nich pomoc ta była po prostu bezcenna.

Program ZIP w znaczącym stopniu umożliwił systemowe wsparcie studentów z Ukrainy. Zapoczątkowane w Programie działania, w zależności od potrzeb, mogą być kontynuowane. Wypracowano skuteczne rozwiązania, przygotowano odpowiednie narzędzia i procedury, z których można korzystać, choć wszyscy wolelibyśmy, aby okazały się zbędne.

mgr **AGATA ROSIŃSKA**

Polonistka, wykładowczyni z 20-letnim doświadczeniem pracy na uczelniach wyższych w obszarze dydaktyki. Pracownicza Biura Innowacji Dydaktycznych, w Programie ZIP koordynowała działania w module kompetencji (dedykowane studentom) oraz była odpowiedzialna za komunikację i promocję Programu ZIP.

mgr **TOMASZ WEGNER**

Lektor i koordynator kursów języka polskiego w Centrum Języka Polskiego i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców „Polonicum” na Wydziale Polonistyki. Kierownik merytoryczny kursów języka polskiego dla studentów z Ukrainy, prowadzonych w ramach Programu ZIP.

Zespół ds. wsparcia kompetencji językowych studentów z Ukrainy

Centrum Języka Polskiego i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców „Polonicum”: dr Piotr Kajak, mgr Tomasz Wegner, mgr Agnieszka Jasińska, mgr Agnieszka Pieszko

mgr Konrad Kośla (Wydział Polonistyki)

Centrum Wsparcia Dydaktyki: lic. Veronika Netchpai (Biuro Innowacji Dydaktycznych), lic. Ołeksij Andrijewski (Biuro ds. Obsługi Kształcenia)

mgr Kateryna Tkachuk (Biuro Rektoratu, Sekcja ds. Koordynacji Tłumaczeń)

KURSY ASYNCHRONICZNE DOSTĘPNE NA PLATFORMIE E-LEARNINGOWEJ CKC UW KAMPUS – UKRAINA

- 1 KURS DOSKONALĄCY ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA POLSKIEGO NA POZIOMIE B1**
autorka: dr Marta Skura, Centrum Języka Polskiego i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców „Polonicum” na Wydziale Polonistyki UW
- 2 KURS PRZECIWDZIAŁANIA MOLESTOWANIU SEKSUALNEMU NA UCZELNI**
autorka: mgr Joanna Piotrowska, Fundacja Feminoteka
- 3 KURS NA RÓWNOŚĆ. PRZECIWDZIAŁANIE DYSKRYMINACJI NA UW**
autorki: mgr Małgorzata Dymowska, Natalia Sarata, Marta Witkowska
- 4 1000 LAT SĄSIEDZTWA. CZY ISTNIEJE POLSKO-UKRAIŃSKA WSPÓLNOTA KULTUROWO-OBRZĘDOWA?**
autorzy: prof. dr hab. Joanna Getka, dr Monika Grącka, dr Rostysław Kramar, Wydział Lingwistyki Stosowanej
- 5 OSWOIĆ TRUDNE EMOCJE. SPOTKANIE Z LĘKIEM**
autorki: mgr Anna Augustyniak, mgr Katarzyna Stankiewicz – Centrum Pomocy Psychologicznej UW, mgr Agata Ignatowicz-Bocian – Wydział Historii
- 6 POLSZCZA. KURS Z ZAKRESU GEOGRAFII KULTURY POLSKI**
autorzy: prof. dr hab. Joanna Getka, dr Monika Grącka, dr Rostysław Kramar, Wydział Lingwistyki Stosowanej
- 7 MOBBING W MIEJSCU PRACY – ZAPOBIEGANIE, ROZPOZNAWANIE, REAGOWANIE**
autorka: dr Anna Cybulko, Ombudsman UW
- 8 ONBOARDING AT UW**
 Zespół Welcome Point, w szczególności: lic. Ołeksij Andrijewski, mgr Katarzyna Basisty, Zofia Jaczewska, lic. Elvira Khasanova, mgr Olga Mędrzejewska

Szkoły letnie jako forma wsparcia studentów w odbudowie kompetencji społecznych

MAŁGORZATA CZABAN, AGNIESZKA JANIĄK-JASIŃSKA

Studiowanie na UW to dla części studentów czas pandemii i wojna w Ukrainie, a więc nauka zdalna, brak bezpośredniego kontaktu z rówieśnikami, ograniczone relacje... Szkoły letnie były narzędziem, które miało zmienić sytuację studentów, zintegrować ich i wzmocnić, dając możliwość rozwinięcia kompetencji społecznych, wyjścia ze strefy komfortu i współpracy w grupie z dala od domu.

Powrót studentów do kształcenia stacjonarnego po pandemii oraz podjęcie studiów przez młodzież, która doświadczyła pandemii w szkole średniej, ujawniły znaczące trudności w nawiązywaniu kontaktów międzyludzkich, budowaniu trwałych relacji społecznych, sprawnym i efektywnym komunikowaniu się, które są niezbędne do pracy w grupie i współpracy przy realizacji projektów zespołowych.

Wzmocnienie kompetencji interpersonalnych stało się w okresie postpandemicznym niezbędne z punktu widzenia planów edukacyjnych i zawodowych studentów. Aby odpowiedzieć na to wyzwanie, sięgnęliśmy do sprawdzonej w ramach Programu ZIP formuły kilkudniowej szkoły letniej, skoncentrowanej na doskonaleniu umiejętności szczególnie pożądanym bądź niewystarczającym rozwijanych w ramach programów studiów. Starając się o jak najwyższą intensywność i efektywność tej formy kształcenia, postawiliśmy na organizację wyjazdowych szkół letnich, w miejscach odległych od Warszawy i sprzyjających integracji. Wspólne przebywanie przez minimum kilka dni w tym samym zespole osób uczących się likwiduje bowiem anonimowość i wspiera proces budowania kompetencji interpersonalnych. W niektórych przypadkach o wyborze miejsca decydowały też dodatkowe cele wyznaczane przez jednostki organizujące szkoły letnie: rozwój kompetencji analitycznych, poprawa biegłości językowej, szczególnie w zakresie języka specjalistycznego lub doskonalenie umiejętności zawodowych.

Z możliwości zorganizowania wyjazdowych szkół letnich skoncentrowanych na integrowaniu studentów i wzmacnianiu przede wszystkim ich kompetencji społecznych gotowych było skorzystać siedem jednostek dydaktycznych. Z uwagi na presję czasu nie w każdym przypadku możliwa była realizacja skomplikowanych procedur przetargowych, niezbędnych przy organizacji tego typu przedsięwzięć. W efekcie odbyło się pięć wyjazdowych szkół letnich, w tym dwie zagraniczne (do Gruzji i Niemiec) i trzy nad polskim morzem, tj. w Gdańsku i Ustroniu Morskim. Łącznie wzięło w nich udział 113 studentek i studentów.

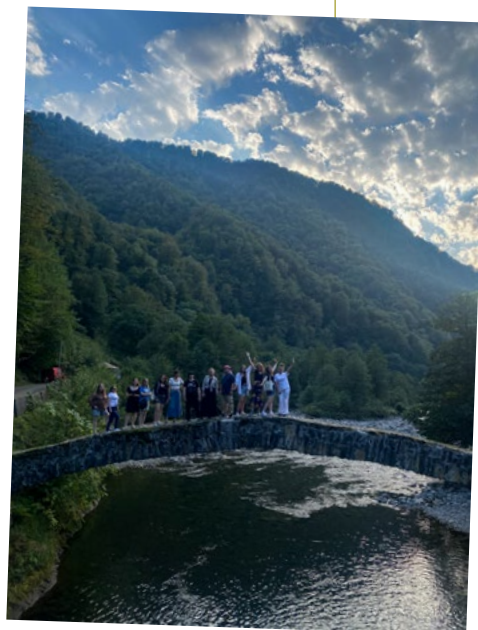
BY DOBRZE ROZUMIEĆ POTRZEBY INNYCH

Uczestniczący w szkole letniej studenci z Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych w ciągu siedmiu spędzonych wspólnie dni przyglądali się przestrzeni społecznej Trójmiasta, uczestniczyli w debacie z udziałem władz polskich miast (Zakopanego, Władysławowa i Sopotu) oraz w seminarium w Europejskim Centrum Solidarności, przeprowadzali wywiady z mieszkańcami miast tworzących aglomerację gdańską, analizowali działalność instytucji miejskich, omawiali dokumenty oraz materiały audiowizualne rzucające światło na gospodarkę przestrzenną Trójmiasta. Wszystko po to, by wykorzystując różne metody dotarcia do źródeł wiedzy, znaleźć na ograniczonej przestrzeni miejskiej możliwe sposoby godzenia celów społecznych, przyrodniczych i gospodarczych, werbalizowanych przez różnorodnych interesariuszy. Próbowano jak najlepiej zrozumieć złożoność procesów i zjawisk następujących w przestrzeni miejskiej, szczególnie pomiędzy środowiskiem przyrodniczym a tkanką społeczną, oraz wynikające z tego wyzwania w zarządzaniu wielordzeniową metropolią.

Mniej więcej w tym samym czasie, także nad morzem, kilka dni na wspólnej nauce w terenie spędzili studenci z Wydziału Zarządzania oraz Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji. Program obu szkół umożliwił im poznanie innowacyjnych metod budowania przywództwa komunikacyjnego, najnowszych technik aktywizowania i integrowania współpracowników, sposobów budowania i podtrzymywania odporności na stres oraz radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, szczególnie podczas pracy w zespole. Określona tematyka zajęć miała za zadanie przygotować uczestników szkoleń do efektywnego i odpowiedzialnego pełnienia np. roli menedżera czy pracy w zawodach pomocowych (*social professions*), które wymagają od wykonujących je osób szczególnego zaangażowania emocjonalnego, indywidualnej i grupowej pracy z ludźmi i reagowania na ich potrzeby, z wykorzystaniem na co dzień własnych zasobów osobowościowych.

Ustronie Morskie, integracja (fot. K. Rychlicka-Maraszek)

Gruzja, Adżaria, most królowej Tamary (fot. J. Getka)

Niemcy, Berlin, w drodze (fot. S. Łozińska)

Gruzja, Mccheta, Katedra Sweti Cchoweli (fot. J. Getka)

Gruzja, w drodze do Twierdzy Narikala (fot. J. Getka)

Gruzja, Tbilisi, kościół prawosławny Kaszweti (fot. J. Getka)

PRACUJĄC W GRUPIE ZRÓŻNICOWANEJ KULTUROWO

Studenci Wydziału Polonistyki, związani ze studiami na kierunku *filologia polskiego języka migowego*, mieli okazję doskonalić znajomość międzynarodowego języka migowego w wielojęzycznym i wielokulturowym Berlinie. Podczas szkoły letniej odwiedzili Uniwersytet Humboldtów. Uczestnictwo w dyskusjach i zajęciach, zorganizowanych przez kadre tej uczelni, dotyczących m.in. zaawansowanych badań niemieckiego języka migowego z użyciem narzędzi EyeTrucker i aparatury EEG, oraz wspólna realizacja zadań z niemieckojęzycznymi studentami pozwoliły na sprawdzenie sprawności językowej w zakresie International Sign (międzynarodowy system znaków migowych), podniesienie umiejętności pracy w grupie zróżnicowanej kulturowo oraz umożliwiło nawiązanie zagranicznych kontaktów naukowych i towarzyskich. Współpraca z innym środowiskiem głuchych wykładowców i badaczy wzmocniła też wśród uczestników szkoły letniej poczucie pewności siebie, odporności na presję stereotypizacji grupy społecznej niesłyszących.

Do Gruzji wybrali się natomiast wraz z prof. dr hab. Joanną Getką studenci Wydziału Lingwistyki Stosowanej. Obserwacja życia codziennego mieszkańców Batumi i Tbilisi, rozmowy z tamtejszymi naukowcami, analiza dostępnych na miejscu źródeł pozwoliła im zweryfikować swoje wyobrażenia na temat współistnienia kultur na obszarze b. ZSRR i lepiej zrozumieć rolę języka w życiu społecznym i politycznym. Należy podkreślić, że o tych trudnych zagadnieniach rozmawiała grupa z założenia wielokulturowa i posługująca się różnymi językami, uczestnikami szkoły letniej byli bowiem studenci UW pochodzący z Polski, Ukrainy czy Białorusi.

SZKOŁY LETNIE OKIEM ORGANIZATORÓW I UCZESTNIKÓW

Organizowanie dodatkowych zajęć poświęconych kompetencjom miękkim oraz umiejętnościom zawodowym, językowym lub analitycznym, w dodatku w formie kilkudniowych pobytów poza Uniwersytetem, było nowym doświadczeniem dydaktycznym. Z tego powodu ewaluacji nie ograniczono do pozyskania opinii studenckich, ale o efektywność takiej formy kształcenia zapytano też ich organizatorów.

Dr Joanna Krukowska z WGiSR, organizatorka szkoły letniej *Laboratorium Trójmiasta – miejska szkoła kompetencji społecznych*, podkreśliła, że studenci rozpoczynający edukację akademicką w okresie pandemii należeli do grupy szczególnie poszkodowanej, ponieważ ich edukacja uniwersytecka przypadała na okres lock-downu i długotrwałej niepewności związanej z planowaniem zajęć w terenie. To właśnie oni odczuli tę stratę szczególnie intensywnie, gdyż wiele wyjazdów badawczych zostało anulowanych lub zmieniło formułę z wyjazdowej na hybrydową lub zdalną. Ze względu na uwarunkowania pandemiczne mieli ograniczone doświadczenie w zakresie interakcji grupowych prowadzonych „na żywo”, swobodnego uczestnictwa w dyskusji i wymiany argumentów, stracili też możliwość weryfikowania teorii w badaniach prowadzonych w terenie. Jej zdaniem, szkoła letnia kompetencji społecznych adresowana do tej właśnie grupy studentów miała szansę wypełnić tę lukę i rzeczywiście doskonale wpisała się w zdiagnozowane potrzeby. (...) *Dla studentów gospodarki przestrzennej i geografii taka okazja do kilkudniowego przyjrzenia się funkcjonowaniu innego miasta z perspektywy jego mieszkańca jest wspaniałym doświadczeniem. Od uczestników wiem, że było to dla nich bardzo inspirujące badawczo. Zależało*

*nam bardzo, by pozostawić studentom znaczną swobodę w wyborze tematu badania realizowanego w przestrzeni miasta. Jedni zajmowali się więc postrzeganiem kampusu lokalnej uczelni, inni zielenią w mieście, jeszcze inni tożsamością poszczególnych dzielnic, przy czym wszyscy mieli za zadanie porozmawiać na te wybrane przez siebie tematy z mieszkańcami Gdańska, Gdyni i Sopotu. Studenci dodatkowo podkreślali inny, bardziej elastyczny sposób pracy, sprzyjający kreatywności i zaangażowaniu. Jedna ze studentek w ankiecie napisała: *Chciałabym przede wszystkim wyrazić zachwyt metodą nie oceniania studentów. (...) Od razu zmniejszył się u mnie poziom niezdrowego stresu co do konieczności osiągnięcia najwyższej oceny, a jednocześnie znacznie podniósł się poziom motywacji do działania (...)**

Za bardzo efektywną i dobrze odpowiadającą na potrzeby zgłaszane przez studentów uznała szkołę letnią także dr hab. Monika Skorek, prof. ucz., koordynatorka szkoły *W morzu umiejętności społecznych* i prodziekan ds. studenckich Wydziału Zarządzania. Jej zdaniem, w obliczu niewystarczającej oferty zajęć doskonalących kompetencje psychospołeczne, wszelkie dodatkowe warsztaty wyjazdowe, szczególnie realizowane w szerszym gronie, np. wspólnie z innym wydziałem lub kierunkiem studiów, sprzyjają nadrobieniu spowodowanych pandemią deficytów umiejętności interpersonalnych, współpracy i empatii. Z tego powodu szkoła WZ ściśle współpracowała ze szkołą letnią WSNSiR *Morze ci pomoże. Kompetentnie*. Połączenie dwóch różnych środowisk pozytywnie wpłynęło na rozwój komunikacji między uczestnikami wyjazdu, pozwoliło im się otworzyć na innych, nauczyło współpracy i zmuszało do wyjścia z własnej strefy komfortu. Jak stwierdziła dr Katarzyna Rychlicka-Maraszek – koordynatorka z ramienia WSNSiR: *Szkoła letnia była pomyślana jako przestrzeń, w której nasi studenci w przyjaznych warunkach mogli podnieść swoje kompetencje psychospołeczne, zwłaszcza te potrzebne na rynku pracy. (...) Studenci docenili nie tylko wartość merytoryczną zajęć, ale też możliwość integracji i okazję łączenia przyjemnego z pożytecznym (my to nazywamy outdoor education), a więc wyprawy rowerowe, które były ważnym elementem szkoły. Opinia ta zgodna była z wrażeniami studentów: *moim zdaniem – napisała w anonimowej ankiecie jedna z uczestniczek – szkoła letnia była najlepszym wyjazdem organizowanym przez wydział, w którym brałam udział. Zajęcia bardzo wpadały w moje zainteresowania, a atmosfera podczas całego wyjazdu była bardzo przyjemna.**

Bardzo dobre wrażenia mieli też uczestnicy szkoły letniej: *Rozwijanie kompetencji społecznych w kontaktach z osobami g/Głuchymi z elementami komunikacji transgranicznej* z Wydziału Polonistyki. Jedni podkreślali walory kształcenia praktycznego: *Gorąco polecam językowe szkoły letnie osobom, które chcą wzmocnić swoje kompetencje społeczne, ponieważ dopiero na żywo, w działaniu i kontakcie z drugim człowiekiem, możemy je szlifować. Żadne zajęcia teoretycznie nie dały mi tyle, co wejście w nową grupę, nowe języki i konieczność porozumienia się wszystkimi dostępnymi mi środkami. Mam nadzieję, że będę mogła wziąć udział w kolejnych, podobnych inicjatywach. Inni – możliwość nawiązania bliskich relacji koleżeńskich: *Rozmowy z osobami z mojego rocznika pozwoliły mi zbudować więź, dzięki czemu czułam się lepiej i pewniej w pierwszych tygodniach studiów, a rozmowy ze starszymi rocznikami pozwoliły lepiej poznać specyfikę pracy z językiem migowym i były źródłem wielu rozmów i rad, z których korzystam do dziś.**

SZKOŁY LETNIE KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

**Laboratorium Trójmiasta –
miejska szkoła kompetencji
społecznych**

- › Gdańsk
- › organizator: Wydział Geografii i Studiów Regionalnych, Katedra Rozwoju i Polityki Lokalnej
- › koordynatorka: dr Joanna Krukowska

**W morzu umiejętności
społecznych menadżera**

- › Ustronie Morskie
- › organizator: Wydział Zarządzania
- › koordynatorka: dr hab. Monika Skorek, prof. ucz.

**Język rosyjski na obszarze
postsowieckim: narzędzie
komunikacji międzykulturowej,
kształtowania relacji
społecznych czy obcej ekspansji
kulturowej**

- › Gruzja
- › organizator: Wydział Lingwistyki Stosowanej, Katedra Studiów Interkulturowych Europy Środkowo-Wschodniej
- › koordynatorka: prof. dr hab. Joanna Getka

**Morze ci pomoże.
Kompetentnie**

- › Ustronie Morskie
- › organizator: Wydział Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji
- › koordynatorka: dr Katarzyna Rychlicka-Maraszek

**Szkoła letnia PJM: Rozwijanie
kompetencji społecznych
w kontaktach z osobami
g/Głuchymi z elementami
komunikacji transgranicznej**

- › Berlin
- › organizator: Wydział Polonistyki
- › koordynatorka: dr Sylwia Łozińska

WNIOSKI NA PRZYSZŁOŚĆ

Doświadczenia z organizacji szkół letnich kompetencji społecznych pokazały nam, że takie formy aktywizacji są dla studentów szczególnie cenne. Podobały im się zarówno niestandardowy wymiar zajęć oraz praktyczne metody uczenia się, jak i możliwość intensywnej pracy nie tylko nad umiejętnościami specjalistycznymi, powiązany z studiowaną dyscypliną naukową, ale także nad kompetencjami uniwersalnymi i społecznymi.

Pandemia i jej konsekwencje mocno uwiaryściły, że efekty uczenia się z obszaru kompetencji społecznych, które dotychczas w sposób dość automatyczny i chyba mało refleksyjny wpisywaliśmy do programów studiów i sylabusów zajęć, powinny stać się ważnym celem działalności dydaktycznej Uniwersytetu.

dr AGNIESZKA JANIĄK-JASIŃSKA

Zastępczyni kierowniczką Programu ZIP ds. dydaktycznych, koordynująca działania związane z kształceniem studentów i doktorantów, w okresie realizacji Programu najpierw Pełnomocniczka Rektora ds. jakości kształcenia (2016–2020), później Pełnomocniczka Rektora ds. kształcenia nauczycieli (2020–2024), członkini Uniwersyteckiej Rady ds. Kształcenia, historyczka, nauczyciel akademicki na Wydziale Historii.

lic. MAŁGORZATA CZABAN

Zastępczyni kierowniczką Programu ZIP ds. rozliczeń finansowych i sprawozdawczości (2022–2023), a także koordynatorka ds. zatrudnienia w Programie oraz organizacji szkół letnich dla studentów i doktorantów. Ekonomistka, od ponad 18 lat zaangażowana w przygotowanie i realizację projektów finansowanych ze środków zewnętrznych, we współpracy z instytucjami z różnych sektorów rynku

Stypendia, wyjazdy, zajęcia, szkoły letnie... – co Program ZIP wniósł w kształcenie doktorantów?

MAKSYMILIAN SAS

Istotną częścią Programu ZIP był obszar kształcenia doktorantów, w którym wspierano mobilność, w tym wyjazdy zagraniczne, organizowano szkoły letnie oraz prowadzono ogólnouniwersyteckie zajęcia dydaktyczne, a także stworzono odrębny interdyscyplinarny program kształcenia. Był to pierwszy tak kompleksowy zestaw działań na Uniwersytecie Warszawskim wspierający rozwój doktorantów oraz prowadzone przez nich badania i przygotowywanie rozpraw doktorskich.

W czasie projektowania założeń planowanych w Programie ZIP działań przeznaczonych dla doktorantów, w którym piszący te słowa miał przyjemność uczestniczyć przede wszystkim wspólnie z dr Agnieszką Janiak-Jasińską, ówczesną Pełnomocniczką Rektora ds. jakości kształcenia, czuć było potrzebę zmian w obszarze kształcenia doktorantów. Blaski i cienie dotychczas funkcjonującej formuły studiów doktoranckich były dobrze znane. W tej sytuacji celem Programu ZIP stało się uatrakcyjnienie oferty kształcenia dostępnej dla doktorantów oraz wzmocnienie ich mobilności, w tym zwłaszcza zagranicznej. Służyło temu stworzenie systemu zachęt do wchodzenia przez doktorantów w większą interakcję z przedstawicielami zagranicznych ośrodków naukowych, ale też zaoferowano narzędzia wspierające tak samą mobilność, jak i ogólny rozwój naukowo-dydaktyczny doktorantów (system stypendiów, dofinansowanie wyjazdów, organizowanie szkół letnich i zajęć dydaktycznych).

Już w momencie rozpoczęcia realizacji Programu ZIP wiatr zmian zawiął jeszcze mocniej, a nowa ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, okrzyknięta szumnie przez jej twórców „Konstytucją dla Nauki”, wprowadziła nowy model kształcenia doktorantów, tj. szkoły doktorskie. Skutkiem ich wprowadzenia było m.in. zlikwidowanie podziału studiów doktoranckich na tryb stacjonarny i niestacjonarny (kształcenie w szkole doktorskiej stało się z zasady wyłącznie nieodpłatne dla doktorantów) oraz przyznanie gwarantowanego każdemu uczestnikowi szkoły doktorskiej stypendium w wysokości co najmniej 37% wynagrodzenia profesora, podnoszonej po przejściu przez doktoranta oceny śródrokresowej (w połowie kształcenia) do kwoty stanowiącej co najmniej 57% wynagrodzenia profesora. Dla porównania – podstawowe stypendium doktoranckie na studiach doktoranckich wynosiło co najmniej 60% minimalnego wynagrodzenia zasadniczego asystenta i nie było gwarantowane dla wszystkich doktorantów – nawet na studiach stacjonarnych.

Przepisy wprowadzające nową ustawę postawiły w stan wygaszenia dotychczasowe studia doktoranckie, których istnienie – w konsekwencji pandemii COVID-19 – przedłużono ostatecznie do 31 grudnia 2024 r. Zmiany prawne spowodowały zatem, że działania w ramach Programu ZIP objęły bardzo zróżnicowane pod względem organizacyjno-prawnym grupy doktorantów (zarówno uczestników studiów doktoranckich, jak i doktorantów ze szkół doktorskich), czego nie można było przewidzieć

w chwili projektowania założeń Programu ZIP. Powyższa sytuacja, jak i przede wszystkim wzmiankowana już pandemia wywołana koronawirusem SARS-CoV-2, spowodowały, że wiele z pierwotnie planowanych ZIP-owych działań należało zmodyfikować i dostosowywać do aktualnej sytuacji. Wystarczy wymienić choćby wprowadzane w ramach obostrzeń epidemicznych zamknięcia granic międzynarodowych, co uniemożliwiło realizację wyjazdów do zagranicznych ośrodków naukowych. Wsparcie doktorantów w ramach ZIP było realizowane w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości. Mimo tego ostatecznie osiągnięte rezultaty utwierdzają w przekonaniu, że z nadatkiem udało się zrealizować zakładane cele. Było to możliwe tak dzięki dobremu zaplanowaniu działań, jak i zapewnieniu możliwości ich twórczej adaptacji do bieżącej sytuacji.

OGÓLNOUNIWEKSYTECKIE ZAJĘCIA DYDAKTYCZNE

Zajęcia dydaktyczne, oferowane w programach studiów doktoranckich i prowadzone przez poszczególne wydziały jako podstawowe jednostki organizacyjne uczelni koncentrowały się zazwyczaj na pogłębieniu umiejętności badawczych doktorantów w obrębie dyscyplin naukowych, w których realizowano badania naukowe w danej jednostce. Poza tym doktoranci uczestniczyli w zajęciach, które w podstawowy sposób (a także w niewielkim wymiarze czasowym) przygotowywały ich do prowadzenia zajęć ze studentami kształcącymi się na kierunkach studiów prowadzonych przez wydział, na którym doktoranci przygotowywali rozprawę doktorską. Ponadto, choć często w nieregularny i nieusystematyzowany sposób, doktoranci uczestniczyli w seminariach prowadzonych przez swoich promotorów, a także realizowali praktyki dydaktyczne, prowadząc zajęcia ze studentami. W tak ukształtowanym programie studiów nie było w zasadzie miejsca na zajęcia umożliwiające współpracę doktorantów z różnych dyscyplin naukowych i z różnych wydziałów, które rozwijałyby ich umiejętności badawcze i dydaktyczne często na pograniczu poszczególnych nauk i wspierające integrację środowiska młodych badaczy w obrębie całej uczelni.

Odpowiedź na powyższe mankamenty programów studiów doktoranckich stanowił ZIP-owy Program zintegrowanego kształcenia doktorantów, którego celem było poszerzenie oferty zajęć dydaktycznych dostępnych dla doktorantów. Ostatecznie z tej oferty skorzystali nie

tylko uczestnicy studiów doktoranckich, ale w znacznej mierze także doktoranci ze szkół doktorskich. Jak się okazało, oferta dydaktyczna Programu ZIP efektywnie uzupełniała także nowe programy kształcenia przyjęte przez Senat UW w 2019 r. i realizowane w czterech stworzonych od podstaw szkołach doktorskich Uniwersytetu Warszawskiego (Szkoła Doktorskiej Nauk Humanistycznych, Szkoła Doktorskiej Nauk Społecznych, Szkoła Doktorskiej Nauk Ścisłych i Przyrodniczych oraz Międzydziedzinowej Szkoła Doktorskiej).

Tematyka zajęć organizowanych w ramach ZIP koncentrowała się przede wszystkim na kształceniu kompetencji miękkich oraz umiejętności dydaktycznych, popularyzatorskich, językowych, informatycznych i innych, przydatnych w działalności naukowej oraz na rynku pracy, niezwiązanych wprost ze studiowaną dyscypliną naukową. Koordynacją zajęć ogólnouniwersyteckich dla doktorantów oraz ustaleniem oferty na dany semestr zajmowała się najpierw dr Ada Arendt z Wydziału Polonistyki (2018–2020), a następnie sam autor niniejszego artykułu (2020–2023). Każde zajęcia podlegały ewaluacji (w formie badania ankietowego po ich zakończeniu), z której pomocą można było ocenić, czy zajęcia spełniają oczekiwania ich uczestników. Ponadto doktoranci oczywiście również „głosowali nogami” – zapisując się chętniej na kolejne zajęcia dotyczące interesującej ich tematyki (niektóre zajęcia z racji zainteresowania powtarzano w kilku kolejnych semestrach) oraz nie rejestrując się na zajęcia, które nie wzbudzały wystarczającego zainteresowania (przyjęto zasadę, że na zajęcia musiało zapisać się co najmniej 8 osób, aby mogły się one odbywać i być finansowane ze środków Programu ZIP). Na dane zajęcia mogły zarejestrować się osoby reprezentujące dowolne dyscypliny naukowe, także z różnych dziedzin nauki – łączyły one zatem humanistów, przedstawicieli nauk społecznych oraz nauk ścisłych i przyrodniczych. Znaczna część zajęć była prowadzona w języku angielskim, umożliwiając pełen udział w nich doktorantów będących cudzoziemcami. Warto dodać, że od czasu wybuchu pandemii COVID-19 zdecydowana większość zajęć realizowana była w trybie zdalnym, co było dobrze odbierane przez doktorantów, ponieważ w praktyce ułatwiało im udział w zajęciach mimo innych obowiązków badawczo-dydaktycznych (wyjazdy na stypendia, konferencje itp.).

Ostatecznie uruchomiono 92 grupy zajęciowe (poszczególne zajęcia trwały łącznie od 12 do 30 h dydaktycznych). Największym zainteresowaniem wśród uczestników cieszyły się:

- zajęcia poprawiające umiejętności przygotowania tekstów naukowych i wystąpień na konferencjach naukowych, w tym przede wszystkim w języku angielskim (np. „Pisz lepiej, pisz bez bólu – tworzenie tekstów akademickich od researchu do redakcji”, „Academic Writing in English”, „Academic Discussions and Debates in English”);
- zajęcia rozwijające umiejętności informatyczne, w tym nauczające podstaw programowania (np. „Introduction to programming in Python”, „Processing data in Python” czy też „Z Excelem przez badania: przygotowanie i prowadzenie badań empirycznych oraz analiza ich wyników w programie Excel”);
- zajęcia kształtujące umiejętności dydaktyczne doktorantów (np. „Radzenie sobie z sytuacjami kryzysowymi (trudnymi) w pracy dydaktycznej”, „Stosowanie sygnaturowych zalet charakteru w pracy dydaktycznej” czy też „Jak przygotować i poprowadzić angażujące zajęcia online” lub „Moodle bez tajemnic – nowoczesna dydaktyka uniwersytecka”);
- zajęcia rozwijające umiejętności popularyzowania nauki (np. „ABC popularyzacji nauki” czy też „Naukowcy w Internecie. Jak atrakcyjnie promować naukę i skutecznie walczyć z bzdurami”).

NOWY PROGRAM KSZTAŁCENIA DOKTORANTÓW

Poza organizacją pojedynczych ogólnouniwersyteckich zajęć dydaktycznych dla doktorantów, dużym zadaniem założonym w Programie ZIP było stworzenie nowych programów studiów doktoranckich. Jego realizacja przypadła na okres, gdy – jak wspomniano – zmierzano już do likwidacji dotychczasowej formuły studiów doktoranckich i przygotowywano się do uruchomienia kształcenia doktorantów w szkołach doktorskich. Do tej zmiany dostosował się też Program ZIP.

W drodze ogłoszonego w 2018 r. wewnątrzuniwersyteckiego konkursu na przygotowanie i wdrożenie nowych interdyscyplinarnych programów studiów doktoranckich 5-osobowa Komisja ds. Studiów Doktoranckich w Programie ZIP pod przewodnictwem dr hab. Anety Pieniądz z ówczesnego Wydziału Historycznego (ob. Wydziału Historii) wybrała do realizacji program „Quantitative Psychology and Economics” (QPE), który został zgłoszony przez Wydział Psychologii we współpracy z Wydziałem Nauk Ekonomicznych oraz Wydziałem Matematyki, Informatyki i Mechaniki. Program ten spełnił wymogi określone w regulaminie konkursu, do których należało m.in.:

- zapewnienie warunków do zdobywania wiedzy i doskonalenia umiejętności badawczych z co najmniej dwóch dyscyplin naukowych w ramach dwóch obszarów wiedzy: odpowiednio nauk humanistycznych i społecznych albo przyrodniczych i społecznych;
- kontakt ze specjalistami z kraju i z zagranicy z co najmniej dwóch dyscyplin naukowych dominujących w programie studiów;
- opieka dwóch pracowników naukowych, reprezentujących różne dyscypliny naukowe w ramach dwóch obszarów nauk (promotor i konsultant naukowy);
- wypłata stypendium motywacyjnego „Wsparcie na starcie” w wysokości co najmniej 1500 zł miesięcznie przez maksymalnie dwa lata (stypendium to było wypłacane niezależnie od innych stypendiów przyznanych doktorantowi przez jednostkę).

Ostatecznie tak ukształtowany program kształcenia został uruchomiony w ramach Międzydziedzinowej Szkoły Doktorskiej. Program QPE miał także wpływ na formułę tworzącej się MSD, gdzie przyjęto m.in. zasadę, że doktorant otoczony jest opieką przez parę promotorów, którzy wspierają go m.in. w wyborze właściwych dla niego zajęć, zapewniając interdyscyplinarny rozwój młodego adepta nauki. Opinie doktorantów QPE, którzy już ukończyli kształcenie, wskazują, że był to wymagający program (liczba godzin zajęć przewyższała tę w standardowej ścieżce kształcenia w szkołach doktorskich), a zaliczenie składających się na niego przedmiotów z różnych dyscyplin naukowych nie było proste, ale ostatecznie sprzyjało nabyciu interdyscyplinarnych kompetencji badawczych. Jednakże wsparcie merytoryczne oraz administracyjne zapewnione zwłaszcza przez Wydział Nauk Ekonomicznych sprzyjały większemu komfortowi kształcenia obserwowanemu wśród doktorantów QPE w porównaniu do doktorantów z innych, dopiero „raczkujących” szkół doktorskich.

Doświadczenia z realizacji programu QPE sprzyjały pracom nad lepszym ukształtowaniem organizacji i programu kształcenia w istniejącej od niedawna Międzydziedzinowej Szkole Doktorskiej. Ten wpływ widoczny jest w nowym programie kształcenia w MSD, przyjętym przez Senat UW w 2023 r. W jego ramach doktoranci uzyskali możliwość wyboru określonej „ścieżki kształcenia” (tj. puli przedmiotów do realizacji), zatwierdzonej przez Radę Międzydziedzinowej Szkoły Doktorskiej. Oznacza to możliwość otwierania nowych „ścieżek kształcenia” bez konieczności

Praca badawcza z manuskryptami w Muzeum J. Paula Getty'ego w Los Angeles (USA), czerwiec 2023, fot. Z. Załęska, uczestniczka Programu wyjazdów zagranicznych doktorantów

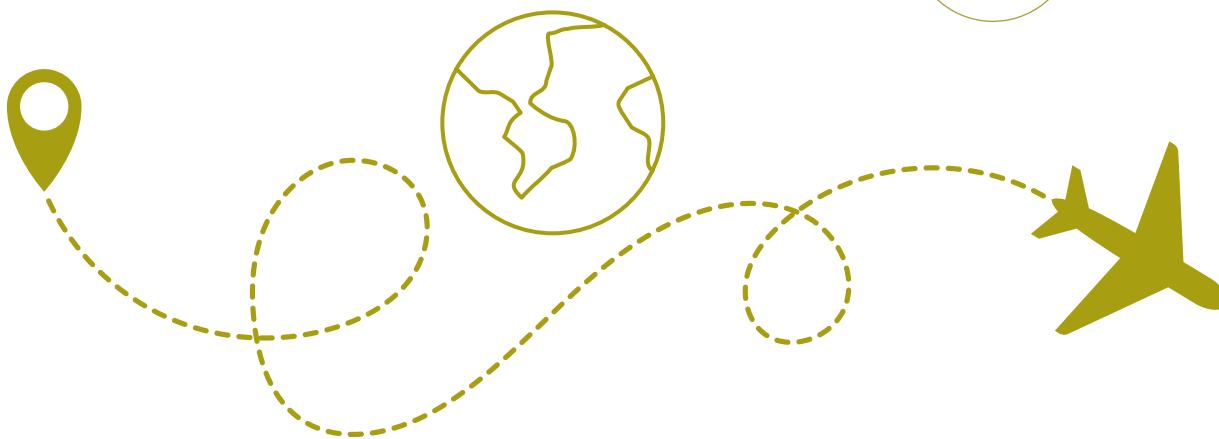
dokonywania zmian w samym programie kształcenia. Korzystając z tej możliwości, Rada MSD zatwierdziła ścieżkę „Quantitative Analysis” (QA), która w istocie jest zmienioną (uaktualnioną) formą programu QPE.

PROGRAM WYJAZDÓW ZAGRANICZNYCH DOKTORANTÓW

Współczesnej nauki nie można prowadzić bez kontaktu z nauką światową, w tym prowadzenia badań naukowych oraz kwerend w zagranicznych ośrodkach naukowych. Także doświadczenia dydaktyczne, nabywane w zagranicznych uczelniach, istotnie rozwijają kompetencje nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia ze studentami. Powyższe elementy rozwoju badaczy są szczególnie istotne na etapie kształcenia doktorantów. W celu umożliwienia młodemu adeptom nauki prowadze-

nia badań i uczestniczenia w zajęciach poza granicami Polski, w ramach ZIP stworzony został „Program wyjazdów zagranicznych doktorantów Uniwersytetu Warszawskiego w celach naukowych i dydaktycznych”.

Działanie to umożliwiło realizację trwających od 2 do 4 tygodni wyjazdów do ośrodków naukowych dosłownie na całym świecie (bez ograniczeń w zakresie wyboru kraju pobytu, o ile oczywiście wyjazd w dane miejsce był uzasadniony względami badawczo-dydaktycznymi). W ramach Programu przyznawano dofinansowanie wypłacane w formie stypendium wyjazdowego w wysokości pełnej diety pobytowej za każdy dzień pobytu za granicą oraz pełnego sfinansowania kosztów podróży. Stypendium było wypłacane przez maksymalnie 28 dni, ale doktoranci mogli przedłużyć swój pobyt za granicą (już bez stypendium) i wrócić w późniejszym terminie, korzystając z finansowania podróży przez ZIP.

W swoich wnioskach o przyznanie dofinansowania składanych do Biura Współpracy z Zagranicą (BWZ) doktoranci opisywali koncepcję swojej rozprawy doktorskiej, plan wyjazdu zagranicznego, a także dotychczasowe osiągnięcia naukowe i dydaktyczne, w tym też popularyzujące naukę. Tak przygotowane wnioski były oceniane przez Komisję konkursową pod przewodnictwem dr hab. Marty Lackowskiej, prof. ucz. z Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych. Poza przewodniczącą i przedstawicielami doktorantów delegowanymi przez Samorząd Doktorantów, Komisję tworzyli kierownicy studiów doktoranckich, dyrektorzy szkół doktorskich oraz wybrani nauczyciele akademicy zaangażowani w kształcenie doktorantów. Nad organizacją pracy komisji, jak i przede wszystkim bieżącą realizacją „Programu wyjazdów zagranicznych” – przez cały okres jego funkcjonowania – czuwał zaś autor niniejszego artykułu.

Zainteresowanie konkursem było ogromne (łącznie złożono 858 wniosków konkursowych), czemu z pewnością sprzyjała formuła Programu umożliwiająca realizację relatywnie krótkiego, acz intensywnego wyjazdu zagranicznego w dogodnym dla doktoranta terminie i przy zapewnieniu niezbędnego finansowania. Oczywiście trudności w realizacji tego działania wywołała pandemia COVID-19, która w 2020 r. spowodowała najpierw konieczność całkowitego zatrzymania wyjazdów, a następnie wymusiła ich dalszą realizację w warunkach zmieniających się obostrzeń epidemicznych, co często skutkowało m.in. odwoływaniem lub przekładaniem lotów do poszczególnych krajów niekiedy w ostatniej chwili (tak przez samych doktorantów, jak i przede wszystkim linie lotnicze). Niekiedy także zmieniająca się i niepewna sytuacja polityczna w wybranych krajach uniemożliwiała bezpieczną realizację zaplanowanego do nich wyjazdu. Ostatecznie, mimo tych trudności, przeprowadzono w kolejnych latach pięć naborów wniosków (cztery tury konkursu i jeden dodatkowy nabór w I turze konkursu), a rekomendowani do przyznania dofinansowania doktoranci zrealizowali łącznie 488 wyjazdów, na co przeznaczono ponad 3,5 mln zł. Liczby te wskazują, jak bardzo potrzebny był program wspierający mobilność doktorantów oraz jak wielkim okazał się sukcesem, pomimo niesprzyjających okoliczności.

PROGRAM „ZWIĘKSZANIE MOBILNOŚCI DOKTORANTÓW”

Innym działaniem ZIP-owym wspierającym mobilność doktorantów był Program stypendialny „Zwiększanie mobilności doktorantów Uniwersytetu Warszawskiego”. W odróżnieniu od wyżej opisywanego działania dotyczącego wyjazdów zagranicznych doktorantów, celem omawianego Programu stypendialnego było wsparcie ściśle określonej, wybranej grupy najlepszych doktorantów będących w roku akademickim 2017/2018 na II roku stacjonarnych studiów doktoranckich. Wnioski doktorantów o zakwalifikowanie do Programu rozpatrywała Komisja konkursowa pod przewodnictwem dr hab. Marty Lackowskiej, prof. ucz. (WGiSR). W jej

skład wchodziło łącznie siedmioro członków reprezentujących różne dziedziny i dyscypliny naukowe, w tym przedstawiciel doktorantów.

Założenie Programu stanowiło przekonanie, że przygotowaniu rozprawy doktorskiej służy szczególnie odwiedzanie przez doktorantów dobrych ośrodków badawczych (zarówno krajowych, jak i zagranicznych), wyjazdy konferencyjne, udział w szkołach letnich oraz zajęciach poszerzających kompetencje młodego badacza. Z tego względu na uczestników Programu nałożono określone obowiązki, takie jak m.in.:

- realizację wyjazdów naukowych zaplanowanych w wymiarze co najmniej ośmiu tygodni,
- zaliczenie minimum jednych zajęć ogólnouniwersyteckich dla doktorantów oferowanych w ramach Programu ZIP,
- udział w dwóch szkołach letnich organizowanych w ramach Programu ZIP lub poza nim,
- udział z referatem w przynajmniej jednej międzynarodowej konferencji naukowej,
- uzyskanie stopnia naukowego doktora przed 31 grudnia 2021 r.

Doktoranci, aplikując do Programu, przedstawiali poza opisem projektu swojej rozprawy doktorskiej (wraz z informacją o stanie zaawansowania prac nad rozprawą i przewidywanym terminie jej ukończenia) także projekt mobilności z uzasadnieniem i powiązaniem planów wyjazdowych z badaniami naukowymi prowadzonymi w ramach rozprawy doktorskiej oraz listę osiągnięć naukowych uzyskanych w okresie od 1 października 2016 r. do 9 września 2018 r. Z racji specyfiki konkursu szczególnej ocenie podlegał projekt mobilności, który musiał zawierać m.in. plan wyjazdów naukowych, w tym do krajowych lub zagranicznych ośrodków naukowych, powiązanie wyjazdów z realizacją rozprawy doktorskiej oraz informację o planowanym udziale w międzynarodowych konferencjach naukowych.

Wsparciu doktorantów w realizacji wspomnianych zadań służyło przyznanie im stypendium motywacyjnego w wysokości 2000 zł miesięcznie – wypłacanego przez rok akademicki 2018/2019 i 2019/2020. Ponadto stypendystom, którzy wywiązali się ze wszystkich swoich obowiązków, w tym uzyskali w terminie stopień doktora, zagwarantowano dodatkową, jednorazową wypłatę „nagrody” w wysokości 12 000 zł.

Podobnie jak w przypadku „Programu finansowego wsparcia wyjazdów zagranicznych doktorantów”, realizacja planów badawczych doktorantów uczestniczących w Programie stypendialnym przypadła na okres pandemii COVID-19. Utrudniło to znacząco realizację ich obowiązków, takich jak udział w międzynarodowych konferencjach naukowych, szkołach letnich czy przeprowadzenie samych wyjazdów badawczych i przygotowanie rozpraw doktorskich. Wychodząc naprzeciw tym wyzwaniom, dopuszczono możliwość uznania za spełniające kryteria Programu np. zdalne uczestnictwo w konferencjach, szkołach letnich czy zajęciach,

co było szczególnie popularne w okresie istotnego wzrostu zakażeń wirusem SARS-CoV-2. Ograniczenia pandemiczne oraz idące w ślad za nimi zmiany przepisów powszechnie obowiązujących (np. ustawowe wydłużenie ostatecznego terminu na uzyskanie stopnia doktora w ramach przewodów doktorskich z 31 grudnia 2021 do 31 grudnia 2024 r.), spowodowały, że także uczestnicy Programu Stypendialnego „Zwiększanie mobilności doktorantów UW” otrzymali możliwość późniejszej realizacji nałożonych na nich obowiązków, aż do uzyskania stopnia doktora (tj. nadania go przez radę naukową dyscypliny) w terminie do 31 października 2023 r.

Ostatecznie spośród 51 osób, które uzyskały stypendia motywacyjne, 45 doktorantów w wyznaczonym terminie uzyskało stopień naukowy doktora, a rozprawy doktorskie 24 spośród nich zostały wyróżnione. Tak dobre rezultaty możliwe były do osiągnięcia dzięki zaangażowaniu doktorantów i ich promotorów, wsparciu finansowemu oraz – *last but not least* – opiece dr hab. Marty Lackowskiej, prof. ucz. i dr Agnieszki Janiak-Jasińskiej, które koordynowały Program stypendialny i były w stałym kontakcie ze stypendystami. Życzliwy, wspierający, ale jednocześnie mobilizujący monitoring postępów prac doktorantów sprzyjał terminowemu wywiązywaniu się przez nich z obowiązków stypendysty. Warto przy tym zauważyć, że postępowania w sprawie nadania stopnia doktora pozostałych stypendystów są w dalszym ciągu w toku, więc z całą pewnością można założyć, że liczba uczestników Programu, którzy ostatecznie zdobędą stopień doktora, ulegnie zwiększeniu.

Regulamin Programu stypendialnego zobowiązywał promotorów do złożenia tzw. raportów końcowych, które miały zawierać:

- szczegółowy opis mobilności stypendysty w czasie pobierania stypendium;
- ocenę wpływu mobilności na uzyskiwane efekty kształcenia, jakość badań stypendysty i postępy w pracy nad rozprawą doktorską;
- informację o innych programach wsparcia, z których korzystał doktorant;
- rekomendacje dotyczące zasad funkcjonowania podobnych programów wsparcia doktorantów w przyszłości.

Składane przez promotorów raporty potwierdziły, że zgodnie ze swoimi założeniami Program przyczynił się do poprawy mobilności doktorantów, efektywności ich kształcenia i jakości prowadzonych przez nich badań naukowych.

Program stypendialny „Zwiększanie mobilności doktorantów UW” stanowi przykład działania, w którym dzięki starannemu wyselekcjonowaniu wspieranej grupy młodych badaczy, zapewnieniu im wsparcia finansowego, jak i nałożeniu w zamian konkretnych obowiązków, a także zagwarantowaniu nagrody za uzyskanie stopnia doktora w terminie, uzyskano wręcz nadszpodziewanie dobre efekty – z tego powodu tym bardziej doświadczenia z jego realizacji zasługują na wykorzystanie przy projektowaniu podobnych inicjatyw w przyszłości.

SKOŁY LETNIE

Ostatnią z dużych inicjatyw na rzecz doktorantów w Programie ZIP były doktoranckie szkoły letnie. Ich celem było przede wszystkim wzmocnienie mobilności, nawiązanie kontaktów oraz integracja i wymiana doświadczeń naukowych doktorantów. Środki na organizację szkoły letniej były przyznawane poszczególnym jednostkom organizacyjnym Uniwersytetu Warszawskiego w procedurze konkursowej prowadzo-

dr hab. Marta Lackowska, prof. ucz.

Przewodnicząca komisji konkursowych w Programie „Zwiększanie mobilności doktorantów UW” oraz „Programie finansowego wsparcia wyjazdów zagranicznych doktorantów UW w celach naukowych i dydaktycznych”, Kierowniczka Katedry Rozwoju i Polityki Lokalnej na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych.

nej przez Komisję ds. Studiów Doktoranckich pod przewodnictwem dr hab. Anety Pieniądz (WH), a koordynacją ich organizacji zajmowała się Małgorzata Czaban z Biura Innowacji Dydaktycznych. Możliwe było zorganizowanie danej szkoły letniej wspólnie przez kilka jednostek UW, jak również we współpracy z instytucjami zagranicznymi. W Programie dofinansowywano zarówno szkoły wyjazdowe (krajowe lub zagraniczne), jak i odbywające się stacjonarnie w siedzibie Uniwersytetu Warszawskiego, a także realizowane w trybie zdalnym i hybrydowym.

Zgodnie z regulaminem konkursu programy szkół letnich musiały spełniać kilka warunków. Miały one być m.in. interdyscyplinarne lub poświęcone specjalistycznym narzędziom bądź metodom badawczym oraz umożliwiać ocenę rozwoju kompetencji doktorantów uczestniczących w doktoranckiej szkole letniej. Organizatorzy szkół letnich przedstawiali także szczegółowy wykaz zajęć wraz z osiąganymi efektami kształcenia i punktami ECTS, co następnie podlegało ocenie komisji konkursowej.

W ciągu kilku lat realizacji Programu ZIP (w ramach kolejnych tur konkursu) zakwalifikowano do finansowania 14 szkół letnich, z czego ostatecznie odbyło się 12. Siedem spośród nich koncentrowało się na spe-

DOKTORANCKIE SZKOŁY LETNIE

WYDZIAŁ PSYCHOLOGII

- Narzędzia statystyczne w naukach społecznych
Koordinator: dr Paweł Łowicki
- Matlab, EEGLab, SPM, Python i Psychopy – podstawy programowania, projektowania eksperymentów i analizy danych EEG i fMRI przy użyciu wymienionych narzędzi
Koordinator: dr Agnieszka Łyś

WYDZIAŁ POLONISTYKI

- Metody nowej retoryki w badaniach interdyscyplinarnych
Koordinator: dr hab. Agnieszka Budzyńska-Daca, prof. ucz.

WYDZIAŁ HISTORYCZNY

- Czas wolny jako kategoria badawcza w badaniach nad XIX i XX wiekiem
Koordinator: dr Wojciech Milej
- Migracje przymusowe – interwencje antropologiczne
Koordinator: dr Magdalena Lejman

WYDZIAŁ PRAWA I ADMINISTRACJI

- Sędziowie, konstytucja i demokracja w państwie współczesnym
- Parlament i Obywatele
- Demokracja w stanie zagrożenia – analizując doświadczenia polskie i włoskie

Koordinatorzy: dr hab. Ryszard Piotrowski, prof. ucz., mgr Rafał Smoleń

WYDZIAŁ NEOFILOLOGII

- The Psycholinguistics of multilingualism
Koordinator: dr hab. Agnieszka Otwinowska-Kasztelanica, prof. ucz.

CENTRUM NAUK BIOLOGICZNO-CHEMICZNYCH

- Doktorancka szkoła letnia w zakresie walidacji metod pomiarowych i podejścia procesowego w laboratorium
- Doktorancka szkoła letnia w zakresie metrologii chemicznej i zarządzania laboratorium
- Nowoczesne metody w analizie chemicznej i genetyce sądowej

Koordinatorzy: prof. dr hab. Ewa Bulska, mgr Andrzej Gawor

cjalistycznych narzędziach i metodach badawczych wykorzystywanych także w działalności zawodowej, pięć zaś miało charakter interdyscyplinarny. Wybuch pandemii COVID-19, podobnie jak w innych ZIP-owych działaniach, wymusił adaptację doktoranckich szkół letnich do nowej sytuacji, w tym obowiązujących aktualnie obostrzeń epidemicznych. W konsekwencji dopuszczono organizację szkół letnich w trybie zdalnym lub hybrydowym, jak i poluzowano wymogi dotyczące czasu ich trwania (pierwotnie zakładano organizację szkół letnich trwających dziesięć dni). W efekcie zrealizowano pięć szkół stacjonarnych, dwie szkoły wyjazdowe, cztery w trybie zdalnym (online) i jedną w formule hybrydowej. Tematyka poszczególnych szkół letnich była zróżnicowana i obejmowała takie zagadnienia jak m.in. metody nowej retoryki w badaniach interdyscyplinarnych, migracje przymusowe, narzędzia statystyczne w naukach społecznych, nowoczesne metody w analizie chemicznej i genetyce sądowej, metrologię chemiczną i zarządzanie laboratorium czy też czas wolny jako kategorię badawczą w badaniach nad XIX i XX w. oraz zagadnienia dotyczące parlamentu i obywateli, jak i sędziów, konstytucji i demokracji w państwie współczesnym.

Istotną rolę przy organizacji szkół letnich odgrywał udział badaczy z zagranicy oraz z innych krajowych jednostek naukowych i uczelni. Dzięki

temu doktoranci zostali włączeni do ponadlokalnej dyskusji naukowej, czego efektem było nawiązywanie przez nich kontaktów z naukowcami z pozawarszawskich ośrodków naukowych, co stanowi trwały pozytywny efekt Programu.

ZIP-OWE PODSUMOWANIE

Odpowiadając na postawione w tytule pytanie: „Co Program ZIP wniósł w kształcenie doktorantów?”, można stwierdzić, że realizacja tego projektu przyniosła pierwsze w dziejach Uniwersytetu Warszawskiego tak kompleksowe i przemyślane podejście do zagadnienia kształcenia doktorantów, w którym precyzyjnie zdefiniowano potrzeby doktorantów, określono metody ich wsparcia z zapewnieniem zewnętrznego finansowania poszczególnych przedsięwzięć, a przy tym zachowano możliwość adaptacji przyjętych rozwiązań do zmieniającej się sytuacji prawnej, politycznej czy zdrowotnej (pandemia COVID-19). Co ważne, poszczególne inicjatywy prowadzone w ramach ZIP skierowane były do doktorantów ze wszystkich dyscyplin naukowych reprezentowanych na Uniwersytecie Warszawskim, co sprzyjało wyrównaniu szans na prowadzenie wysokiej jakości badań naukowych oraz odpowiednie kształtowanie swoich umiejętności dydaktycznych przez doktorantów

ZIP DLA DOKTORANTÓW W LICZBACH

894 osób

doktoranci objęci
wsparciem

488 wyjazdów

wyjazdy zagraniczne

92 zajęcia

Zajęcia
ogólnouniwersyteckie

51 stypendystów

Programu „Zwiększanie
mobilności”, w tym:

- **45 osób**
ze stopniem doktora
- **24 osoby**
z wyróżnieniem
rozprawy doktorskiej

12 szkół

Szkoły letnie

z różnych jednostek uczelni, a także pozwoliło na integrację i wyjście poza środowisko własnej dyscypliny naukowej.

Działania zaplanowane do realizacji w Programie ZIP stanowiły swiste „laboratorium” kształcenia doktorantów, w jego ramach można było sprawdzić w praktyce efekty rozwiązań, które następnie mogłyby wejść na stałe do programów regularnego kształcenia doktorantów w tworzących się właśnie w tym czasie szkołach doktorskich. Co prawda bezpośrednio Program ZIP objął 894 doktorantów, którzy uczestniczyli w prowadzonych w jego ramach inicjatywach, ale długofalowo miał on wpływ na praktycznie całą społeczność doktorancką Uniwersytetu Warszawskiego. Efektem każdego z działań w ramach ZIP było sformułowanie rekomendacji dotyczących kształcenia w szkołach doktorskich oraz wsparcia ich mobilności naukowej. Część z tych rekomendacji – niejako naturalnie – została już wprowadzona. Można żywić nadzieję, że także pozostałe doświadczenia z realizacji Programu ZIP przyniosą pozytywne skutki przy projektowaniu nowych programów wsparcia doktorantów i dalszych reform systemu ich kształcenia – z pewnością są bowiem tego warte.

mgr **MAKSYMILIAN SAS**

Historyk, mediewista, koordynator Centrum Wsparcia Dydaktyki Uniwersytetu Warszawskiego (od 2021 r.) oraz Sekretarz Uniwersyteckiej Rady ds. Kształcenia (od 2019 r.). W Programie ZIP pełnił funkcję koordynatora działań w obszarze kształcenia doktorantów, w tym koordynatora merytorycznego „Programu finansowego wsparcia wyjazdów zagranicznych doktorantów Uniwersytetu Warszawskiego w celach naukowych i dydaktycznych” (2018–2023) oraz koordynatora zajęć ogólnouniwersyteckich dla doktorantów (2020–2023).

Zespół ds. doktoranckich szkół letnich

lic. Małgorzata Czaban (Biuro Innowacji Dydaktycznych), dr Agnieszka Janiak-Jasińska (Biuro Innowacji Dydaktycznych, Wydział Historii), dr hab. Aneta Pieniądz (Wydział Historii) – przewodnicząca Komisji konkursowej.

Zespół ds. Programu stypendialnego „Zwiększanie mobilności doktorantów Uniwersytetu Warszawskiego”

dr hab. Marta Lackowska, prof. ucz. (Wydział Geografii i Studiów Regionalnych) – przewodnicząca Komisji konkursowej, dr Agnieszka Janiak-Jasińska (Biuro Innowacji Dydaktycznych, Wydział Historii), mgr Maksymilian Sas (Centrum Wsparcia Dydaktyki), mgr Małgorzata Tuszyńska (Biuro ds. Pomocy Materialnej), mgr Małgorzata Marszałek (Biuro ds. Studiów Doktoranckich i Kształcenia Podyplomowego).

Zespół ds. zajęć ogólnouniwersyteckich dla doktorantów

dr Ada Arendt (Wydział Polonistyki) – koordynatorka zajęć ogólnouniwersyteckich dla doktorantów (2018–2020), mgr Maksymilian Sas (Centrum Wsparcia Dydaktyki) – koordynator zajęć ogólnouniwersyteckich dla doktorantów (2020–2023), mgr Mirosława Szewczuk-Patrykont (Biuro Innowacji Dydaktycznych), mgr Katarzyna Jędrzejewska (Biuro ds. Obsługi Kształcenia), mgr pracowniczki Biura ds. Studiów Doktoranckich i Kształcenia Podyplomowego: mgr Marta Kamińska, mgr Daria Michalska.

Zespół ds. „Programu finansowego wsparcia wyjazdów zagranicznych doktorantów Uniwersytetu Warszawskiego w celach naukowych i dydaktycznych”

mgr Maksymilian Sas (Centrum Wsparcia Dydaktyki) – koordynator merytoryczny Programu, dr hab. Marta Lackowska, prof. ucz. (Wydział Geografii i Studiów Regionalnych) – przewodnicząca Komisji konkursowej, pracownicy Biura Współpracy z Zagranicą: mgr Monika Dąbrowska, mgr Ireneusz Grejcz, mgr Anna Jarczewska, mgr Elżbieta Józwiak, mgr Katarzyna Kozdra

Londyn, Wiedeń, Trójmiasto..., czyli razem z ZIP-em na doktoranckim szlaku

Z **BARBARĄ ŁOCHOWSKĄ** i **AGNIESZKĄ GOLUCH**, uczestniczkami działań skierowanych dla doktorantów i doktorantek w Programie ZIP, rozmawia **MAKSYMILIAN SAS**

W jakich działaniach przeznaczonych dla doktorantek i doktorantów uczestniczyście w Programie ZIP?

AG: Dwukrotnie korzystałam z dofinansowania do wyjazdów zagranicznych dla doktorantów. Poza tym wraz z moimi kolegami ze studiów doktoranckich, Wojciechem Milejem i Piotrem Hummelem, współorganizowałam wyjazdową szkołę letnią pt. „Czas wolny jako kategoria badawcza w badaniach nad XIX i XX wiekiem” do Trójmiasta.

BŁ: Podobnie jak Agnieszka korzystałam z „Programu finansowego wsparcia wyjazdów zagranicznych doktorantów” (ale tylko jeden raz). Wyjazd ten umożliwił mi przeprowadzenie kwerendy w londyńskich archiwach. Uczestniczyłam także w zajęciach ogólnouniwersyteckich pt. „Academic Writing”.

Jak wspominać te wyjazdy? Gdzie wyjeżdżałyście i dlaczego wybrałyście te, a nie inne ośrodki naukowe?

AG: Możliwość skorzystania ze stypendium wyjazdowego uważam za niezwykle cenne doświadczenie. W 2022 r. odbyłam kwerendę w Londynie (na której byłam zresztą z Basią), a w 2023 r. odwiedziłam Wiedeń. Finansowanie wyjazdu do Londynu uzyskałam również w 2021 r., niestety plany zostały pokrzyżowane przez pandemię COVID-19. W moim przypadku kluczowe było wybranie miast, które posiadają pokaźne biblioteki, przede wszystkim anglojęzyczne. Tak było w przypadku obu ośrodków. Sam Wiedeń jest natomiast kopalnią wiedzy dla badaczy XIX-wieku, szczególnie dla tych zajmujących się Galicją.

BŁ: Ja też wspominam mój wyjazd bardzo dobrze! Wybrałam Londyn, ponieważ wiedziałam, że w tamtejszych archiwach (Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Sikorskiego, Studium Polski Podziemnej oraz The National Archives) znajdują się niezwykle przydatne źródła do mojej pracy doktorskiej, których nie znalazłam w żadnym archiwum w Polsce ani na Węgrzech. Otrzymałam też dofinansowanie na wyjazd do Londynu w 2021 r., ale – podobnie jak Agnieszka – nie mogłam z niego wówczas skorzystać ze względu na trwającą pandemię COVID-19.

Czy wyjazdy zagraniczne realizowane w ramach ZIP były pomocne przy przygotowywaniu Waszych rozpraw doktorskich, czy też służyły realizacji dodatkowych badań?

BŁ: Wyjazd był jak najbardziej pomocny w przygotowywaniu rozprawy. Moja praca doktorska dotyczy polskiego szkolnictwa w Królestwie Węgier w czasie II wojny światowej. W londyńskich archiwach odnalazłam m.in. materiały dotyczące działalności polskiej szkoły w Balatonboglár, spuściznę Jana Emisarskiego, raporty polityczne polskiej placówki dyplomatycznej na Węgrzech, a także nieznanne mi wcześniej zdjęcia polskich szkół w Keszthely i Vác oraz fotografie przedstawiające polskich studentów w Budapeszcie. Byłam bardzo zadowolona z wyników kwerendy.

AG: Celem mojego wyjazdu do Londynu było, tak jak wspominałam, zapoznanie się z obcojęzyczną literaturą przedmiotu. Niestety, ale polskie biblioteki są często słabo zaopatrzone w specjalistyczne pozycje naukowe, czego sama niejednokrotnie doświadczyłam. Z nieco innym zamiarem pojechałam do Wiednia. Wyjazd do stolicy Austrii był mi niezbędny, żeby zakończyć kwerendę do mojego doktoratu, w którym badam XIX-wieczną prasę kobiecą. Austriacy zgromadzili w swojej Bibliotece Narodowej pokaźną kolekcję czasopism polskojęzycznych. Jedynie część z nich jest dostępna w polskich bibliotekach. W przypadku jednego z interesujących mnie czasopism jego egzemplarze mogłam znaleźć jedynie w Österreichische Nationalbibliothek. Jadąc do Wiednia, miałam zatem dostępne wszystko, czego potrzebowałam do pracy naukowej, w jednym miejscu.

Czy trudno było uzyskać środki z ZIP na realizację Waszych projektów?

AG: Wnioski na wyjazd składałam we wszystkich edycjach. Nie udało mi się uzyskać stypendium jedynie w pierwszej edycji, co wynikało głównie z tego, że był to mój I rok studiów doktoranckich i nie miałam zbyt wielu aktywności naukowych i dydaktycznych, za które mogłam otrzymać punkty w procedurze konkursowej. W kolejnych edycjach, przy dobrze opisanym planie wyjazdu, nie miałam większych trudności z uzyskaniem dofinansowania. Podobnie zresztą jak większość moich znajomych, również tych pierwszorocznych.

BŁ: Złożyłam wnioski w dwóch edycjach konkursu, kiedy byłam na II i IV roku studiów doktoranckich, i za każdym razem udało mi się uzyskać środki. Bardzo starannie przygotowywałam dokumenty, gdyż zależało mi na kwerendzie w Londynie. Bez wsparcia finansowego z ZIP nie byłabym w stanie jej przeprowadzić. Wypełniając wniosek, dokładnie wiedziałam, które archiwa chciałabym odwiedzić i czego w nich szukać.

mgr Agnieszka Goluch

Historyczka, doktorantka na Wydziale Nauk o Kulturze i Sztuce UW (2018–2024), asystentka w Katedrze Historii Kultury Instytutu Historii Sztuki UW.

mgr Barbara Łochowska

Historyczka, doktorantka na Wydziale Nauk o Kulturze i Sztuce UW (2018–2022), pracowniczka Biura Innowacji Dydaktycznych UW (2021–2023), asystentka w Zakładzie Archiwistyki, Dydaktyki i Historii Historiografii Wydziału Historii UW.

Czy organizowałyście własne przedsięwzięcia przeznaczone dla innych osób w ramach Programu ZIP? Czym one były, jak przebiegły i jak oceniacie ich realizację?

BŁ: W trakcie moich studiów doktoranckich zostałam zatrudniona w Biurze Innowacji Dydaktycznych, które odpowiadało za realizację Programu ZIP. Z tego względu w roku akademickim 2021/2022 oraz 2022/2023 pełniłam funkcję koordynatora merytorycznego zajęć ogólnouniwersyteckich podnoszących kompetencje zawodowe przyszłych nauczycieli. Zajęcia miały charakter warsztatowy i w większości prowadzili je nauczyciele – praktycy. W ankietach ewaluacyjnych uczestnicy podkreślali, że zajęcia te znacząco poszerzyły ich warsztat pracy i stanowiły źródło inspiracji do własnych działań w szkole. Byłam bardzo dumna z tego projektu!

AG: Tak jak wspominałam wyżej, organizowałam wyjazdową szkołę letnią do Trójmiasta. Był to 10-dniowy wyjazd, który odbył się we wrześ-

niu 2019 r. Stacjonowaliśmy w Gdyni, ale część zajęć przeprowadzono w Gdańsku i Sopocie. Niektóre zajęcia odbywały się w salach, a część miała formę warsztatów terenowych. W projekcie brało udział 11 osób, doktoranci m.in. archeologii, dziennikarstwa, historii, historii sztuki czy psychologii. Zajęcia prowadzili nauczyciele akademicy z Uniwersytetu Warszawskiego, ale też z Polskiej Akademii Nauk oraz Uniwersytetu Gdańskiego.

Jak oceniacie zajęcia ogólnouniwersyteckie dla doktorantów w ZIP? Czy były one przydatne? Czy odróżniały się od zwykłej oferty uniwersyteckiej przeznaczonej dla doktorantów?

BŁ: Jako uczestniczka brałam udział w zajęciach „Academic Writing” w ramach Programu ZIP. Były mi one niezwykle przydatne, gdyż w tamtym czasie przygotowywałam się do międzynarodowej konferencji, gdzie wygłaszałam referat po angielsku, a później oddawałam publikację w tym języku. Dzięki zajęciom dostałam kilka praktycznych wskazówek, które mogłam wykorzystać w mojej pracy.

AG: Moje doświadczenie w tej kwestii obejmuje tylko wzmiankowaną wcześniej szkołę letnią. Jako że zajmuje się historią społeczną XIX-wieku, zajęcia prowadzone w jej trakcie były dla mnie niezwykle przydatne. Wyjazd do Trójmiasta był też okazją do poznania wielu osób, zarówno prowadzących, jak i uczestników zajęć. Nie wszyscy z nich byli historykami i historyczkami, dzięki temu mogłam spotkać się z innym punktem widzenia i metodologią. Na wyjeździe poznałam też moją przyjaciółkę.

Pracujecie obecnie m.in. jako nauczycielki akademickie na Uniwersytecie Warszawskim. Czy doświadczenie nabyte w ramach ZIP wykorzystujecie w bieżącej pracy lub w inny sposób?

AG: Jak najbardziej! Zdobyta przeze mnie wiedza pozwala wzbogacać treści przekazywane studentom w trakcie zajęć dydaktycznych w Instytucie Historii Sztuki. Pozyskane zdjęcia materiałów archiwalnych wykorzystuję również w pracy dydaktycznej.

BŁ: Oczywiście! W pracy ze studentami realizującymi specjalność nauczycielską wykorzystuję doświadczenie i wiedzę zdobyte przy koordynacji warsztatów w ramach ZIP oraz – podobnie jak Agnieszka – niekiedy na zajęciach korzystam ze źródeł pozyskanych z archiwów w Londynie.

W czym pomógł Wam udział w inicjatywach związanych z ZIP? Czy polecacie udział w podobnych przedsięwzięciach doktorantom i doktorantom rozpoczynającym dopiero swoje kształcenie na Uniwersytecie?

BŁ: Bardzo polecam udział w takich przedsięwzięciach! W szczególności doceniam te dotyczące umiędzynarodowienia, podnoszenia umiejętności językowych i poszerzania praktycznych umiejętności w sposób warsztatowy. Doświadczenie zdobyte w ramach działań Programu ZIP jest przydatne nie tylko w pracy nad doktoratem, ale także w różnych działaniach zawodowych. Oby więcej takich inicjatyw!

AG: Cały Program oceniam bardzo pozytywnie. Dzięki ZIP-owi po raz pierwszy pojechałam na zagraniczną kwerendę naukową i zobaczyłam, jak wartościowe jest to doświadczenie. Oczywiście, nie samymi bibliotekami żyje człowiek, w wolnym czasie zwiedzałam muzea czy czerpałam z oferty turystycznej miast, w których byłam. Program polecałam już w czasie jego trwania swoim znajomym, szczególnie tym z młodszych roczników. Tak samo poleciłabym go teraz!

Obydwie rozpoczęłyście studia doktoranckie na UW w 2018 r., tj. wtedy, gdy ruszał Program ZIP. Czy z Waszej perspektywy Uniwersytet zmienił się dzięki ZIP, a jeśli tak, to w jaki sposób?

AG: Wydaje mi się, że był to pierwszy tak duży projekt skierowany do całej społeczności akademickiej. Z projektu korzystali przecież nie tylko doktoranci, ale też studenci oraz pracownicy dydaktyczni i administracyjni. ZIP dawał szansę na rozwój i poszerzanie horyzontów. Wydaje mi się, że gdyby nie ZIP, to samodzielnie miałabym ograniczone możliwości pojechania na zagraniczną kwerendę. Myślę, że takich osób jak ja może być więcej.

BŁ: W 100% zgadzam się z Agnieszką. Program ZIP rzeczywiście umożliwił podjęcie przez Uniwersytet działań skierowanych do całej społeczności akademickiej i często w takich obszarach, na których wsparcie wcześniej nie przeznaczano tylu środków finansowych. Warto też zaznaczyć, że dzięki Programowi ZIP Uniwersytet nawiązał stały kontakt z wieloma zagranicznymi uniwersytetami, co może zapoczątkować w przyszłości

The National Archives, Londyn, fot. B. Łochowska

wspólnie podejmowanymi działaniami i wpłyną na jeszcze większe umiędzynarodowienie uczelni.

Czy uważacie, że programy uniwersyteckie, takie jak ZIP, są potrzebne? Co jest ich atutem?

AG: Oczywiście, powiedziałaabym wręcz, że są niezbędne. Myślę, że w przypadku programów dla doktorantów są dla nich często przetarciem i pierwszym tego typu uzyskanym dofinansowaniem. Pokazują, że aplikowanie o fundusze na realizację własnych projektów nie jest wcale takie trudne, jak może wydawać się na pierwszy rzut oka.

BŁ: Jak najbardziej! Takie programy dają niezwykłą szansę rozwoju całej społeczności uniwersyteckiej. W szczególności doceniam programy skierowane do doktorantów, których sytuacja finansowa bywa trudna i tylko dzięki takim inicjatywom są w stanie realizować swoje badania i rozwijać własny warsztat pracy.

mgr MAKSYMILIAN SAS

Historyk, mediewista, koordynator Centrum Wsparcia Dydaktyki Uniwersytetu Warszawskiego (od 2021 r.) oraz Sekretarz Uniwersyteckiej Rady ds. Kształcenia (od 2019 r.). W Programie ZIP pełnił funkcję koordynatora działań w obszarze kształcenia doktorantów, w tym koordynatora merytorycznego „Programu finansowego wsparcia wyjazdów zagranicznych doktorantów Uniwersytetu Warszawskiego w celach naukowych i dydaktycznych” (2018–2023) oraz koordynatora zajęć ogólnouniwersyteckich dla doktorantów (2020–2023).

Wdrożenie systemowego podejścia do rozwoju kompetencji dydaktycznych

JOANNA WĄSOWSKA

W ramach Programu ZIP powstały kompleksowe programy szkoleniowe, odpowiadające na potrzeby kluczowych grup pracowników – Akademia Zarządzania Dydaktyką Akademicką, Akademia Dziekanów, Program Młodzi Dydaktycy, które doskonale wpisują się w strategiczne cele Uniwersytetu.

Ostatnie lata były dla dydaktyki pełne wyzwań – wdrożenie Ustawy z 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, okres pandemii, rosnące oczekiwania gospodarki i studentów dotyczące bardziej praktycznego kształcenia, zmiany kulturowe wynikające z rosnącą liczbą zagranicznych studentów i narastających problemów psychologicznych młodego pokolenia, po dopiero odkrywanych przez uczelnie wyzwaniach związanych z rozwojem sztucznej inteligencji. Te nowe doświadczenia wskazują na możliwe kierunki rozwoju kształcenia akademickiego w przyszłości i nowe obszary wymagające interwencji. Pokazują też, że Uniwersytet bardziej niż kiedykolwiek potrzebuje kompetentnej kadry dydaktycznej zdolnej do wprowadzania ciągłych zmian. Programy takie jak ZIP mogą być sposobem na wsparcie uczelni w dostosowaniu się do nowych wyzwań.

Znaczący zastrzyk środków finansowych, łatwość tworzenia interdyscyplinarnych zespołów do realizacji zadań, projektowy, czyli bardziej elastyczny sposób działania, integracja doświadczeń wszystkich jednostek Uniwersytetu pozwala na wykonanie dużego kroku do przodu w relatywnie krótkim czasie. Aby to było możliwe, po zakończeniu realizacji takich programów musi dochodzić do utrwalenia pozytywnych zmian, zaimplementowania wypracowanych dobrych praktyk do głównego nurtu działania Uniwersytetu.

Powiązanie realizacji programu ze strukturalnymi zmianami wprowadzanymi na Uniwersytecie, wdrażaniem Ustawy oraz *Strategii HR dla Naukowców na Uniwersytecie Warszawskim* otworzyło drzwi do wprowadzenia systemowych rozwiązań w obszarze zarządzania kapitałem ludzkim. Należą do nich:

- wprowadzenie zarządzenia nr 85 Rektora z 2021 r. w sprawie zasad podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników UW, po raz pierwszy obejmującego także nauczycieli akademickich;
- utworzenie wewnętrznej jednostki organizacyjnej zajmującej się rozwojem kompetencji nauczycieli akademickich w Biurze Spraw Pracowniczych;
- stworzenie przez Centrum Kompetencji Cyfrowych narzędzi informatycznych, pn. *Kampus Pracownik, eDeklaracje i Szkolenia UW*, do obiegu dokumentów towarzyszących realizacji i sprawozdawania prowadzonych działań rozwojowych.

Dzięki temu powstały kompleksowe programy szkoleniowe odpowiadające na potrzeby kluczowych grup pracowników, wpisujące się w strategiczne cele Uniwersytetu: Akademia Dziekanów skierowana do dziekanów i prodziekanów, Akademia Zarządzania Dydaktyką Akademicką (AZDA) przygotowana głównie z myślą o kierownikach jednostek dydaktycznych, w tym prodziekanach ds. studenckich, program *Młodzi Dydaktycy* oferowany osobom na początku kariery dydaktycznej oraz cykle szkoleń doskonalące kompetencje dydaktyków z dłuższym doświadczeniem: program dla dydaktyków prowadzących zajęcia w języku obcym lub dla międzynarodowych grup studentów, program tutoringu dydaktycznego, program doskonalenia dydaktycznego nauczycieli akademickich kształcących studentów o szczególnych potrzebach edukacyjnych.

W uzupełnieniu do wyżej wymienionych programów powstała oferta szkoleń ogólnodostępnych w kilku obszarach tematycznych, m.in.: umiejętności dydaktycznych, umiejętności osobistych i interpersonalnych, kursów językowych, umiejętności w zakresie obsługi narzędzi informatycznych, a ponadto kompetencji specjalistycznych i menedżerskich. Łącznie ponad 100 programów szkoleniowych odpowiadających na potrzeby nauczycieli akademickich, głównie dydaktyków. Równolegle szkolenia podnoszące kompetencje oferowane były również pracownikom administracyjnym, w tym osobom organizującym tok studiów w jednostkach dydaktycznych i prowadzącym sprawy studenckie.

Wyżej opisane działania doprowadziły nie tylko do opracowania rozwiązań merytorycznych i organizacyjnych w obszarze analizy potrzeb, promocji działań rozwojowych i badania ich efektywności, ale przede wszystkim do zbudowania wewnętrznego korpusu doświadczonych trenerów, tutorów, lektorów i coachów rozumiejących potrzeby nauczycieli akademickich oraz dobrze zaznajomionych ze specyfiką pracy w uczelni. Tworzą oni grupę osób zaangażowanych w sprawy Uniwersytetu i jakością dydaktyki, gotowych do dzielenia się własnym doświadczeniem i wiedzą.

Spośród wypracowanych w Programie ZIP kompleksowych programów rozwojowych warto na chwilę zatrzymać się przy programie rozwojowym skierowanym do nauczycieli akademickich z niewielkim doświadczeniem dydaktycznym – *Młodzi Dydaktycy*. Zakłada on wzmocnienie (poprzez udział w szkoleniach) kompetencji dydaktycznych, społecz-

Graduacja I edycji Akademii Dziekanów

nych, osobistych oraz formalnych i technicznych potrzebnych w procesie kształcenia w uczelni wyższej. Unikalną formą wsparcia oferowaną w programie jest tutoring dydaktyczny pozwalający na nawiązanie relacji o charakterze mentoringowym z doświadczonym dydaktykiem. Nauczyciel akademicki biorący udział w programie ma możliwość skonsultowania swoich doświadczeń dydaktycznych, przede wszystkim poprzez uczestnictwo tutora w prowadzonych przez niego zajęciach dydaktycznych, a także często poprzez udział w zajęciach prowadzonych przez tutora. Jest to działanie, które przekracza ramy klasycznej hospitacji, pozbawione jest też elementu kontroli związanego z oceną pracy nauczyciela akademickiego. Tutor pochodzi zawsze z jednostki innej niż ta, którą reprezentuje początkujący dydaktyk, co przyczynia się do wymiany doświadczeń pomiędzy jednostkami uczelni. Indywidualna praca z tutorem pozwala na opracowanie planu rozwoju kompetencji dydaktycznych doskonalonych podczas udziału w programie.

Należy zaznaczyć, że przygotowanie programu poprzedzone zostało pogłębionym badaniem potrzeb grupy początkujących dydaktyków (badanie ankietowe, wywiady indywidualne i grupowe), a także opracowaniem przez zespół ekspertów, w składzie: dr Justyna Godlewska-Szyrkowa – przewodnicząca; dr hab. Jolanta Choińska-Mika, prof. ucz.; dr Marcin Engel, prof. ucz.; dr Agnieszka Siporska; prof. dr hab. Paweł

Stępień; Joanna Wąsowska – sekretarz, modelu kompetencji początkującego dydaktyka w UW, który posłużył jako kanwa do stworzenia planu działań rozwojowych dla tej grupy. Zespół ekspertów przy wsparciu prof. dr hab. Jolanty Sujeckiej-Zajac monitorował także powstanie i realizację programu, który z dużym sukcesem koordynowała Daria Rybicka-de Cock z Biura Spraw Pracowniczych.

Po każdej edycji programu przeprowadzono pogłębioną ewaluację, m.in. w postaci wywiadów grupowych, co pozwoliło na udoskonalenie zawartości merytorycznej programu i dopasowanie jej do oczekiwań i możliwości czasowych potencjalnych uczestników. Dzięki takiemu procesowemu podejściu program znalazł swoje stałe miejsce na Uniwersytecie i doczekał się trzeciej edycji.

Z kolei do kierowników jednostek dydaktycznych (KJD) oraz innych osób sprawujących funkcje kierownicze w obszarze dydaktyki skierowano prawie dwuletni program pn. Akademia Zarządzania Dydaktyką Akademicką. Głównym celem Akademii było wzmocnienie KJD w pełnionych przez nich rolach osób zarządzających procesami dydaktycznymi w jednostkach. Oferta szkoleniowa obejmowała szeroki zakres tematyczny – od podstaw prawnych działalności KJD (w tym wydawania decyzji administracyjnych i rozstrzygnięć), współpracy i współdziałania z in-

nymi podmiotami statutowymi w obszarze dydaktyki, różnych aspektów organizowania dydaktyki (m.in. projektowania i zmian programów kształcenia, wsparcia osób ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, organizowania kształcenia studentów – cudzoziemców, rozwiązywania sytuacji konfliktowych w relacjach z osobami studiującymi), po sprawowanie nadzoru nad jakością kształcenia. Duże znaczenie miało także wprowadzenie modułu szkoleniowego z obszaru kompetencji menedżerskich (przy wsparciu dr Tomasza Ludwickiego i dr Karoliny Łudzińskiej z Międzynarodowego Centrum Zarządzania Wydziału Zarządzania) i możliwość skorzystania przez kierowników jednostek dydaktycznych ze wsparcia coachingowego.

W programie, który składał się ze szkoleń o łącznym wymiarze ok. 100 godzin dydaktycznych, uczestniczyło łącznie 120 osób, w tym przede wszystkim kierownicy jednostek dydaktycznych. W wybranych szkoleniach udział wzięli także kierownicy studiów i przewodniczących rad dydaktycznych. Nad zawartością merytoryczną programu czuwali Prorektor ds. studentów i jakości kształcenia, dr hab. Sławomir Żółtek, prof. ucz. i Pełnomocniczka Rektora ds. jakości kształcenia, dr Justyna Godlewska-Szyrkowa we współpracy z przedstawicielami Wydziału Pedagogicznego UW, dzięki którym był on na bieżąco dostosowywany do potrzeb uczestników.

Opinie uczestników wskazują, że Akademia była przedsięwzięciem niezwykle potrzebnym i ważnym dla profesjonalnego rozwoju kadry zarządzającej dydaktyką. Jednocześnie stała się ona ważnym miejscem integracji środowiska osób zaangażowanych w kierowanie procesami kształcenia na Uniwersytecie, pełniąc jednocześnie bardzo ważną funkcję forum wymiany doświadczeń, dobrych praktyk i koleżeńskiego wsparcia.

Doświadczenia wynikające z realizacji Programu ZIP pokazały, że nauczyciele akademicki są zainteresowani rozwojem kompetencji, jeśli proponowane działania są dopasowane do ich potrzeb, a organizacja działań przebiega sprawnie (wiele terminów szkoleń, łatwość zapisów, zdalne formy prowadzenia).

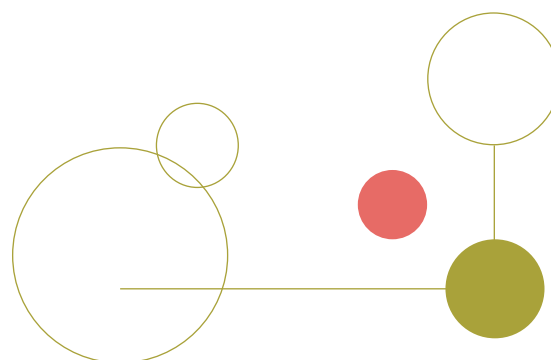
Oczekują przy tym zróżnicowanej oferty działań szkoleniowych. Aby utrzymać zainteresowanie akademików rozwojem kompetencji, należy stale wzbogacać ofertę o nowe propozycje odpowiadające na bieżące potrzeby, co pokazało olbrzymie zainteresowanie szkoleniami z narzędzi do pracy zdalnej podczas pandemii, szkoleniami ze współpracy ze studentami z problemami psychologicznymi czy, obecnie, szkoleniami ze sztucznej inteligencji.

Nauczyciele akademicki oczekują w roli prowadzących swoich kolegów i koleżanek. Osób, które znają rozwiązania organizacyjne Uniwersytetu i są ekspertami w wybranej dziedzinie. Jednocześnie włączanie ekspertów z grona nauczycieli akademickich w proces opracowywania założeń programów znakomicie podnosi ich jakość, poprawia osadzenie programów w realiach Uniwersytetu i ostatecznie sprawia, że są one bardziej efektywne. Warto przy tym korzystać z już istniejącego kapitału uczelni, w tym przypadku z trenerów i tutorów z Wydziału Pedagogicznego i Wydziału Psychologii.

Należy zaznaczyć, że realizacja programów rozwojowych powinna wynikać ze strategii Uniwersytetu i wpisywać się we właściwy dla nich czas.

Dla przykładu programy, takie jak Akademia Dziekanów i Akademia Zarządzania Dydaktyką Akademicką, powinny być realizowane po rozpoczęciu nowej kadencji przez nowych dziekanów i powołaniu nowych kierowników jednostek dydaktycznych.

Programy takie jak *Młodzi Dydaktycy* wnoszą nową wartość dla Uniwersytetu, gdy są powtarzane w każdym roku akademickim, także po wygaśnięciu pierwotnego źródła finansowania. Wtedy stają się stałym elementem przygotowania początkujących dydaktyków do pracy ze studentami. Tak stało się w tym przypadku. Trzecia, obecnie trwająca edycja programu finansowana jest ze środków własnych Uniwersytetu, przyznanych przez Rektora.

Zespół ds. szkoleń kadry dydaktycznej

dr Justyna Godlewska-Szyrkowa (Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych, Wydział Medyczny),

pracownicy Biura Spraw Pracowniczych:

mgr Joanna Wąsowska,
mgr Daria Rybicka-de Cook,
mgr Katarzyna Wileńska-Moody,
mgr Gaweł Pasek vel Paszkowski.

mgr JOANNA WĄSOWSKA

Zastępczyni Dyrektora ds. rekrutacji i rozwoju pracowników, Pełnomocniczka Rektora UW ds. rozwoju zarządzania zasobami ludzkimi (2016–2020). Przez wiele lat odpowiedzialna za implementację zmian organizacyjnych i rozwój pracowników w dużych spółkach giełdowych (ORFE Sp. z o.o., Johnson & Johnson Sp. z o.o., KGHM Polska Miedź S.A.). W Programie ZIP koordynatorka ds. szkoleń dla nauczycieli akademickich.

Od naukowca do menedżera — Akademia Dziekanów UW

KAROLINA ŁUDZIŃSKA

Akademia Dziekanów to program, którego celem jest wsparcie kompetencji zarządczych dziekanów i prodziekanów Uniwersytetu Warszawskiego oraz stworzenie platformy do dyskusji i wymiany doświadczeń.

Na każdej uczelni nowo wybrani dziekani i prodziekani stają przed wyzwaniem zarządzania ludźmi, badaniami, finansami, infrastrukturą i środkami trwałymi, co wymaga nie tylko kompetencji naukowych i dydaktycznych, ale przede wszystkim umiejętności organizacyjnych i zarządczych, wiedzy prawnej i finansowej.

W odpowiedzi na te potrzeby Międzynarodowe Centrum Zarządzania (MCZ) funkcjonujące na Wydziale Zarządzania UW, inspirując się własnymi, wieloletnimi doświadczeniami w prowadzeniu wiodących na polskim rynku studiów podyplomowych Executive MBA, we współpracy z Biurem Spraw Pracowniczych oraz ekspertami UW, opracowało program edukacji menedżerskiej: Akademia Dziekanów UW.

Celem programu było wsparcie kompetencji zarządczych dziekanów i prodziekanów Uniwersytetu, wybranych do pełnienia swych funkcji w kadencji 2020–2024, oraz stworzenie platformy do dyskusji i wymiany doświadczeń. Ważne było także, by Akademia Dziekanów, podobnie jak Akademia Liderów, sprzyjała zmianie kultury organizacyjnej uczelni, w tym stylu zarządzania umożliwiającego bardziej elastyczne reagowanie na współczesne wyzwania w obszarze edukacji i nauki. Koncepcja i program Akademii Dziekanów UW powstały przy wsparciu Prorektora ds. współpracy i spraw pracowniczych, prof. dr. hab. Sambora Gruczy, a następnie zostały zatwierdzone przez Rektora UW, prof. dr. hab. Alojzego Z. Nowaka.

Program Akademii zapewniał uczestnikom wszechstronne szkolenie menedżerskie, obejmujące zarówno kompetencje „twarde”, np. zarządzanie finansami, jak i „miękkie”, dotyczące zarządzania zespołem, rozwiązywania konfliktów czy przywództwa. W programie znalazło się także miejsce na rozwój osobisty – oprócz zajęć grupowych część uczestników skorzystała bowiem z indywidualnego coachingu. Ze względu na trwającą pandemię COVID-19 większość zajęć była realizowana w formie zdalnej.

Spotkania w gronie dziekanów są zdecydowanie warte kontynuowania, przede wszystkim jako sposób na propagowanie dobrych praktyk w zakresie zarządzania.

UCZESTNIK AKADEMII DZIEKANÓW UW (I EDYCJA)

„Poza zdobywaniem wiedzy, najważniejsze jest dla nas to, żebyśmy nauczyli się ze sobą współpracować; żebyśmy, z jednej strony, mogli konkurować, a z drugiej – wzajemnie się szanować, rozmawiać, akceptować różne poglądy na rzeczywistość.

PROF. ALOJZY Z. NOWAK, REKTOR UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO (PODZAS SPOTKANIA OTWIERAJĄCEGO AKADEMIE DZIEKANÓW UW)

Graduacja I edycji Akademii Dziekanów

Zajęcia w Akademii prowadzili wewnętrzni eksperci Uniwersytetu, co sprawiło, że Akademia Dziekanów była inicjatywą „od Uniwersytetu dla Uniwersytetu”.

Za wysoką jakość programu i sprawną realizację Akademii odpowiedzialny był zespół w składzie: Joanna Wąsowska, koordynatorka działań adresowanych w Programie ZIP do nauczycieli akademickich, odpowiadała za przygotowanie programu we współpracy z wykładowcami oraz promocję; Gabriela Sempruch, kierowniczka Programu ZIP, wspierająca przygotowanie założeń merytorycznych i organizacyjnych Akademii w ramach Programu ZIP; dr Tomasz Ludwicki z MCZ, kierownik merytoryczny Akademii, dr Karolina Łudzińska z MCZ, koordynatorka organizacyjna odpowiedzialna za sprawy bieżące, w tym zatrudnianie wykładowców, zarządzanie dokumentacją oraz kontakt z uczestnikami.

Dzięki zaangażowaniu osób uczestniczących oraz współpracy zespołowej program Akademii Dziekanów UW stał się inicjatywą edukacyjną, która miała znaczący wpływ na wypracowanie kompleksowego podejścia do rozwoju kompetencji zarządczych kadry kierowniczej Uniwersytetu. Warto przy tym podkreślić, że było to przedsięwzięcie pionierskie i prawdopodobnie jedyne w Polsce, odpowiadające na współczesne wyzwania zarządcze w obszarze szkolnictwa wyższego oraz promujące zmianę kultury zarządzania uczelnią.

Co istotne, wszystkich uczestników Akademii regularnie proszono o informację zwrotną na temat realizacji programu, począwszy od jego rozpoczęcia aż po zakończenie. Celem tych badań było pozyskanie wie-

AKADEMIA DZIEKANÓW W LICZBACH

I EDYCJA: XI 2020 – VI 2021

100 godzin zajęć

9 modułów tematycznych

ukończona przez **25** dziekanów

II EDYCJA: IV 2021 – VI 2022

80 godzin zajęć

9 modułów tematycznych

ukończona przez **26** prodziekanów
(z wyłączeniem prodziekanów ds. studenckich,
którym zaoferowano udział w Akademii
Zarządzania Dydaktyką Akademicką)

Atutem Akademii była możliwość regularnego spotkania się z innymi dziekanami, oczywiście ograniczona zdalną formą tych spotkań.

UCZESTNIK AKADEMII DZIEKANÓW UW (I EDYCJA)

W zakresie merytorycznym [program] nawet przewyższył [moje oczekiwania] — dowiedziałam się wielu przydatnych rzeczy. Niezmiernie jednak żałuję, że nie mieliśmy możliwości spotkania na żywo.

UCZESTNIK AKADEMII DZIEKANÓW UW (II EDYCJA)

dzy nie tylko na temat tego, jak uczestnicy oceniają swoje kompetencje w zaproponowanych obszarach wiedzy, ale również, jak oceniają poszczególne zajęcia oraz program Akademii jako całość. Wyniki badań ankietowych stanowią kompleksowy przegląd doświadczeń uczestników, podkreślając mocne strony programu oraz obszary wymagające poprawy i rozwoju w przyszłości.

Uczestnicy Akademii Dziekanów uznali treść zajęć za wysoce użyteczną, szczególnie w zakresie zarządzania finansami, procesami i projektami, regulacji prawnych, przywództwa, rozwiązywania konfliktów oraz zarządzania zasobami ludzkimi. Należy podkreślić, że obszary te odzwierciedlają wieloaspektowe wyzwania, z którymi mierzą się dziekani, i wskazują na potrzebę rozwoju kompetencji kadry kierowniczej Uniwersytetu w zakresie umiejętności kierowniczych, w tym zdolności do zarządzania kapitałem ludzkim.

Wyniki ankiet wypełnianych po ukończeniu Akademii Dziekanów wskazują na wysoki poziom satysfakcji jej uczestników. Aż 76% z nich poleciłoby lub zdecydowanie poleciłoby udział w tego typu szkoleniach kolejnym dziekanom. Jednocześnie zdecydowana większość podziela opinię, że program spełnił lub przewyższył ich oczekiwania. Akademia była szczególnie ceniona za wkład w integrację środowiska kadry kierowniczej oraz przybliżenie wyzwań stojących przed Uniwersytetem. Chociaż zdalny format zajęć okazał się dogodny, uczestnicy wyrazili chęć zintensyfikowania spotkań stacjonarnych, aby ułatwić dyskusje i zbudować poczucie wspólnoty.

Docenienie przez uczestników różnorodności tematów poruszanych podczas zajęć wskazuje na potrzebę prowadzenia kompleksowych programów rozwojowych, które przedstawiają złożone realia funkcjonowania Uniwersytetu. Absolwenci Akademii zidentyfikowali również kilka obszarów wymagających doskonalenia, w tym potrzebę szerszego stosowania praktycznych studiów przypadków związanych z zarządzaniem uczelnią wyższą oraz zindywidualizowanych treści, w większym stopniu odpowiadających na ich zróżnicowane potrzeby. Uwagi te zostaną wykorzystane w przyszłości.

Udział w niniejszym programie spełnił moje oczekiwania. Program ten pozwolił w jeszcze większym stopniu poznać mechanizmy i uwarunkowania funkcjonowania uczelni. Ponadto, pomimo zajęć online, pozwolił w jeszcze większym stopniu zintegrować zespół dziekanów i dyrektorów, a także poznać lepiej pewne osoby z personelu zarządzającego UW.

UCZESTNIK AKADEMII DZIEKANÓW UW (I EDYCJA)

Bardzo dobra inicjatywa, która powinna być kontynuowana.

UCZESTNIK AKADEMII DZIEKANÓW UW (II EDYCJA)

dr KAROLINA ŁUDZIŃSKA

Adiunktka na Wydziale Zarządzania UW, Pełnomocniczka ds. równościowych, kierowniczka projektu EIT Food Learning Services z ramienia UW, koordynatorka projektu Akademii Dziekanów UW w Międzynarodowym Centrum Zarządzania WZ UW w latach 2020–2022. W latach 2011–2022, w ramach MCZ WZ UW, odpowiedzialna za projekty edukacji menedżerskiej, w tym dedykowane programy Executive MBA. Wcześniej pełniła funkcję dyrektora marketingu Kompanii Dóbr Luksusowych Legic Ltd. oraz dyrektora programowego międzynarodowego stowarzyszenia firm The Conference Board w Polsce.

Doskonalenie kompetencji kadry zarządzającej i administracyjnej UW

AGNIESZKA LEŚNIEWSKA

Program ZIP rozwinął ofertę szkoleń oferowanych kadrze zarządzającej i pracownikom administracji UW. Nigdy wcześniej ta grupa społeczności akademickiej nie miała takich możliwości rozwoju zawodowego. Inicjatorką i pomysłodawczynią tego działania była w 2017 r. prof. Anna Giza-Poleszczuk, ówczesna prorektor ds. rozwoju UW. Obecnie rozwój pracowników wspiera prof. Sambor Grucza, prorektor ds. współpracy i spraw pracowniczych.

Tematyka szkoleń współfinansowanych z Programu ZIP była dostosowywana do oczekiwań uczestników, które zmieniały się m.in. ze względu na pandemię COVID-19 czy eskalację wojny w Ukrainie w 2022 r. W odpowiedzi na potrzebę pracy zdalnej pracownicy administracji otrzymali wsparcie w zakresie korzystania z narzędzi zdalnych i obsługi narzędzi informatycznych oraz możliwość udziału w warsztatach z kompetencji osobistych, które pomogły w radzeniu sobie z emocjami i stresem w warunkach pracy na odległość, uzyskaniu równowagi pomiędzy pracą i życiem prywatnym, wsparcia osób będących w kryzysie psychicznym czy organizacji home office. Kadra zarządzająca mogła skorzystać z oferty szkoleń dedykowanych, podnoszących kompetencje zarządcze w trudnym czasie pandemii, w zakresie budowania zaangażowania pracowników, poprawy komunikacji i współdziałania w sytuacji pracy zdalnej, organizacji pracy i kierowania zespołem oraz zarządzania emocjami.

O tym, jak duże było zapotrzebowanie na szkolenia w czasie pandemii i jak ważne było dostosowanie tematyki szkoleń do potrzeb uczestników, świadczy rekordowy wynik udziału pracowników w pierwszej połowie 2021 roku – 2024 zapełnione miejsca na szkoleniach i kursach, w tym 1700 sfinansowanych z Programu ZIP.

Dużym powodzeniem cieszyły się kursy językowe prowadzone początkowo w trybie stacjonarnym, a od czasu pandemii również online. W trakcie trwania Programu ZIP zrealizowano 181 kursów nie tylko języka angielskiego, ale także hiszpańskiego, niemieckiego, rosyjskiego i francuskiego.

Pracownicy administracji UW chętnie uczestniczyli także w szkoleniach warsztatowych z kompetencji osobistych i kursach komputerowych.

Zespół ds. szkoleń dla kadry administracyjnej

Państwa szkolenia są w mojej pracy zawodowej bardzo ważnym elementem. Uczestniczę w wielu, z różnych zakresów i projektów. Stwarzacie (...) okazję do podnoszenia kompetencji, z bardzo szerokiego wachlarza tematów. Zarówno językowe, jak i specjalistyczne, są na bardzo wysokim poziomie. Lektorzy czy eksperci wyczerpują tematykę, chętnie odpowiadają na dodatkowe pytania i na późniejsze maile.

ŹRÓDŁO: ANKIETA EWALUACYJNA

Oprócz ogólnodostępnych kursów językowych, szkoleń z kompetencji osobistych, kursów i szkoleń komputerowych przeprowadzono również cykl szkoleń specjalistycznych dla pracowników dziekanatów ds. studenckich z obsługi systemu USOS i procedowania spraw studenckich. Po raz pierwszy także uniwersyteccy informatycy i programiści mogli uczestniczyć w wysokospecjalistycznych, kilkudniowych, niekiedy nawet 10-dniowych szkoleniach dedykowanych, których organizacja, ze względu na duże koszty, nie byłaby możliwa bez wsparcia finansowego z Programu ZIP. W ankietach ewaluacyjnych ich uczestnicy wysoko oceniali zarówno dostosowanie tematyki szkoleń do specyfiki ich pracy, jak i kompetencje prowadzących.

Chciałam bardzo serdecznie podziękować za przygotowanie i zorganizowanie szkoleń dla informatyków. (...) Jestem bardzo zadowolona ze szkoleń, w których brałam udział. Usystematyzowały i pogłębiły moją wiedzę. Pozytywnie oceniam osoby prowadzące, zarówno pod względem przygotowania merytorycznego, jak i sposobu prowadzenia szkolenia (...).

ŹRÓDŁO: ANKIETA EWALUACYJNA

Jednym ze strategicznych programów szkoleniowych zrealizowanym w Programie ZIP była Akademia Liderów, podnosząca kompetencje zarządcze, uruchomiona z myślą o kadry kierowniczej oraz osobach, które w przyszłości mogłyby podjąć się zadania kierowania pracami różnych zespołów. Inauguracja Akademii miała odbyć się w marcu 2020 r. w Europejskim Centrum Edukacji Geologicznej w Chęcinach. Program, pomimo różnych trudności, wystartował jesienią w trybie zdalnym. W roku 2022 Akademię Liderów ukończyło 202 pracowników. Absolwenci docenili trud organizatorów i trenerów, którzy przeformułowali programy zajęć ze stacjonarnych na online.

Ogromnym sukcesem organizatorów, trenerów i uczestników, czyli Liderów, było to, że się nie poddaliśmy w czasie pandemii, podjęliśmy wyzwanie (...). Sprostaliśmy, a tym samym udowodniliśmy, że jesteśmy Liderami (...) i chcemy się uczyć, nabywać nowych umiejętności i kompetencji. Na drodze do naszego sukcesu nie stanął nam nawet COVID.

ŹRÓDŁO: ANKIETA EWALUACYJNA

Jednym z kluczowych efektów realizowanych w Programie ZIP szkoleń było udoskonalenie procesów komunikacyjnych na uczelni. W szkoleniach poświęconych tematyce komunikacyjnej, z których większość odbyła się w ośrodku w Chęcinach, wzięło udział ponad tysiąc osób. Począwszy od pierwszego szkolenia, którego motto brzmiało „Twój telefon ma twarz”, komunikacja pomiędzy pracownikami administracji uczelni stawała się coraz lepsza. Pobyt w Chęcinach był okazją do nawiązania kontaktów, wymiany doświadczeń i dyskusji, zawarcia znajomości, co w efekcie wpłynęło pozytywnie na współpracę pomiędzy pracownikami administracji UW. Uczestnicy pisali:

Bardzo sobie cenię możliwość przebywania z osobami z innych jednostek Uniwersytetu Warszawskiego. Mimo iż pochodzimy z różnych środowisk, mamy inne zainteresowania, doświadczenia, charaktery, wiek (itp.), to w Chęcinach wszystko się zaciera. Tamten klimat naprawdę sprzyja integracji i zacieśnianiu więzi międzyludzkich. (...) Uważam, że przekłada się to bardzo pozytywnie na moją pracę, ponieważ ludzie, których do tej pory znałam jedynie mailowo lub telefonicznie, nagle stają się „rzeczywiści” i łatwiej nam załatwiać sprawy. (...) Na wyjeździe łatwiej się przyswaja wiedzę, ponieważ uwagi nie rozpraszaają przyziemne, codzienne obowiązki. Chciałbym podkreślić, że na naszej uczelni niewiele jest wydarzeń, w których pracownicy poszczególnych wydziałów oraz komórek administracji centralnej miałby szansę na integrację oraz wymianę myśli. Myślę, że takie szkolenia są bardzo potrzebne i bardzo cenne, bo na neutralnym terenie o wiele łatwiej jest rozmawiać na służbowe tematy bez emocji (...). Łatwiej też oderwać się od służbowych obowiązków i skupić na treści szkoleń (...).

ŹRÓDŁO: ANKIETA EWALUACYJNA

Dzięki środkom z Programu ZIP kursy i szkolenia stały się na UW bardzo popularne. Tylko w ramach Programu wzięło w nich udział ok. 1450 osób, w tym zdecydowana większość wielokrotnie, a biorąc pod uwagę również szkolenia finansowane z innych źródeł, ponad 2 tys. pracowników administracji i obsługi szkoli się systematycznie.

Możliwość kontynuacji działań w obszarze rozwoju kompetencji pracowników administracji uczelni jest bardzo pożądana. Pracownicy Uniwersytetu chcą się bowiem rozwijać, podnosić kompetencje miękkie i profesjonalne, przydatne w miejscu pracy. W obszarze rozwoju kompetencji pracowników administracji nadal jest wiele do zrobienia. Przed uczelniami nowe wyzwania, choćby w zakresie rozwoju nowych technologii, wykorzystania sztucznej inteligencji w realizacji zadań administracyjnych, obsłudze badań czy organizacji procesu kształcenia.

Zespół Biura Spraw Pracowniczych ds. szkoleń kadry administracyjnej

mgr Agnieszka Leśniewska, mgr Grażyna Pawelec,
mgr Agata Kapica, mgr Małgorzata
Ciachowska-Parzych

W OKRESIE OD CZERWCA 2018 R. DO PAŹDZIERNIKA 2023 R.

ZREALIZOWANO

144

kursy językowe na różnych poziomach dla kadry administracyjnej, w trybie stacjonarnym i online, w wymiarze **30** godz. dydaktycznych, z języków angielskiego, hiszpańskiego, niemieckiego, rosyjskiego i francuskiego

8

szkoleń warsztatowych z kompetencji osobistych dla kadry zarządzającej

66

szkoleń warsztatowych z kompetencji osobistych dla pracowników administracji, zazwyczaj stacjonarnych, a w okresie pandemii zdalnych

ZORGANIZOWANO

55

kursów i szkoleń komputerowych

10

szkoleń wyjazdowych dla kadry zarządzającej, w tym **8** w ramach programu Akademia Liderów

95

szkoleń specjalistycznych dla administracji i kadry zarządzającej, w tym m.in.:

26 szkoleń dla pracowników dziekanatów studenckich

40 szkoleń wysokospecjalistycznych dla informatyków i programistów, w których uczestniczyło

102 pracowników,

zrealizowano **1576** godzin dydaktycznych w ciągu **197** dni szkoleniowych, w tym wiele szkoleń **8-** i **10-**dniowych

41

kursów języka angielskiego i niemieckiego dla kadry zarządzającej

11

szkoleń wyjazdowych dla administracji do Europejskiego Centrum Edukacji Geologicznej Uniwersytetu Warszawskiego w Chęcinach, podczas których odbyło się:

27 warsztatów z zakresu rozwoju kompetencji osobistych

3 intensywne szkolenia językowe

ZIP-owe programy szkoleniowe dla pracowników administracji UW

Z **KAROLINĄ KOPER** z Wydziału „Artes Liberales” rozmawia **AGATA ROSIŃSKA**

Brała Pani udział w działaniach realizowanych w ramach Programu ZIP, podnoszących kompetencje pracowników administracyjnych UW, między innymi w programie szkoleniowym Akademia Liderów, organizowanym przez Biuro Spraw Pracowniczych, oraz studiach podyplomowych *Innowacyjny uniwersytet – tworzenie i realizacja programów publicznych*, organizowanych przez Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych. Co Panią skłoniło do wzięcia udziału w tych przedsięwzięciach?

Lubię zmiany, wyzwania, a poza tym chciałam podnieść swoje kompetencje zawodowe, stąd pomysł na udział w tych przedsięwzięciach. Mam ogromne wsparcie przełożonych, dopingują mnie i motywują do rozwoju, za co jestem im bardzo wdzięczna. To oni zgłosili mnie do udziału w Akademii Liderów, więc odebrałam to jako wyraz docenienia i zaufania. Zrobiłam to głównie dla siebie, ale też z myślą o tym, by wnieść nowe doświadczenie, nową jakość do naszego zespołu. Nie było łatwo, bo jestem mamą dwojga dzieci, ale w obu przypadkach udało się i z sukcesem zakończyłam zarówno udział w Akademii Liderów, jak i studiach podyplomowych.

Jak ocenia Pani program studiów podyplomowych?

Program studiów podyplomowych był bardzo ciekawy i przekrojowy, co pozwoliło „dotknąć” wielu obszarów, część z nich była mi do tej pory zupełnie obca, mam tu na myśli np. wątki dotyczące ewaluacji projektów. Z pewnością dużą wartość miały zajęcia prowadzone przez praktyków. Możliwość kontaktu z ludźmi, którzy w sposób praktyczny zajmują się np. zarządzaniem projektami badawczymi lub znają narzędzia informatyczne wspierające realizację projektów i korzystają z nich, to ogromna porcja wiedzy i bardzo cenne doświadczenie. Po raz pierwszy miałam np. styczność z zagadnieniami związanymi z marketingiem i PR w kontekście funkcjonowania współczesnej uczelni oraz z metodami kreatywnego rozwiązywania problemów w organizacji. Program studiów był bardzo ciekawy, interdyscyplinarny i z jednej strony porządkował to, co już wiemy, a z drugiej był bardzo inspirujący. Dzięki temu, że zajęcia miały w przeważającej większości formę warsztatów i konwersatoriów, mogliśmy pracować metodą case study, co przynosiło bardzo fajne efekty. Warto dodać, że studia podyplomowe rozpoczęły się w czasie pandemii, co było nie lada wyzwaniem, ponieważ wymagało szybkiego opanowania narzędzi do nauki zdalnej, niezwyklej samodyscypliny, ale także pozwoliło mi spojrzeć na uniwersytet oczami studentek i studentów, którzy przez bardzo długi czas studiowali wyłącznie zdalnie.

Czy wykorzystuje Pani w pracy wiedzę zdobytą na studiach?

Oczywiście i dzielę się nią z innymi. Zaczęłam lepiej rozumieć procesy, w których biorę udział. To niezwykle cenna dla mnie wiedza. Co więcej, to, czego nauczyłam się na studiach, wykorzystuję również w życiu codziennym, czyli można powiedzieć, że wyniosłam z nich podwójną korzyść. Wartością dodaną tych studiów, myślę, że nie tylko dla mnie, ale również dla innych uczestniczek i uczestników, jest sieć kontaktów, jaką udało nam się zbudować po tych studiach. Uniwersytet jest bardzo złożoną instytucją, w której pracuje bardzo dużo ludzi, nie sposób znać wszystkich, a tego typu inicjatywy sprzyjają budowaniu dobrych relacji zawodowych, które procentują w codziennej pracy.

O czym pisała Pani pracę dyplomową?

Byłam w zespole, który całościowo zajmował się tematem zajęć ogólnouniwersyteckich – od rysu historycznego, poprzez akty prawne, budowanie oferty, finansowanie oraz promocję tych zajęć. Temat bardzo ciekawy i ważny, bo zajęcia ogólnouniwersyteckie to ogromna wartość Uniwersytetu. Żadna inna uczelnia w Polsce nie ma tak bogatej oferty tego typu zajęć. Wydawało mi się, że wiem prawie wszystko o zajęciach ogólnouniwersyteckich, ale udział w seminarium prowadzonym przez prof. Jolantę Choińską-Mikę uświadomił mi, jak złożony jest to temat. To było bardzo inspirujący projekt. Dużo się nauczyłam i poznałam wspaniałych ludzi.

Jakie nadzieje wiązała Pani z udziałem w Akademii Liderów? Czy zostały one spełnione?

Wzięłam udział w programie szkoleniowym Akademia Liderów, bo chciałam podnieść swoje kwalifikacje zawodowe. Wszyscy wiemy, jak szybko zmienia się świat i jak szybko trzeba się uczyć, aby dostosowywać się do jego bieżących potrzeb i wymagań. Podczas realizacji tego programu nie tylko poznałam wiele nowych zagadnień, ale także odkryłam w sobie kompetencje, o których nie wiedziałam do tej pory, mam tu na myśli głównie kompetencje miękkie, takie jak: praca w grupie, komunikacja czy organizacja pracy. Ponadto był to czas na usystematyzowanie pewnej wiedzy, którą zdobyłam podczas pracy na Uniwersytecie. Udział w rocznym programie szkoleniowym to potężna dawka wiedzy. Kontaktów z trenerami i innymi uczestnikami szkolenia podczas różnego rodzaju case study nie jest w stanie zastąpić żaden podręcznik. Czy zostały spełnione moje nadzieje związane z Akademią Liderów? Po części tak, ale wierzę, że wiedza i doświadczenie będą procentować, tak jak dobrze przygotowany projekt.

Czy, Pani zdaniem, warto korzystać z oferty szkoleniowej, jaką daje Uniwersytet swoim pracownikom? Czy jest ona wystarczająca?

Jak najbardziej tak. Warto i należy korzystać z oferty, jaką daje nam Uniwersytet. Udział w tego rodzaju programach rozwojowych to wartość dodana naszej pracy. Od czasu, kiedy na UW pojawił się Program ZIP, ta oferta jest zdecydowanie bogatsza i daje szeroki wachlarz możliwości. W ostatnich latach pracownicy mogli dobierać sobie szkolenia według potrzeb – kursy językowe, szkolenia z zakresu kompetencji miękkich, z obsługi narzędzi informatycznych itp. Ja również z nich korzystałam. Oczywiście zawsze może być lepiej, ale myślę, że z oferty szkoleń i kursów, za zgodą przełożonego, mógł skorzystać każdy, kto chciał podnieść swoje kompetencje lub dowiedzieć się czegoś nowego. Mam nadzieję, że to, co zapoczątkowano w obszarze wsparcia rozwoju pracowników w ramach Programu ZIP, będzie kontynuowane i kolejne, realizowane na Uniwersytecie projekty, będą uwzględniać potrzeby pracowników administracji.

Jak ocenia Pani, z perspektywy czasu, udział w tych inicjatywach?

Cieszę się, że wzięłam w nich udział, że zdobyłam nową wiedzę i podniosłam swoje kompetencje. Mam poczucie dobrze wykorzystanego czasu. Traktuję to jako inwestycję w siebie i miejsce, w którym obecnie jestem. Nie tylko ja widzę efekty udziału w Akademii Liderów i studiach podyplomowych, dostrzegają je również moi współpracownicy i przełożeni.

Jak, Pani zdaniem, Uniwersytet powinien wspierać swoich pracowników w rozwoju zawodowym?

Myślę, że powinien badać ich potrzeby – to podstawa. Na podstawie tych potrzeb i oczekiwań powinien budować ofertę studiów, kursów, szkoleń dla pracowników administracji. Wspieranie tej grupy społeczności akademickiej może mieć różne formy, ale, moim zdaniem, programy rozwojowe to jeden z ważniejszych elementów tego wsparcia.

Czy zamierza Pani brać udział w podobnych inicjatywach w przyszłości?

Oczywiście, że tak. Bardzo liczę na to, że na Uniwersytecie Warszawskim pojawią się kolejne tego typu programy i że będę mogła wziąć w nich udział. Szczególnie interesują mnie szkolenia z psychoedukacji, z interpretacji aktów prawnych obowiązujących na Uniwersytecie i sztucznej inteligencji, którą coraz częściej będziemy wykorzystywać w pracy zawodowej.

Studia podyplomowe „Innowacyjny uniwersytet – tworzenie i realizacja programów publicznych” realizowane były przez Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego we współpracy z Biurem Innowacji Dydaktycznych. Uczestnikami studiów byli pracownicy uczelni, w tym kadra zarządzająca i administracyjna oraz nauczyciele akademicy.

mgr Karolina Koper

Absolwentka historii na UW. Zawodowo związana z Uniwersytetem Warszawskim od 15 lat – zaczęła pracę w sekretariacie Instytutu Historycznego, od 2018 roku zatrudniona w dziekanacie Wydziału „Artes Liberales”, gdzie zajmuje się ofertą dydaktyczną oraz sprawami studenckimi.

Zespół ds. studiów podyplomowych

dr hab. Tomasz Słomka, prof. ucz. (Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych),
mgr Lidia Ołówek (Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych),
dr Artur Chełstowski (Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych),
mgr Joanna Wąsowska (Biuro Spraw Pracowniczych),
mgr Gabriela Sempruch (Wydział Medyczny),
lic. Małgorzata Czaban (Biuro Innowacji Dydaktycznych).

Przeglądarka SAD – wsparcie zarządzania dydaktyką

MAŁGORZATA POŁAWSKA

System Analizy Danych (SAD) to przeglądarka danych dydaktycznych, niezwykle istotna z punktu widzenia procesów zarządczych w dydaktyce. Dzięki niej możemy uzyskać dostęp do kluczowych wskaźników dydaktycznych, zwizualizowanych w przystępny graficznie sposób, za pośrednictwem wykresów lub tabel.

Dotychczas analizy danych dydaktycznych wymagały żmudnych wyliczeń na podstawie danych z bazy USOS lub dostępu do mocno reglamentowanej bazy danych rekrutacyjnych IRK, w której znajdują się jedynie dane z ostatniej rekrutacji. Dane dotyczące absolwentów zebrane są z kolei w zewnętrznej bazie ELA (Ekonomiczne Losy Absolwentów). SAD stanowi przełom, bo zapewnia szybszy dostęp do różnego rodzaju danych dydaktycznych – czy to dotyczących kandydatów, czy też studentów.

Głównymi użytkownikami aplikacji są osoby zaangażowane w projektowanie studiów i zarządzanie procesami dydaktycznymi na szczeblu zarówno centralnym, jak i poszczególnych jednostek dydaktycznych. Są to zatem pracownicy biur administracji ogólnouniwersyteckiej, związanych z dydaktyką i członkowie podmiotów kolegialnych, takich jak Uniwersytecka Rada ds. Kształcenia oraz administracja wydziałowa i zarządzający dydaktyką na poziomie jednostek dydaktycznych, tj. kierownicy jednostek dydaktycznych, kierownicy studiów i członkowie rad dydaktycznych dla poszczególnych kierunków studiów.

KONSTRUKCJA NARZĘDZIA – KILKA SŁÓW O MOŻLIWOŚCIACH

Przeglądarka gwarantuje dwa rodzaje dostępu do danych: z poziomu centralnego dostęp do pełnego zakresu danych oraz z poziomu poszczególnych jednostek do programów kształcenia realizowanych w danej jednostce. Jednak także w przypadku dostępu do danych z poziomu jednostki narzędzie oferuje możliwość dokonywania porównań do średniej na poziomie całej uczelni lub dla wybranej dziedziny, dyscypliny, stopnia lub trybu. Możliwość uzyskania punktu referencyjnego jest niezwykle cenna i wielokrotnie była podkreślana przez pierwszych użytkowników jako cenny walor analityczny.

Ze względu na zakres baz źródłowych, wybrane wskaźniki są jedynie częścią z całości znajdujących się tam danych – jest to jednak część kluczowa ze względu na procesy decyzyjne na uczelni. Ich wybór był nieprzypadkowy, poprzedzony zarówno szeroko zakrojonym procesem badawczym, jak i analitycznym. Partnerem analitycznym w kreowaniu narzędzia i jego merytorycznym dopracowaniu był zespół Pracowni Ewaluacji Jakości Kształcenia UW, który od lat prowadzi analizy na podstawie różnego rodzaju danych, służące kształtowaniu polityki dydaktycznej uczelni.

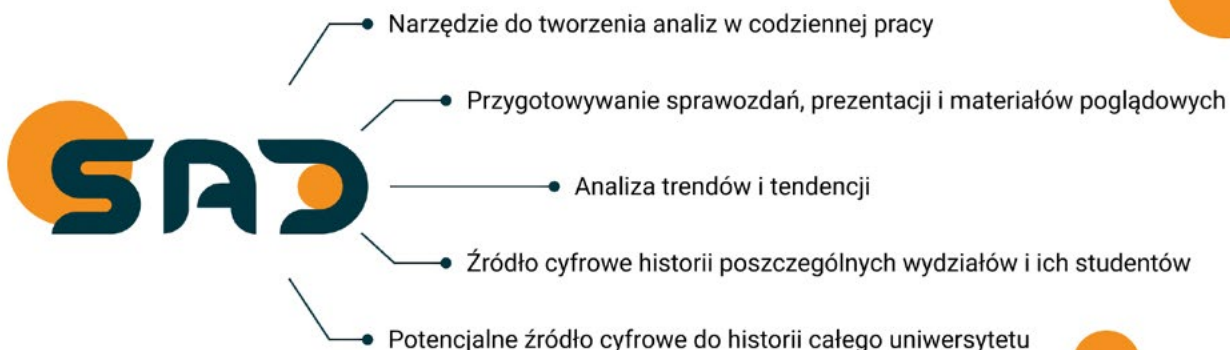
Uwzględnione w aplikacji wskaźniki zostały w pierwszej kolejności podzielone zgodnie z ich kluczowym obszarem i dotyczą: rekrutacji, toku studiów oraz losów absolwentów. Na niższym poziomie zostały podzielone kontekstowo, w zależności od zagadnienia, którego dotyczą, m.in.: charakterystyka demograficzna, przebieg rekrutacji, wyniki maturalne i rekrutacyjne, przeszłość edukacyjna, przejście między stopniami studiów, zaliczenie kolejnych etapów studiów, dyplomy, oceny końcowe, dalsza edukacja, szkoły doktorskie, zatrudnienie, zarobki.

UNIKALNA SPECYFIKA NARZĘDZIA

O unikalności narzędzia – poza łatwością i intuicyjnym charakterem dostępu do danych – świadczy też integracja danych pochodzących z różnych źródeł w jednym miejscu. Aby taki proces uspołnienienia danych z różnych baz źródłowych był możliwy, na potrzeby SAD-u przygotowano specjalną strukturę kodów, która pozwala połączyć ze sobą studia i programy z baz IRK, USOS i ELA. Zdarza się, że nazewnictwo studiów i programów w systemach IRK i USOS jest różne, dodatkowo kody programów zmieniają się na przestrzeni lat ze względu na zmiany programowe – zabieg mapowania pozwala na zestawienie analiz bazujących na danych rekrutacyjnych z wynikami z zakresu toku studiów, a także umożliwia analizowanie trendów w czasie. Co więcej, pozwala na dołączenie do wspólnych analiz danych pochodzących z bazy ELA, w której programy identyfikowane są za pomocą kodów POL-on, ministerialnego systemu gromadzenia danych o nauce i szkolnictwie wyższym.

Dane z baz źródłowych importowane są cyklicznie, zgodnie z ustalonym harmonogramem. Ze względu na specyfikę informacji związanych z tokiem studiów dane z USOS-a aktualizowane są raz w roku – po zakończeniu całego rocznego cyklu związanego z dyplomowaniem, ocenami końcowymi czy skreśleniami.

W przypadku danych rekrutacyjnych procedura zakłada znacznie częstszą aktualizację danych, po każdej turze rekrutacyjnej. W praktyce oznacza to aktualizację kilkukrotną w ciągu roku, de facto skumulowaną w miesiącach rekrutacyjnych. Oczywiście w zależności od typu studiów możemy mieć do czynienia z rekrutacją letnią lub zimową, co jest również odzwierciedlone w częstotliwości aktualizacji.

PROCES POWSTAWANIA PRZEGLĄDARKI I SZCZEGÓLNA ROLA UŻYTKOWNIKÓW W BUDOWANIU KONCEPCJI I SAMEGO NARZĘDZIA

Od początku kluczową rolę w kreowaniu narzędzia odgrywali użytkownicy. Cały proces został zaplanowany tak, aby na każdym etapie to ich głos był decydujący zarówno jeżeli chodzi o zakres, jak i formalny kształt narzędzia. Pierwszym etapem badawczym była dogłębna analiza potrzeb, uwzględniająca jednostki dydaktyczne, jak również biura centralne. Kolejnym etapem prac były warsztaty, w trakcie których wypracowano profile użytkowników, testy *user experience* na wstępnych makietach narzędzia, a w końcu pierwsze beta testy z testową wersją aplikacji. W odniesieniu do wdrożonych już wersji narzędzia realizowane były kolejne fale badań satysfakcji, których wyniki służyły stałej optymalizacji aplikacji.

Samo wdrożenie przebiegało dwuetapowo – w pierwszym etapie narzędzie zostało testowo wdrożone w kilku jednostkach, tak aby móc śledzić jego użycie, obserwować bariery i reagować na zaobserwowane niedociągnięcia. Cały czas oczywiście trwał proces rozbudowy przeglądarki, zarówno o kolejne funkcjonalności, jak i wskaźniki.

Wreszcie, na początku 2022 r. SAD został wdrożony we wszystkich jednostkach Uniwersytetu Warszawskiego!

PRZEGLĄDARKA W DZIAŁANIU, CZYLI PRAKTYCZNE PRZYPADKI ZASTOSOWANIA

System Analizy Danych okazał się narzędziem szczególnie pomocnym w życiu jednostek dydaktycznych. Jak już zostało powiedziane – bez czasochłonnego sięgania do baz źródłowych pozwala na dostęp do kluczowych wskaźników, ważnych w ocenie sytuacji poszczególnych kierunków i programów, ich potencjału, struktury demograficznej etc.

Na podstawie rozmów z użytkownikami można wyróżnić kilka momentów roku akademickiego i obszarów działalności, kiedy SAD staje się szczególnie przydatny.

Pierwszym takim obszarem są analizy związane z procesem rekrutacyjnym. Przeglądanie się poszczególnym wskaźnikom ma dla osób zarządzających dydaktyką wymiar bardzo praktyczny, np. jak zwrócić uwagę, z analizy stosunku liczby przyjętych do zakwalifikowanych można wnioskować, jaką liczbę kandydatów należy zakwalifikować, aby na zakończenie rekrutacji otrzymać zakładaną liczbę przyjętych. Prawdopodobieństwo szacunków zwiększa obserwacja trendów w czasie, co również umożliwia aplikacja SAD.

Oczywiście w ramach analiz – przygotowywanych czy to przez komisję rekrutacyjną, czy też zespół dziekański lub pracowników administracji wydziałowej – uwzględniane są też inne wskaźniki. I tak na przykład na Wydziale Matematyki, Informatyki i Mechaniki w opracowywanych analizach bierze się też pod uwagę liczbę olimpijczyków przyjętych w danym roku, co pozwala na zaplanowanie zakresu zajęć do nich adresowanych. W przypadku tej szczególnej grupy osób studiujących konieczne jest stworzenie takiej oferty, która będzie odpowiednio motywować do pracy i pozwoli dobrze wejść w rolę osoby studiującej już na pierwszym roku.

Charakterystyki demograficzne studentów i kandydatów służą także przygotowaniu odpowiedniej komunikacji promocyjnej poszczególnych kierunków studiów.

Kolejnym obszarem analiz jest terminowość kończenia studiów oraz *dropout* – oba zagadnienia toku studiów niezwykle istotne dla odpowiedniego zarządzania poszczególnymi kierunkami. Są to również dane przydatne w procesach akredytacyjnych i rzeczywiście wykorzystywane w raportach samooceny opracowywanych w związku z wizytacjami Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Zarówno dane rekrutacyjne, jak i wspomniane wskaźniki toku studiów, a także statystyki dotyczące losów absolwentów – SAD oferuje łatwy dostęp także do tych danych – są też w jednostkach wykorzystywane w corocznych sprawozdaniach dziekańskich oraz w innych wewnętrznych raportach.

Szczególnym zastosowaniem dla SAD-u okazały się prace nad wnioskami aplikacyjnymi dotyczącymi projektów, w ramach których niejednokrotnie wymagane jest uwzględnienie analiz dotyczących grupy docelowej, w tym np. charakterystyki demograficznej osób studiujących na danym kierunku lub kandydujących na dany kierunek. W jednym z przygotowywanych projektów specyfika zagadnienia wymagała z kolei udokumentowania potrzeby zwiększenia efektywności przechodzenia na kolejne etapy studiów, co udało się osiągnąć dzięki analizie zaliczania pierwszego roku. Jest to kolejny przykład wskazujący na możliwości wykorzystania analiz trendowych. Sięgnięcie do danych starszych niż z ostatniego roku i przyjrzenie się długofalowym trendom w analizach przygotowywanych na potrzeby aplikacji projektowych jest jak najbardziej pożądane.

Warto zwrócić uwagę na jeszcze jeden atut omawianego narzędzia. Oferując dostęp do różnych wskaźników i zróżnicowanych sposobów ich analizowania (choćby z wykorzystaniem filtrów), pozwala na przygotowanie raportów predefiniowanych, które zawierają wybrany zestaw wskaźników najczęściej wykorzystywanych w analizach danego obszaru wraz z komentarzem. Skorzystanie z takiego gotowego zakresu jeszcze bardziej upraszcza i przyspiesza proces analizy.

PRZYSZŁOŚĆ, CZYLI KILKA SŁÓW O TRWAŁOŚCI SAD-U

Zgodnie z najlepszą praktyką dobrego wydatkowania środków publicznych narzędzie zaplanowane zostało z myślą o udostępnieniu go również innym uczelniom. Gwarantem takiego współdzielenia będzie MUCI (Międzyuniwersyteckie Centrum Informatyzacji), którego programiści odpowiadają za developerską stronę narzędzia. Zespół projektowy, odpowiedzialny za narzędzie na etapie jego powstawania, wykraczał także poza granice Uniwersytetu Warszawskiego, angażując projektantki i specjalistów *user experience* spoza naszej uczelni. Różnorodność perspektyw i doświadczeń zaowocowała stworzeniem narzędzia nowoczesnego pod względem designu i przyjaznego, jeżeli chodzi o jego użyteczność.

Obecnie trwają ustalenia z NCBR na temat ostatecznego kształtu prawnych aspektów współpracy dotyczącej rozwoju narzędzia tak, aby możliwe było zgodnie z literą prawa przekazywanie licencji SAD kolejnym uczelniom oraz pełną opiekę MUCI. Już na obecnym etapie wdrożenie testowe miało miejsce na kilku uczelniach, tj. Politechnice Opolskiej, Politechnice Poznańskiej, Uniwersytecie Jagiellońskim, Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej, Politechnice Wrocławskiej, Uniwersytecie Opolskim oraz Uniwersytecie Śląskim, a kolejne uczelnie interesują się taką możliwością.

mgr MAŁGORZATA POŁAWSKA

Socjolożka i badaczka, przez prawie 25 lat związana z rynkiem badawczym, w latach 2019–2023 pełniąca funkcję koordynatorki modułu analitycznego Programu ZIP, w ramach którego powstała przeglądarka danych dydaktycznych SAD. W Biurze ds. Wspomagania Rozwoju UW pracuje przy projektach strategicznych i rozwojowych.

ZESPÓŁ DS. PRZEGLĄDARKI SAD

Wydział Matematyki, Informatyki i Mechaniki, Międzyuniwersyteckie Centrum Informatyzacji

mgr Michał Duczmał, lic. Mateusz Sokołowski, mgr Adam Sołtysik, mgr Łukasz Karniewski, mgr Bartłomiej Goldman, dr Janina Mincer-Daszkiewicz, prof. ucz.

Biuro ds. Wspomagania Rozwoju

lic. Natalia Wojciechowska, mgr Łukasz Krawiranda, mgr Ewa Szkop, mgr Magdalena Kocik-Kulik, mgr Agata Zarzycka, mgr Grzegorz Bochenek, mgr Małgorzata Poławska oraz osoby współpracujące: Katarzyna Moszczyńska, Kamila Czarnecka, Paweł Przerwa

Zespół Pracowni Ewaluacji Jakości Kształcenia, Biuro Innowacji Dydaktycznych

dr hab. Mikołaj Jasiński, dr Marek Bożykowski, dr Tomasz Zajac, dr Albert Izdebski, mgr Przemysław Kopa, mgr Paulina Steckiewicz, mgr Marta Chełmiński

Zespół ds. Informacji Zarządczej SAD

dr Agnieszka Jasiewicz-Betkiewicz, prof. ucz. (Wydział Socjologii), prof. dr hab. Anna Giza-Poleszczuk (Wydział Socjologii), dr hab. Jolanta Choińska-Mika, prof. ucz. (Wydział Historii), dr Janina Mincer-Daszkiewicz, prof. ucz. (Wydział Matematyki, Informatyki i Mechaniki), dr Dominik Wasilewski (Biuro Obsługi Badań), mgr Grzegorz Bochenek (Biuro ds. Wspomagania Rozwoju UW), mgr Marcin Podziemski (Biuro Analiz Ekonomicznych i Zarządczych), dr Justyna Godlewska-Szyrkowa (Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych), dr Agnieszka Janiak-Jasińska (Biuro Innowacji Dydaktycznych), mgr Małgorzata Poławska (Biuro ds. Wspomagania Rozwoju UW), mgr Gabriela Sempruch (Wydział Medyczny)

Ludzie ZIP-a

W realizację Programu ZIP zaangażowanych było prawie 1000 pracowników Uniwersytetu Warszawskiego, nie sposób jest ich wszystkich wymienić, warto jednak podkreślić, że wszyscy w istotny sposób przyczynili się do jego sukcesu. W działaniach realizowanych w Programie uczestniczyli przedstawiciele władz wydziałów, dyrektorzy jednostek ogólnouniwersyteckich, członkowie komisji konkursowych, koordynatorzy projektów, biura administracji ogólnouniwersyteckiej (m.in. Biuro Spraw Pracowniczych, Kwestura UW, Dział Zamówień Publicznych, Biuro Promocji, Biuro Prasowe, Biuro Prawne) oraz pracownicy zaangażowani do obsługi inicjatyw ZIP i osoby współpracujące z Uniwersytetem. Szczególną rolę w procesie przygotowania i realizacji programu oraz jego prawidłowego rozliczenia z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju mieli: zespół przygotowujący, Komitet Sterujący, zespół koordynujący, ale także każdy realizator Programu ZIP.

Pracami nad przygotowaniem projektu w latach 2017–2018 kierowały dr hab. Jolanta Choińska-Mika, prof. ucz. (Prorektor ds. studentów i jakości kształcenia) oraz prof. dr hab. Anna Giza-Poleszczuk (Prorektor ds. rozwoju), przy wsparciu dr Agnieszki Janiak-Jasińskiej (ówczesnej Pełnomocniczki Rektora ds. jakości kształcenia), dr Agnieszki Pugaczewicz, która podjęła się przygotowania oferty działań wspierających kompetencje studentów, Jacka Cichockiego i dr. Dominika Wasilewskiego, koordynujących przygotowania w zakresie działań analityczno-zarządczych, Agnieszki Leśniewskiej planującej wsparcie dla kadry administracyjnej i zarządczej, Aliny Szklaruk odpowiedzialnej za przygotowanie wniosku o dofinansowanie oraz Gabrieli Sempruch, koordynującej prace całego zespołu. W pracach nad propozycjami programowymi uczestniczyli także m.in. Maksymilian Sas (kształcenie doktorantów), Jacek Sztolcman (zajęcia z przedsiębiorczości), dr Izabela Bednarczyk-Bochenek i Dorota Sidor (kompetencje kadry dydaktycznej), Paweł Kozłowski (systemy informatyczne), Magdalena Kocik-Kulik (projekty POWER), dr Maciej Wilamowski (systemy informatyczne), Marta Piasecka (kompetencje zawodowe studentów), dr Artur Chełstowski (finanse), Anna Gęrdzińska (działania równościowe), mgr Katarzyna Basisty (działania dla cudzoziemców).

KOMITET STERUJĄCY

dr hab. JOLANTA CHOIŃSKA-MIKA, prof. ucz.

Przewodnicząca w latach 2018–2020, Prorektor ds. studentów i jakości kształcenia (2016–2020)

dr hab. SŁAWOMIR ŻÓŁTEK, prof. ucz.

Przewodniczący w latach 2020–2023, Prorektor ds. studentów i jakości kształcenia (2020–2024)

prof. dr hab. ANNA GIZA-POLESZCZUK

Prorektor ds. rozwoju (2016–2019)

prof. dr hab. SAMBOR GRUCZA

Prorektor ds. współpracy i spraw pracowniczych (2020–2024)

dr ARTUR CHEŁSTOWSKI

Zastępca Kanclerza ds. ekonomicznych

ZESPÓŁ KOORDYNUJĄCY PROGRAM ZIP

Biuro Innowacji Dydaktycznych, Centrum Wsparcia Dydaktyki

mgr GABRIELA SEMPRUCH
(ob. Wydział Medyczny)
kierowniczka Programu ZIP

mgr MIROSŁAWA SZEWCZUK-PATRYKONT
specjalistka ds. monitoringu uczestników

dr AGNIESZKA JANIAK-JASIŃSKA
zastępczyni kierowniczkii Programu ZIP
ds. dydaktycznych, koordynatorka działań
dot. programów kształcenia studentów
i doktorantów

mgr BEATA JAWORSKA
koordynatorka Programu
„Studenti dla Otoczenia”

lic. MAŁGORZATA CZABAN
zastępczyni kierowniczkii Programu ZIP
ds. rozliczeń finansowych i sprawozdawczości
w latach 2022-2023, koordynatorka
ds. zatrudnienia, koordynatorka szkół letnich
dla studentów i doktorantów

mgr ANNA JOŃSKA
koordynatorka ds. monitoringu uczestników
i sprawozdawczości

mgr AGATA ROSIŃSKA
koordynatorka działań doskonalących
kompetencje studentów, specjalistka
ds. promocji i komunikacji

mgr PAWEŁ WÓJCIK
koordynator ds. zamówień publicznych

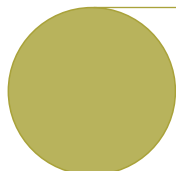

mgr MAKSYMILIAN SAS
koordynator działań dla doktorantów

Biuro Spraw Pracowniczych

mgr JOANNA WĄSOWSKA
koordynatorka działań szkoleniowych
dla kadry dydaktycznej

mgr JACEK KORNACKI
koordynator ds. rozliczeń finansowych
w latach 2018–2022

mgr AGNIESZKA LEŚNIEWSKA
koordynatorka działań dla kadry
administracyjnej i zarządzającej

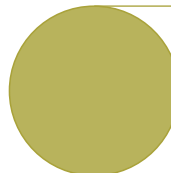

mgr MAŁGORZATA KOPERA
koordynatorka ds. rozliczeń finansowych
w latach 2022–2023

Biuro ds. Wspomagania Rozwoju

mgr ANNA STOLA
specjalistka ds. monitoringu uczestników

mgr GRZEGORZ BOCHENEK
koordynator działań doskonalących
zarządzanie uczelnią

mgr ANDRZEJ DOROCIUK
specjalista ds. kursów e-learningowych

mgr MAŁGORZATA POŁAWSKA
koordynatorka ds. przeglądarki SAD

Większość działań realizowanych w Programie ZIP uruchamiano na podstawie wyników postępowań konkursowych. Wszystkie konkursy ogłaszane były zarządzeniami Rektora Uniwersytetu Warszawskiego, które precyzyjnie określały ich przebieg, obowiązujące w nich procedury, wymagane dokumenty, formalne i merytoryczne kryteria oceny składanych wniosków. Przeprowadzenie konkursów JM Rektor powierzył komisjom eksperckim, złożonym z przedstawicieli poszczególnych jednostek organizacyjnych naszej uczelni.

Wyboru kierunków studiów II stopnia w języku polskim i angielskim oraz studenckich szkół letnich w językach obcych dokonała Komisja ds. Studiów w Programie ZIP w składzie:

- mgr Agata Wroczyńska (Biuro ds. Jakości Kształcenia, ob. Uniwersytet Otwarty) – przewodnicząca
- dr Piotr Podemski (Wydział Lingwistyki Stosowanej)
- dr hab. Iwona Pugaczewicz, prof. ucz. (Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii)
- mgr Jolanta Urbanik (Centrum Nauczania Języków Obcych)
- prof. dr hab. Andrzej Wymołek (Wydział Fizyki)
- dr hab. Agata Zalewska (Wydział „Artes Liberales”)

Projektami doktoranckich szkół letnich oraz interdyscyplinarnych programów kształcenia doktorantów zajęła się Komisja ds. Studiów Doktoranckich w Programie ZIP w składzie:

- dr hab. Aneta Pieniądz (Wydział Historii) – przewodnicząca
- prof. dr hab. Maciej Abramowicz (Wydział „Artes Liberales”)
- dr hab. Maciej Duszczyk, prof. ucz. (Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych)
- prof. dr hab. Anna Gambin (Wydział Matematyki, Informatyki i Mechaniki)
- prof. dr hab. Krzysztof Spalik (Wydział Biologii)

Ocenę i zakwalifikowanie do finansowania programów doskonalenia kompetencji dydaktycznych kadry kształcącej na danym kierunku studiów powierzono Komisji ds. Doskonalenia Dydaktycznego w Programie ZIP w składzie:

- dr Anna Rosner (Kolegium MISH) – przewodnicząca
- dr Dobromir Dziewulak, prof. ucz. (Wydział Pedagogiczny)
- dr hab. Aleksy Schubert, prof. ucz. (Wydział Matematyki, Informatyki i Mechaniki)
- prof. dr hab. Jolanta Sujecka-Zajac (Wydział Neofilologii)
- dr Maria Zachwatowicz (Wydział Geografii i Studiów Regionalnych)

O przyznaniu stypendiów motywacyjnych doktorantom UW zdecydowała opinia Komisji konkursowej w Programie stypendialnym „Zwiększanie mobilności doktorantów Uniwersytetu Warszawskiego” pracującej w składzie:

- dr hab. Marta Lackowska, prof. ucz. (Wydział Geografii i Studiów Regionalnych) – przewodnicząca
- prof. dr hab. Adrian Langer (Wydział Matematyki, Informatyki i Mechaniki)
- prof. dr hab. Marek Orlik (Wydział Chemii)
- dr hab. Magdalena Trysińska, prof. ucz. (Wydział Polonistyki)
- prof. dr hab. Anna Wieczorkiewicz (Wydział Nauk o Kulturze i Sztuce)

- prof. dr hab. Tomasz Zarycki (Instytut Studiów Społecznych im. Profesora Roberta Zajonca)
- mgr Łukasz Hnatkowski (Wydział Prawa i Administracji) – przedstawiciel doktorantów

Oceny zasadności finansowania planowanych przez doktorantów UW wyjazdów zagranicznych dokonała Komisja konkursowa w „Programie finansowego wsparcia wyjazdów zagranicznych doktorantów Uniwersytetu Warszawskiego w celach naukowych i dydaktycznych” w składzie:

- dr hab. Marta Lackowska, prof. ucz. (Wydział Geografii i Studiów Regionalnych) – przewodnicząca

Członkowie Komisji:

- mgr Maksymilian Sas (Centrum Wsparcia Dydaktyki) – koordynator merytoryczny działania
- dr hab. Jolanta Arcimowicz, prof. ucz. (Wydział Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji)
- prof. dr hab. Jerzy Axer (Wydział „Artes Liberales”)
- dr hab. Agata Bareja-Starzyńska, prof. ucz. (Wydział Orientalistyczny)
- dr hab. Ewa Borsuk, prof. ucz. (Wydział Biologii)
- dr hab. Anna Cierpka (Wydział Psychologii)
- prof. dr hab. Robert Cieślak (Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii)
- prof. dr hab. Michał Cyrański (Wydział Chemii)
- prof. dr hab. Mirosława Czerny (Wydział Geografii i Studiów Regionalnych)
- dr hab. Jakub Drożak, prof. ucz. (Wydział Biologii)
- dr hab. Wojciech Gagatka, prof. ucz. (Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych)
- dr hab. Agnieszka Girstun (Wydział Biologii)
- dr hab. Kamil Imbir, prof. ucz. (Wydział Psychologii)
- dr Aleksander Jakubowski (Wydział Prawa i Administracji)
- dr hab. Anna Jupowicz-Ginalska, prof. ucz. (Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii)
- prof. dr hab. Joanna Jurewicz (Wydział Orientalistyczny)
- prof. dr hab. Maria Kalinowska (Wydział „Artes Liberales”)
- prof. dr hab. Jan Kieniewicz (Wydział „Artes Liberales”)
- dr hab. Iwona Kurz, prof. ucz. (Wydział Polonistyki)
- prof. dr hab. Dariusz Kuźmina (Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii)
- dr hab. Adam Lewera, prof. ucz. (Wydział Chemii)
- dr hab. Anita Lorenc, prof. ucz. (Wydział Polonistyki)
- prof. dr hab. Wojciech Maciejewski (Wydział Nauk Ekonomicznych)
- dr hab. Sławomir Mandes, prof. ucz. (Wydział Socjologii)
- prof. dr hab. Jan Jakub Michałek (Wydział Nauk Ekonomicznych)
- dr hab. Filip Murlak, prof. ucz. (Wydział Matematyki, Informatyki i Mechaniki)
- dr hab. Katarzyna Myszona-Kostrzewa, prof. ucz. (Wydział Prawa i Administracji)
- dr hab. Agnieszka Nogal, prof. ucz. (Wydział Filozofii)
- prof. dr hab. Wojciech Nowakowski (Wydział Nauk o Kulturze i Sztuce)
- prof. dr hab. Krzysztof Opolski (Wydział Nauk Ekonomicznych)

- dr hab. Kacper Pobłocki, prof. ucz. (Instytut Ameryk i Europy)
- prof. dr hab. Radosław Przeniosło (Wydział Fizyki)
- dr hab. Monika Rekowski, prof. ucz. (Wydział Nauk o Kulturze i Sztuce)
- dr hab. Agnieszka Rosales-Rodriguez (Wydział Nauk o Kulturze i Sztuce)
- dr hab. Karol Samsel (Wydział Polonistyki)
- dr hab. Aleksy Schubert, prof. ucz. (Wydział Matematyki, Informatyki i Mechaniki)
- dr hab. Anna Skolimowska, prof. ucz. (Wydział „Artes Liberales”)
- dr hab. Urszula Somorowska, prof. ucz. (Wydział Geografii i Studiów Regionalnych)
- prof. dr hab. Paweł Stępień (Wydział „Artes Liberales”)
- prof. dr hab. Barbara Szatur-Jaworska (Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych)
- dr hab. Paweł Traczyk, prof. ucz. (Wydział Matematyki, Informatyki i Mechaniki)
- prof. dr hab. Elżbieta Wichrowska (Wydział Polonistyki)
- prof. dr hab. Grażyna Wieczorkowska-Wierzińska (Wydział Zarządzania)
- dr hab. Jacek Wierciński, prof. ucz. (Wydział Prawa i Administracji)
- dr hab. Anna Wójtowicz, prof. ucz. (Wydział Filozofii)
- dr hab. Maria Załęska, prof. ucz. (Wydział Neofilologii)
- prof. dr hab. Tomasz Zarycki (Instytut Studiów Społecznych im. Profesora Roberta Zajonca)
- prof. dr hab. Ewa Żebrowska (Wydział Lingwistyki Stosowanej)
- dr hab. Anna Żylińska, prof. ucz. (Wydział Geologii)
- dr hab. Małgorzata Żyto, prof. ucz. (Wydział Pedagogiczny)

Przedstawiciele doktorantów:

- mgr Amanda Dziubińska (Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych)
- mgr Martyna Dudziak-Kisio (Szkoła Doktorska Nauk Społecznych)
- mgr Maciej Kolanowski (Szkoła Doktorska Nauk Ścisłych i Przyrodniczych)
- mgr Justyna Sobolewska (Wydział Zarządzania)

Wyboru badaczy z zagranicy rekomendowanych przez poszczególne jednostki organizacyjne uczelni do zatrudnienia na UW w celu prowadzenia zajęć ze studentami i doktorantami dokonała Komisja ds. wykładowców wizytujących, powołana w celu realizacji zadania „Włączanie badaczy z zagranicy w dydaktykę UW” w Programie ZIP:

- prof. dr hab. Małgorzata Tryuk (Wydział Lingwistyki Stosowanej) – przewodnicząca
- dr Piotr Podemski (Wydział Lingwistyki Stosowanej) – sekretarz
- dr hab. Javier de Lucas Araujo, prof. ucz. (Wydział Fizyki)
- dr hab. Agata Dziewulska, prof. ucz. (Centrum Europejskie)
- dr Filip Kawczyński (Wydział Filozofii)
- dr hab. Karolina Krasuska (Instytut Ameryk i Europy)
- dr Danuta Solecka, prof. ucz. (Wydział Biologii)
- dr hab. Tomasz Zalega, prof. ucz. (Wydział Zarządzania)

***Dziękujemy
za dobrą współpracę!***

ZESPÓŁ PROGRAMU ZIP

”

Sukces Programu ZIP jest efektem wspólnotowego, 6-letniego działania, w które zaangażowanych było ponad 1000 osób ze społeczności akademickiej, współtworzących lub wdrażających inicjatywy edukacyjne i rozwojowe dla studentek i studentów, doktorantek i doktorantów oraz pracowniczek i pracowników. W Programie wzięło udział ponad 9,1 tys. osób.

PROF. DR HAB. ALOJZY Z. NOWAK
REKTOR UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO

”

Wielką siłą ZIP było to, że był to program „zintegrowany”. Stanowił przestrzeń do spotkania przedstawicieli wszystkich grup tworzących naszą społeczność. Współdziałanie nauczycieli akademickich i administracji potrafi być bardzo efektywne. Warto na to stawiać i zasypywać wszelkie rowy i podziały.

Na Uniwersytecie trzeba wzmocnić sposób myślenia o takich projektach, dbać, by były to projekty maksymalnie integrujące Uniwersytet, wydziały, pracowników z różnych jednostek. Trzeba myśleć o tych projektach w perspektywie „dzisiaj-jutro-pojutrze” Uniwersytetu.

DR HAB. JOLANTA CHOIŃSKA-MIKA, PROF. UCZ.
PROREKTOR DS. STUDENTÓW I JAKOŚCI KSZTAŁCENIA (2016–2020)

”

Uważam, że ZIP jako zespół działań projakościowych trwale wpisał się w DNA naszej uczelni. Trudno dziś wyobrazić sobie, że np. nie będzie bogatej oferty szkoleń. Zrodziła się bowiem świadomość w naszym środowisku, że są one niezbędne i to każdej grupie naszej społeczności (...) Niesamowicie cenne jest to, że dzięki szkoleniom tak wiele osób mogło się poznać, spotkać, porozmawiać, podzielić się swoją wiedzą i wizją funkcjonowania dydaktyki. Taka integracja bardzo pozytywnie wpływa na warunki pracy na UW. Musimy to kontynuować.

Z dumą mogę powiedzieć, że mamy na UW naprawdę świetny zespół fachowców od projektów. Myślę, że wiele uczelni nam go zazdrości.

DR HAB. SŁAWOMIR ŻÓŁTEK, PROF. UCZ.
PROREKTOR DS. STUDENTÓW I JAKOŚCI KSZTAŁCENIA (2020–2024)